

www.senate.go.th

จลนมิติ

ISSN 1686-3720

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๕ กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

DIGITAL
ECONOMY

เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

2900025499

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

www.senate.go.th

จุลฉันทิต

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๕ กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

วารสารจลนิต

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๕ กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ISSN 1686-3720

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔๙๙ อาคารสุขประพฤติ ชั้นที่ ๑๓
ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ
กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๓
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๘๕๐ เล่ม

กันยายน ๒๕๕๘

พิมพ์ที่

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔ ถนนอุทองใน เขตดุสิต
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑

บทสัมภาษณ์ บทความ และข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสาร “จลนิต”
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

จุลฉันทิ

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๕ กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

คณะผู้จัดทำวารสารจุลฉันทิ
ที่ปรึกษา

กองบรรณาธิการ

บันทึกข้อมูล - พิสูจน์อักษร

สถานที่ติดต่อ

ศิลปกรรม - พิสูจน์อักษร

จัดพิมพ์โดย

นางนรรัตน์ พิมเสน

นายনীท ผาสุข

นางสาวสุภาวค์จิตต ไตรเพทพิสัย

นายบุญสงค์ ลาคำ

นางพิมพ์พัชร อริยะมานกุล

นางสาวสุทธิมาตราชันต์แดง

นางสาวเพลินตา ตันรังสรรค์

นายปณิธิ์ ปทุมวัฒน์

นายอภิวัฒน์ สุดสาว

นางสาวอริยพร โพธิ์ใส

นายวรชัย แสนสีระ

นางสาวอวิการ์ตน์ นิยมไทย

นางสาวสิริโฉม พรหมโฉม

นางสาวลันดา อุตมะโกคิน

นางสาวจุฬารัตน์ วงษ์น้อย

นางสาวเมธาวิ มะลิรัตน์

นางสาวนิตยา นาคเกษม

นางสาวทรรศนวรรณ สงกวาง

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔๘๙ อาคารสุขประพฤติ ชั้นที่ ๑๓ ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ

กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๓ - ๔

กลุ่มงานบรรณาธิการและเทคโนโลยีการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ - ๒

นายวรรณยุทธ ไวยวุฒิ

นางสาวสมัทนา คลังแสง

นางสาวชมพูนุช ลากเกิด

นางสาววรรณาสุขวงศ์

นายศักดิ์พันธุ์ เกิดแก่น

นายอวิรุทธิ์ สนพราย

นางสาวอนัญญา คชกฤษ

นายชรินทร์ แพนไธสง

นางสาวศิริมนัส สารพัฒน์

นางสาวปัทมา สุดจันทร์

นายธีระยุทธ นิยมทรัพย์

สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔ ถนนอุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

เลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนากฎหมาย

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นิติกรปฏิบัติการ

นิติกรปฏิบัติการ

เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลอาวุโส

เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

สำนักกฎหมาย

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔๘๙ อาคารสุขประพฤติ ชั้นที่ ๑๓ ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ

กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๓ - ๔

กลุ่มงานบรรณาธิการและเทคโนโลยีการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ - ๒

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบรรณาธิการ

และเทคโนโลยีการพิมพ์

นักวิชาการช่างศิลป์ชำนาญการ

นายช่างศิลป์ชำนาญงาน

นักวิชาการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

นายช่างศิลป์ชำนาญงาน

นายช่างศิลป์ชำนาญงาน

นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน

วิทยาการปฏิบัติการ

วิทยาการปฏิบัติการ

วิทยาการปฏิบัติการ

วิทยาการ

บรรณาธิการแถลง

วารสาร “จุลนิติ” ฉบับนี้ ทางกองบรรณาธิการได้พิจารณาโดยเห็นถึงความสำคัญของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DIGITAL ECONOMY) อันเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันซึ่งมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายไว้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศว่าจะดำเนินการวางรากฐานและส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง เพื่อให้ภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ตลอดจนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการผลักดันให้มีกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศดังกล่าว อันประกอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นต้น เนื่องจากเป็นร่างกฎหมายสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียเป็นจำนวนมาก ตลอดจนส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ในภาพรวม ดังนั้น ทางกองบรรณาธิการจึงได้พิจารณาขออนุญาตทำการสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการในประเด็น เรื่อง “การปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ” จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอันประกอบไปด้วย หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งควบคุมและกำกับดูแลนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล นางสุรางคณา วายุภาพ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และ ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงที่มาหลักการและแนวคิดของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล สำหรับบทความทางวิชาการอื่น ๆ นั้น ใคร่ขอเสนอบทความทางวิชาการ เรื่อง “บทบัญญัติค้ำประกันและจำนองที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่” โดย นายอนุรักษ์ นิยมเวช อดีตสมาชิกวุฒิสภา ส่วนบทความและเนื้อหาในส่วนอื่นยังคงความเข้มข้นด้วยข้อมูลทางวิชาการด้านกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่องานในด้านนิติบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอีกมากมาย

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ได้กรุณาติดตามผลงานของวารสาร “จุลนิติ” ด้วยดีเสมอมา ซึ่งเราพร้อมที่จะทำหน้าที่คัดสรรบทความและสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการด้านกฎหมายที่เป็นประโยชน์เพื่อนำเสนอแก่ท่านผู้อ่านทุกท่านต่อไป

กองบรรณาธิการ

ตุลาคม ๒๕๕๘

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๓

วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๒

“...ในภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะได้กล่าวถึงความสำคัญของการประหยัด ซึ่งรัฐบาล ได้ชักชวนให้แต่ละคนปฏิบัติ คงจะได้ตระหนักอยู่แล้วทั่วกันว่า การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุข ของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลน ในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ ผู้ประหยัดเท่านั้น อันจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย ทั้งนี้ โดยที่ประชาชนแต่ละคนเป็นส่วนประกอบของประเทศชาติ ในฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศชาติก็ขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นอยู่ ของประชาชนพลเมือง ถ้าแต่ละคนทำการประหยัดและช่วยผดุงฐานะ ของตนเองแล้ว ก็เท่ากับได้มีส่วนช่วยส่งเสริมภาวะทางเศรษฐกิจ ของประเทศเป็นส่วนรวม ข้าพเจ้าขอฝากความคิดนี้ไว้เพื่อประกอบ คำริของท่านทั้งหมดต่อไปด้วย...”

สารบัญ

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ

เรื่อง “การปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ”

- บทนำบทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ ๑
- หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล ๔
รองนายกรัฐมนตรี
- นางสุรางคณา วายุภาพ ๑๘
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และในฐานะผู้อำนวยการ
สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ๒๕
ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

สรุปมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานด้านนิติบัญญัติ

- สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗, ๑๒, ๑๙, ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘
และการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒, ๙, ๑๖, ๒๓, ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ๓๑

บทความทางวิชาการ

- บทบัญญัติคำประกันและจ้างงานที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ ๖๕
โดย นายอนุรักษ์ นิยมเวช อดีตสมาชิกวุฒิสภา

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ

- รู้ลึก รู้ชัด กับอนาคตรัฐธรรมนูญ ๘๑

ร่างกฎหมายที่น่าสนใจ

- ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๙๗

แนะนำกฎหมายใหม่และกฎหมายที่น่าสนใจ

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ ๑๐๕
- พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ๑๑๔

สรุปคำพิพากษาของศาล และผลการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่น่าสนใจ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ พ. ๑๑/๒๕๕๘
วันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๘
เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎที่ออกโดย
ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ๑๒๕

คมความคิด เข้มทิศรัฐธรรมนูญ

- บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภิตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ฉบับเสนอสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบ
ร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ๑๓๑

มุมมองก่อนความคิดนิติบัญญัติ : Legal Reflection

- ผลบังคับทางกฎหมายกรณีการจัดประชุมโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ๑๔๓

การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM

- กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๑๕๑

สารบัญ

สารพันปัญหากฎหมาย

- หลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ๑๕๙

เกร็ดกฎหมายน่ารู้

- การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ๑๖๙

หน้าต่างโลก : The Knowledge Windows

- ชุด อัจฉริยะหน้าที่และการดำเนินงานของสภาขุนนางอังกฤษ ตอนที่ ๒ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ๑๗๙

แนะนำเว็บไซต์

- ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (www.thaistopiufishing.com) ,
คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (www.ipthailand.go.th) ,
โรงเรียนกำเนิดวิทย์และสถาบันวิทยสิริเมธี (www.kvis.ac.th)
และศูนย์กลางของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ของไทย (www.Thaiemarket.com) ๑๘๕

Charging & Billing for the Digital Economy

การปฏิรูปกฎหมาย

เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ

กองบรรณาธิการ
สำนักกฎหมาย

หากจะกล่าวถึงนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือ DIGITAL ECONOMY แล้วเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเรา ซึ่งคณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายไว้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศว่าจะดำเนินการวางรากฐานและส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง เพื่อให้ภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ อันเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศจากการพึ่งพาปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติไปสู่การขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจด้วยความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยในด้านการลดต้นทุนในการประกอบการ การอำนวยความสะดวกในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ ออกสู่ตลาดเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค การขยายตัวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-commerce การขยายการจ้างงานและสร้างการจ้างงานในลักษณะใหม่ ๆ ที่เป็นผลมาจากการเกิดสินค้า การตลาด และรูปแบบการค้าขายใหม่ เช่น นักกลยุทธ์การตลาดทาง Social Media ที่ปรึกษา E-commerce นักโฆษณาสินค้าทาง Social Media การอำนวยความสะดวกการลงทุนธุรกิจข้ามพรมแดนมากยิ่งขึ้น การสนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรและแรงงาน เช่น สื่อการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือ E-Learning และอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจของภาคต่าง ๆ มีมูลค่าสูงและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสนับสนุนความแข็งแกร่งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วย

อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้ประสบผลสำเร็จให้สามารถนำพาประเทศไทยของเราเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลได้นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินมาตรการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล** จะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีขนาดที่พอเพียงกับการใช้งาน มีเสถียรภาพที่มั่นคง ในราคาที่เหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การต่อยอดกิจกรรมการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

๒) **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการให้บริการ** นอกจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลแล้วสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กันไปก็คือการส่งเสริมการให้บริการ โดยภาครัฐจะต้องเร่งยกระดับการให้บริการ E - Government ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐผ่านระบบปฏิบัติการ มีการสร้างฐานข้อมูลกลางแห่งชาติและการจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูล รวมถึงจัดเก็บเปิดเผย และแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงและนำมาซึ่งการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ

๓) **การส่งเสริมและสนับสนุนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ** จะต้องมีการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการสร้างระบบนิเวศดิจิทัลอย่างครบวงจรที่มีผู้ประกอบการดิจิทัลเกิดใหม่จำนวนมาก และปรับเปลี่ยนวิธีการทำธุรกิจของผู้ประกอบการไทยในด้านต่าง ๆ จากการแข่งขันเชิงราคาไปสู่การแข่งขันเชิงการสร้างคุณค่าของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคพอใจสูงสุด ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของภาคธุรกิจให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ บริการด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการต่อยอดนวัตกรรม เช่น การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนธุรกิจดิจิทัล เป็นต้น ส่งเสริมธุรกิจไทยโดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ตลอดจนการสร้างให้เกิดธุรกิจใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๔) **ดิจิทัลเพื่อสังคมและทรัพยากรความรู้** พัฒนาสังคมดิจิทัลที่มีคุณภาพด้วยการพัฒนาข้อมูลข่าวสาร และบริการของรัฐต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อคนทุกระดับ คำนึงถึงผู้ด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างทั่วถึง เท่าเทียมกันผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งมีคลังทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และองค์ความรู้ของประเทศในรูปแบบดิจิทัลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและสามารถเรียกข้อมูลมาใช้หรือนำไปวิเคราะห์ต่อยอดได้อย่างสะดวกง่ายดาย ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๕) **การสร้าง ความมั่นคงปลอดภัย และความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล** ประการสำคัญที่จะส่งเสริมให้นโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมสามารถบรรลุเป้าหมายได้ อย่างเป็นรูปธรรม คือ การเร่งทบทวน ปรับปรุง ยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล การมีกฎหมาย กฎ ระเบียบด้านการลงทุนและกำกับดูแลด้านโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ต ที่ทันสมัย เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย รวมถึงมีความชัดเจนในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของระบบดิจิทัล และการคุ้มครองข้อมูลประเภทต่าง ๆ จะเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ

ดังนั้น จะพิจารณาเห็นได้ว่าการผลักดันให้มีกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ใด ๆ หนึ่ง

การยกร่างกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล อาทิ ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. หรือร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. เป็นต้น นั้น มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในภาพรวม ดังนั้น ทางกองบรรณาธิการวารสารจลนितिจึงได้ทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นทางวิชาการ พร้อมทรรศนะและข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ในประเด็นเรื่อง “การปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ” จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอันประกอบไปด้วย หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล รองนายกรัฐมนตรี นางสุรางคณา วายุภาพ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และ ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงหลักการและแนวคิดของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลชุดปัจจุบัน หลักการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่สามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศไทยและความสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศ และบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นหรือที่มีการขอปรับปรุงแก้ไขตามร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่มีความสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพและความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับภาคธุรกิจเอกชนและนักลงทุนชาวต่างประเทศ ตลอดจนมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารและรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากนโยบายและร่างกฎหมายดังกล่าว โดยท่านผู้อ่านสามารถติดตามรายละเอียดของเรื่องดังกล่าวได้ในวารสารจลนितिฉบับนี้ ๑

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล*

“การปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ”

กองบรรณาธิการ
สำนักกฎหมาย

เมื่อวันอังคารที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘
ณ ตึกบัญชาการ ๑ ชั้น ๔ ทำเนียบรัฐบาล

จุดนิตี : ขอรานถึงหลักการ แนวคิด และความเป็นมาของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DIGITAL ECONOMY) ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล : หากจะกล่าวถึงหลักการ แนวคิด และความเป็นมาของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DIGITAL ECONOMY) ของรัฐบาลชุดปัจจุบันแล้ว ย่อมมีที่มาจากที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยหนึ่งในนโยบายที่คณะรัฐมนตรีต้องการเร่งผลักดัน คือ การส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในข้อ ๖ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ อันมีสาระสำคัญดังนี้

“๖.๑๘ ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลกและสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัล โดยตรง ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และ การใช้ดิจิทัลรองรับการใช้บริการของภาคธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสื่อสารและบันเทิง ตลอดจนการใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรับปรุง

*รองนายกรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย.

บทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงให้ดูแลและผลักดันงานสำคัญของประเทศชาติในเรื่องนี้และจะจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจัง”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นในการจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย คือ “คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและทิศทาง การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลให้กับประเทศไทยบนพื้นฐานของการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกันอย่างมีเอกภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน และประชาชนทุกภาคส่วน ในฐานะกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม โดยรัฐจะกำกับดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งคุ้มครองผู้บริโภคและข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้ผู้ใช้ระบบมีความมั่นใจ รวมถึงรัฐจะปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ และแนวทางการลงทุนในองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ส่งเสริมธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นองค์ประกอบของการทำงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัลที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน รวมถึงกำหนดนโยบายสนับสนุนด้านการสร้างแรงจูงใจ (Incentive) นวัตกรรม (Innovation) จัดตลาดให้แก่เอกชน เพื่อร่วมกันสร้างเศรษฐกิจไทยให้เข้มแข็ง และพัฒนาคนไทยที่มีความสามารถ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DIGITAL ECONOMY) ของรัฐบาลชุดปัจจุบันสัมฤทธิ์ผล เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

จุดนิตี : ขอบرابถึงหลักการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และร่างกฎหมายดังกล่าวว่าจะสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศได้อย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศหรือไม่

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล : เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ และวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการและให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล รวมจำนวน ๑๐ ฉบับ ตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป ประกอบด้วย

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.
- (๒) ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- (๓) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- (๔) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- (๕) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ.
- (๖) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.
- (๗) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ.
- (๘) ร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.

“หนึ่งในนโยบายที่คณะรัฐมนตรีต้องการเร่งผลักดัน คือ การส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้อย่างจริงจัง”

(๙) ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และ

(๑๐) ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. โดยหลักการของร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับ มีสาระสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

• **ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.**

ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้มี “คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” โดยมีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และให้หน่วยงานของรัฐและคณะกรรมการระดับชาติหรือคณะกรรมการตามกฎหมายอื่นดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว เพื่อให้การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ๕ คณะ ซึ่งมีหน้าที่จัดทำแผนเฉพาะด้านให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและเสนอแนะต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายและแผนเฉพาะด้าน รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามแผนงานเฉพาะด้าน

• **ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ.**

ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลแห่งชาติ” ขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมดิจิทัล เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลและนวัตกรรมของประเทศ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอุตสาหกรรมดิจิทัลและนวัตกรรม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรมดิจิทัลในทุกๆ ระดับ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มี “สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลแห่งชาติ” เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมดิจิทัล เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนดำเนินกิจการตามแผนยุทธศาสตร์

• **ร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.**

ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้จัดตั้ง “กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ในสำนักงานดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนเกี่ยวกับการอุดหนุนหรือให้กู้ยืมแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมี “คณะกรรมการกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ทำหน้าที่บริหารกองทุนและพิจารณาอนุมัติโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากกองทุน รวมทั้งติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑)

เห็นว่าสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ทั้ง ๓ ฉบับมีความเกี่ยวเนื่องและมีหลักการที่จะสนับสนุนให้นโยบายการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ จึงเห็นสมควรให้รวมเป็นฉบับเดียวและปรับปรุงให้สอดคล้องกัน

ดังนั้น จึงได้มีการรวมร่างพระราชบัญญัติจำนวน ๓ ฉบับดังกล่าวเข้าไว้ด้วยกัน โดยเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.”

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าร่างกฎหมายดังกล่าวสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศได้เป็นอย่างดี และมีความสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศ โดยในต่างประเทศ มีประเทศที่ประสบความสำเร็จจากการพัฒนา Digital Economy เป็นจำนวนมาก อาทิ เมืองเทลอาวีฟ (Tel Aviv) ประเทศอิสราเอล ที่สามารถส่งออกสินค้าด้านเทคโนโลยีและไอซีที (ICT) มากเป็นลำดับที่ ๒ ของโลก และได้รับการจัดลำดับให้เป็น “เมืองแห่งนวัตกรรม” ในลำดับที่ ๒ ของโลก รองจากเมืองเมเดลลิน (Medellin) ประเทศโคลัมเบีย ส่วนนครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา อยู่ในลำดับที่ ๓ และเมืองบังกาลอร์ ในประเทศอินเดียที่กลายเป็นศูนย์กลางด้านไอที (IT Solution) ซึ่งมีมูลค่าส่งออกกว่า ๔ หมื่นล้านดอลลาร์ต่อปี เป็นต้น

จุดนิต : ในกรณีของข้อท้วงติงเห็นว่าโครงสร้าง และบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นหรือที่มีการขอปรับปรุงแก้ไขตามร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลมีความสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศหรือไม่ อย่างไรก็ตาม รวมถึงการเพิ่มศักยภาพและความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับภาคธุรกิจเอกชนและนักลงทุนชาวต่างประเทศด้วย

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล : สำหรับโครงสร้าง และบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการรวมร่างพระราชบัญญัติจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการเอาไว้ด้วยกัน โดยเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.” นั้น ได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการ” คณะต่าง ๆ ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการคณะนี้เปรียบเสมือน “คณะกรรมการกลาง” หรือ “คณะกรรมการชุดใหญ่” ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศในภาพรวม โดยมี “นายกรัฐมนตรี” เป็นประธานกรรมการ และมีรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลด้านเศรษฐกิจ เป็นรองประธานกรรมการ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย “กรรมการโดยตำแหน่ง” อาทิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และประธานกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นต้น รวมทั้ง “กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ” ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและความสามารถเป็นที่ประจักษ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านบริหารธุรกิจ ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่น ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการ และกำหนดให้ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าวมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในประการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติ

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการเงิน การคลัง การลงทุน รวมทั้งมาตรการทางภาษีและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับหรือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเสนอแนะมาตรการในการจัดหาพัสดุและจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่สามารถจัดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน รวมทั้งการเก็บรักษา และการเบิกจ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

(๕) รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีมติขยับยั้งการดำเนินงานของหน่วยงานใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒. คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลให้เป็นไปอย่างครบถ้วน รอบด้าน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในการกลั่นกรอง ติดตาม และประเมินผลการทำงานตามนโยบายของคณะกรรมการอย่างใกล้ชิด จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการเฉพาะเรื่องขึ้นจำนวน ๕ คณะ ประกอบด้วย

๒.๑ คณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ หรือคณะกรรมการด้านฮาร์ดอินฟราสตรัคเจอร์ (Hard Infrastructure) เพื่อทำหน้าที่ดูแลด้านการจัดสรรการใช้ทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลทางกายภาพ ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นฐานรากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล ทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นเทคโนโลยีโทรคมนาคม (Telecommunication) ไยแก้วนำแสง (Fiber Optic) ดาวเทียม (Satellite) สารสนเทศ (Information Technology) และการแพร่ภาพกระจายเสียง (Broadcast) ให้ขยายเพิ่มเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ มีประสิทธิภาพต่อการประยุกต์ใช้งาน และครอบคลุมไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ อันจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง Hard Infrastructure ของประชาชน เช่น การสร้าง National Broadband, Data Center และ Gateway ที่มีขนาดใหญ่และมีความรวดเร็ว เป็นต้น

๒.๒ คณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานด้านมาตรฐาน หรือคณะกรรมการด้านซอฟต์แวร์ อินฟราสตรัคเจอร์ (Soft Infrastructure) เพื่อทำหน้าที่ดูแลและส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อ

การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งในด้านการกำหนดมาตรฐาน (Standard) มาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Cybersecurity) มาตรการในการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (Privacy) สำหรับข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection) รวมทั้ง กฎ กติกา ทั้งที่อยู่ในรูปของกฎหมาย หรือ แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เพื่อให้การประยุกต์ใช้ Hard Infrastructure หรือบริการ

ต่าง ๆ ที่ให้บริการโดยรัฐหรือภาคเอกชน มีความสอดคล้องกับมาตรฐานที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการทำให้ข้อมูลสามารถเชื่อมโยงกันได้ มีความมั่นคงปลอดภัย และลดความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่อาจถูกละเมิด รวมทั้งการผลักดันมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็น ประมวลจริยธรรม (Code of Conduct) หรือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เพื่อเป็นมาตรการในการกำกับดูแลภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้บริการที่มีความสำคัญยิ่งยวด (Critical Infrastructure) เช่น บริการเกี่ยวกับการยืนยันตัวตนของบุคคล (e-Authentication) ทางออนไลน์ เป็นต้น

๒.๓ คณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการ หรือคณะกรรมการเซอร์วิส อินฟราสตรัคเจอร์ (Service Infrastructure) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาระบบการให้บริการในด้านต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลให้สามารถตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในด้านต่าง ๆ ในฐานะเครื่องมือที่จะช่วยเหลือนและอำนวยความสะดวกให้กับบริการที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่จะต้องจัดทำตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เช่น การติดต่อราชการหรือการรับบริการของรัฐผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๒.๔ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล หรือคณะกรรมการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ (Digital Economy Promotion) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมทั้งการส่งเสริมการผลิตอุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัลต่าง ๆ และอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ (Software) ทั้งที่เป็นโอเพ่นซอร์สซอฟต์แวร์ (Open Source) หรือการยกระดับให้มีการต่อยอดการประยุกต์ใช้ (Licensed Software) เพื่อให้มีการประยุกต์ใช้อย่างเต็มศักยภาพ (Enable Technology) ตลอดจนการส่งเสริมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา (Contents) การแพร่ภาพและการกระจายเสียง การส่งเสริมการพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อประยุกต์ใช้งานในทางปฏิบัติ โดยมีทั้งมาตรการในการส่งเสริม การสร้างแรงจูงใจ การสนับสนุนการลงทุน และการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน เช่น การส่งเสริมให้เด็กไทยสามารถผลิตการ์ตูนหรืออนิเมชันได้อย่างมืออาชีพ การสร้างแรงจูงใจให้มีการเขียนโปรแกรมหรือผลิตซอฟต์แวร์ได้อย่างกว้างขวาง การส่งเสริมให้ธนาคารดำเนินการเป็นระบบ Digital Banking เพื่อพัฒนาช่องทางในการทำธุรกรรมทางการเงินที่สะดวก รวดเร็ว และมีความปลอดภัย รวมทั้งการพัฒนาให้ประชาชนโดยทั่วไปสามารถซื้อขายสินค้าผ่านระบบ E-Commerce

หรือทางเว็บไซต์ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ตลอดจนการพัฒนาหรือหาแนวทางในการนำระบบดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร เช่น การรายงานสภาพภูมิอากาศ การแจ้งข่าวราคาสินค้าเพื่อป้องกันการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง เป็นต้น คณะกรรมการคณะนี้จะถือว่ามืบทบาทเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะขอบเขตในด้านการศึกษาที่อาจจะไม่จบสิ้น เพราะขึ้นอยู่กับการพัฒนาของโลก โดยจะต้องพิจารณาศึกษาในทุก ๆ ด้านว่ามีการพัฒนาไปมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลและสร้างระบบเพื่อขับเคลื่อนและรองรับเศรษฐกิจดิจิทัลต่อไป

๒.๕ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากดิจิทัล หรือคณะกรรมการด้านสังคมและทรัพยากรความรู้ (Digital Society and Knowledge) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างความรู้ความเข้าใจ และฐานข้อมูลเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประโยชน์สาธารณะ และใช้เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งลดปัญหาสังคมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ปัญหาการรู้เท่าทันเทคโนโลยี (ICT Literacy) หรือปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ยังขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ หรือปัญหาการส่งเสริมการลงทุนในอุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ที่จำเป็นสำหรับคนด้อยโอกาส หรือคนพิการ เป็นต้น ตลอดจนเพื่อให้มีการจัดทำฐานข้อมูลแห่งการเรียนรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการอ้างอิงเพื่อประยุกต์ใช้งาน เช่น ในด้านการศึกษา จะส่งเสริมให้โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลความเจริญมีการเรียนการสอนเป็นระบบดิจิทัลส่งผ่านดาวเทียม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการแล้วโดยอยู่ระหว่างการเชื่อมโยงเครือข่ายใยแก้วนำแสง (Fiber Optic) ให้ครอบคลุม ๑๕,๐๐๐ โรงเรียน หรือในด้านสุขภาพอนามัย จะส่งเสริมให้ประชาชนสามารถหาข้อมูลหรือความรู้ในการดูแลสุขภาพหรือรักษาพยาบาลผ่านทางเว็บไซต์ได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว เป็นต้น

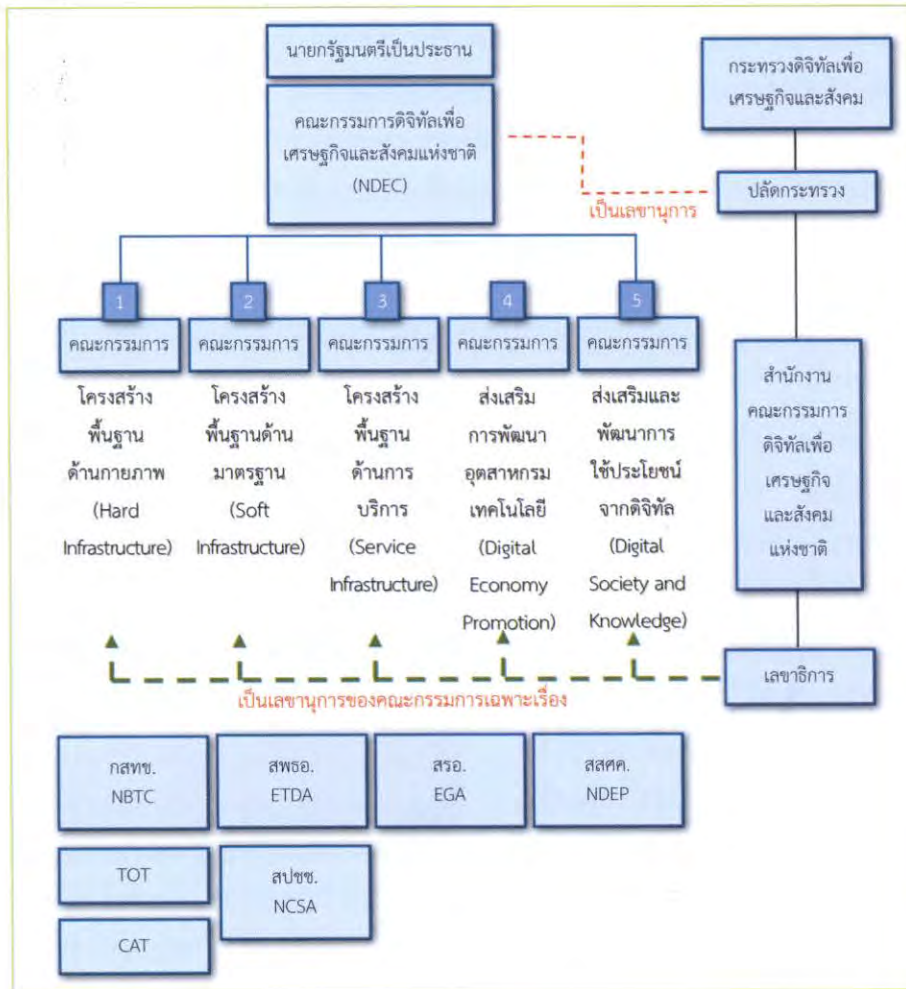

สำหรับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องดังกล่าว ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและจัดทำนโยบายและแผนเฉพาะด้านภายใต้ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ และให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายและแผนเฉพาะด้าน รวมทั้งเสนอมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตามนโยบายและแผนดังกล่าว ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามตามนโยบายและแผนเฉพาะด้านที่กำหนดไว้แล้วรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

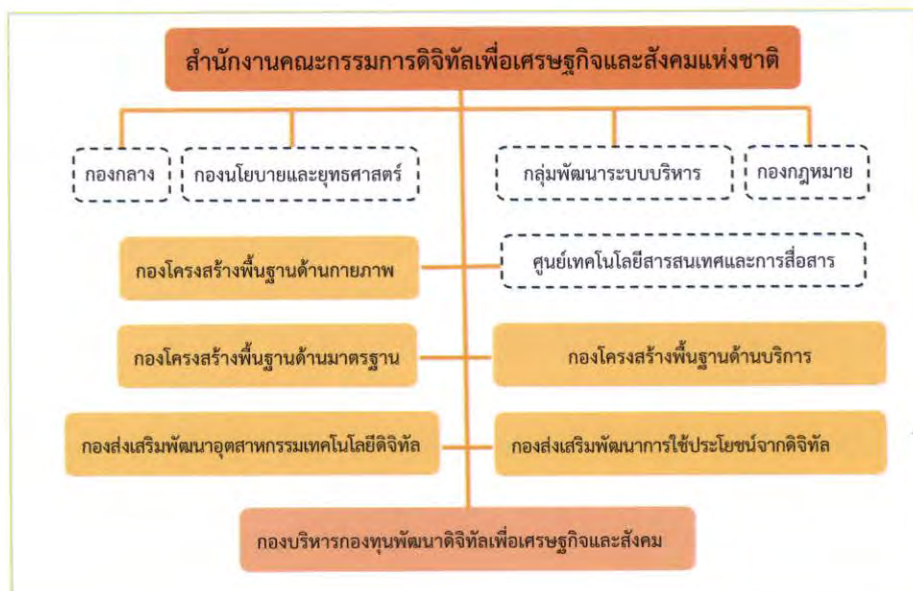

อนึ่ง ในส่วนขององค์ประกอบของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องทั้ง ๕ คณะดังกล่าว ได้กำหนดให้แต่ละคณะต้องประกอบด้วย กรรมการคนหนึ่ง ในคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดใหญ่ เป็นประธานกรรมการ ข้าราชการในกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนภาคเอกชน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ ยังกำหนดให้มีการจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นคณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการชุดใหญ่ และคณะกรรมการเฉพาะเรื่องที่ตั้งขึ้นทั้ง ๕ คณะ ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการชุดใหญ่และกรรมการเฉพาะเรื่องมีความเชื่อมโยงสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจะเป็นศูนย์กลางประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของคณะกรรมการชุดใหญ่ ซึ่งกำหนดนโยบายแล้วก็จะส่งต่อให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องในแต่ละด้านนำไปถ่ายทอดสู่หน่วยงานในกำกับดูแลเพื่อดำเนินการหรือปฏิบัติต่อไป เช่น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช. หรือ Office of The National Broadcasting and Telecommunications Commission : NBTC), บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT Public Company Limited : TOT), บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (CAT Telecom Public Company Limited : CAT), สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ. หรือ National Electronic Transactions Development Agency : ETDA), สำนักงานคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สปชช. หรือ NCSA), สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ. หรือ National Electronic Government Digital Agency : EGA) และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (สสศต. หรือ NDEP) เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏตามผังโครงสร้างขององค์กรดังต่อไปนี้

ส่วนโครงสร้างของ “สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” มีรายละเอียดปรากฏตามผังองค์กรของสำนักงานฯ ดังนี้

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นหรือปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกเป็นจำนวนมาก อาทิ

• **สำนักงานรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ** เรียกโดยย่อว่า “สปชช.” หรือ NCSA โดยเป็นการโอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทุน และทรัพย์สินของสำนักความมั่นคงปลอดภัย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) มาเป็นของสำนักงานดังกล่าว ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลเรื่องความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งกฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานด้านมาตรฐาน

• **สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล** เรียกโดยย่อว่า “สสศต.” หรือ NDEP อยู่ภายใต้การกำกับและติดตามของ “คณะกรรมการกำกับสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล” ซึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงดิจิทัลเศรษฐกิจและสังคม เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๔ คน แต่ไม่เกิน ๖ คน โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลดังกล่าวมีฐานะเป็นนิติบุคคล

และไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น อยู่ในกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเศรษฐกิจและสังคม โดยมีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนหรือประกอบกิจการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหรือนวัตกรรมดิจิทัล รวมทั้ง ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล

ทั้งนี้ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลนั้น เป็นการยกเลิกสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ SIPA โดยให้โอนบรรดากิจการ เงิน และทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ และงบประมาณไปเป็นของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ดังกล่าว

ดังนั้น เมื่อพิจารณาโครงสร้างและองค์ประกอบ รวมทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นหรือมีการปรับปรุงแก้ไขตามร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลดังกล่าว โดยส่วนตัวแล้วมีความเห็นว่า มีความสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถเพิ่มศักยภาพและความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับภาคธุรกิจเอกชนและนักลงทุนชาวต่างประเทศได้พอสมควร

จุดนิต : เพื่อป้องกันมิให้สิทธิเสรีภาพในการสื่อสารและรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากนโยบายและร่างกฎหมายดังกล่าว ในกรณีของท่านเห็นว่าร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลนั้นสมควรมีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอย่างไร

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล : เพื่อเป็นการป้องกันมิให้สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนได้รับผลกระทบจากนโยบายและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล จึงเห็นสมควรให้มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่กำหนดมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนดังกล่าว ซึ่งหมายความรวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาของอุตสาหกรรมหรือนวัตกรรมดิจิทัลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ จะดำเนินการได้นั้น ต้องเป็นกรณีเฉพาะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง หรือกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม หรือความมั่นคงของประเทศ หรือในกรณีที่มีผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคลหรือความเป็นส่วนตัว ควรจะกำหนดให้ต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือต้องมีเหตุผลเท่านั้นจึงจะกระทำการดังกล่าวได้ เป็นต้น

จุดนิต : บทสรุปส่งท้าย และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล : ในทรรศนะของผมเห็นว่าเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลมีขอบเขตการดำเนินงานที่ครอบคลุมในหลายภาคส่วนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น แนวทางที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลประสบผลสำเร็จในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จำเป็นที่จะต้องมี “คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ที่ประกอบด้วยตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อช่วยกันระดมความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความพร้อมและความต้องการของประเทศไทยในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมให้เปรียบเทียบเคียงเคียงกันที่พร้อมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเห็นผล รวมทั้งขับเคลื่อนให้นโยบายได้ถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งจะ เป็นผู้ลงมือให้เกิดการพัฒนาระบบเศรษฐกิจดิจิทัลในทางปฏิบัติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

โดยเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลด้านเศรษฐกิจ เป็นรองประธานกรรมการ รวมทั้งมีหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเงิน การธนาคาร ความมั่นคง สังคม อุตสาหกรรม การศึกษา เป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดใหญ่และในคณะกรรมการเฉพาะเรื่องแต่ละด้านแล้ว ย่อมจะช่วยให้มีการเชื่อมโยงนโยบายและทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างไร้รอยต่อ รวมทั้งสามารถกำกับดูแลติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายได้อย่างใกล้ชิดอีกด้วย

นอกจากนี้ การกำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” เพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และให้การอุดหนุนหรือให้กู้ยืมแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนหรือบุคคลทั่วไปในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาเพื่อให้บริการแก่ประชาชน เช่น ระบบติดต่อกับหน่วยงานราชการที่สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนเพียงใบเดียวโดยไม่จำเป็นต้องใช้เอกสารตัวจริงอื่น ๆ ประกอบการดำเนินการ การยื่นขอหนังสือรับรองผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรืออีเมล การให้การอบรมเกี่ยวกับระบบ E-Trading, E-Payment และการทำ E-Commerce รวมทั้งการพัฒนา ระบบการเรียนการสอนทาง Internet และการสนับสนุนธุรกิจ Digital Content เป็นต้น

อนึ่ง ในระหว่างรอกะบวนการตรากฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไปนั้น นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการเตรียมการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดให้มี “คณะกรรมการเตรียมการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ทำหน้าที่เตรียมการด้านการพัฒนาดิจิทัลของประเทศ กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการพัฒนาดิจิทัลของประเทศ รวมทั้งวางโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ตลอดจนส่งเสริมการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ ยังได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมงานในด้านต่าง ๆ ที่จะทำได้ ให้เดินหน้าไปพลางก่อน ซึ่งเมื่อกฎหมายจัดตั้งคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว ก็จะสามารถรับงานไปดำเนินการต่อได้ในทันที โดยคณะทำงานที่แต่งตั้งขึ้นดังกล่าวในเบื้องต้นประกอบด้วยคณะทำงานดังนี้

- (๑) คณะทำงานบรอดแบนด์แห่งชาติ (National Broadband)
 - (๒) คณะทำงานศูนย์ข้อมูลในประเทศ (Data Center)
 - (๓) คณะทำงานการส่งเสริมการค้าผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Commerce) การส่งเสริมธุรกิจเกิดใหม่ดิจิทัล (Digital Entrepreneur) และการส่งเสริมเนื้อหาดิจิทัล (Digital Content)
 - (๔) คณะทำงานการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)
 - (๕) คณะทำงานติดตามกฎหมายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล เพื่อทำหน้าที่หลักด้านร่างกฎหมายเพื่อรองรับระบบดิจิทัล จำนวน ๖ ฉบับ ดังต่อไปนี้
 - ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 - ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ.
 - ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.
 - ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 - ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และ
 - ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ทั้งนี้ เชื่อว่ากฎหมายดังกล่าวจะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ก่อนสิ้นปีนี้. ๒

นางสุรางคณา วายุภาพ*

“การปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัลของประเทศ”

กองบรรณาธิการ
สำนักกฎหมาย

เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๘
ณ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

จุดนิตี : ขอบرابถึงหลักการ แนวคิดและความเป็นมาของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DIGITAL ECONOMY) ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน

นางสุรางคณา : สำหรับนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมตามที่รัฐบาลได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ นั้น มีหลักการสำคัญในการที่จะส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัล การใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาครัฐ การใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจ ปรับปรุงบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ดูแลและผลักดันงานสำคัญ โดยจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างจริงจัง ซึ่งเหตุผลที่รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายเหล่านั้นนั้นก็เพราะในปัจจุบันโลกของเราอยู่ในยุคที่เรียกว่า “BIG DATA” ที่มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลในโลกไซเบอร์กันอย่างมหาศาล อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า “สมาร์ตดีไวซ์” (Smart Device) ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ตโฟน (Smartphone) และแท็บเล็ต (Tablet) ซึ่งสามารถติดต่อสื่อสารกันผ่านเครือข่ายไร้สายความเร็วสูง (Wireless Broadband) เช่น 3G และ 4G ซึ่งใช้งานได้ง่ายกว่าคอมพิวเตอร์ (PC) ทำให้เกิดการใช้งานในวงกว้าง แม้กระทั่งคนที่ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตมาก่อน

*สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทางสถิติจากการสำรวจการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยแล้วพบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย ๕๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง แต่เมื่อได้สำรวจในรายละเอียดพบว่าเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตในกิจกรรมเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นแนวคิดของรัฐบาลในการตั้งโจทย์ต่อไปว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้คนไทยได้มีการใช้ดิจิทัลที่เกิดประโยชน์มากที่สุด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาดิจิทัลของประเทศไทยที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเริ่มดำเนินการวางยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมประเทศเข้าสู่สังคมสารสนเทศ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ได้ดำเนินการปฏิรูประบบราชการจนได้มีการจัดตั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จะพบว่าในด้านนโยบายยังขาดความเชื่อมโยงของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงขาดการติดตามผลในการนำนโยบายไปลงมือปฏิบัติอย่างเข้มข้น อีกทั้งในด้านการทำงานภาครัฐบางส่วนยังซ้ำซ้อนและไม่สนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ด้านสภาวะแวดล้อมในการทำงานนั้น มาตรการส่งเสริมหรือกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลยังมีจำกัด การพัฒนานวัตกรรมหรือแอปพลิเคชันยังมีน้อย รวมถึงความเสี่ยงหรือภัยคุกคามยังมีต่อเนื่องและรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคามทางไซเบอร์หรือการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งล้วนเป็นที่มาของนโยบายการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยรัฐต้องเป็นผู้ส่งเสริม (Promoter) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้ครอบคลุมงานใน ๕ เรื่อง ได้แก่

๑) **HARD INFRASTRUCTURE** คือ การสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมทั่วถึง มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม และมีศูนย์ข้อมูล (DATA CENTER) ที่เพียงพอต่อความต้องการ

๒) **SOFT INFRASTRUCTURE** คือ การสร้างมาตรฐานและสภาพแวดล้อมให้มีการรักษาความปลอดภัยโลกไซเบอร์ (Cybersecurity) และดูแลเรื่องความเป็นส่วนตัว (Privacy) รวมทั้งกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการทำธุรกรรมออนไลน์

๓) **SERVICE INFRASTRUCTURE** คือ การมีระบบการให้บริการแอปพลิเคชัน (Application) ที่ตอบสนองความต้องการ และมีข้อมูลที่เชื่อมโยงกันได้

๔) **PROMOTION & INNOVATION** คือ การนำดิจิทัลที่เราวางระบบไว้ทั้ง ๓ ส่วนข้างต้น มาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการสร้างแรงจูงใจร่วมในการวิจัยหรือการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

๕) **SOCIETY & KNOWLEDGE** คือ การดูแลสังคมออนไลน์ให้เป็นประเทศแห่งการเรียนรู้ ส่วนแนวคิดในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยนั้นมีหลักการสำคัญในการให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนรัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก และส่งเสริมสนับสนุน โดยมีคณะกรรมการระดับชาติ คือ “คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” (NDEC) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนระดับชาติ เพื่อให้การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีคณะกรรมการเฉพาะด้านอีก ๕ ด้าน เพื่อเป็นกลไกติดตามการปฏิบัติการให้สอดคล้อง

เนื่องจากไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดูแลเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เท่าใดนัก จึงทำให้ระบบเกิดความอ่อนแอและทำให้โจรผู้ร้ายสามารถใช้ช่องโหว่ที่เป็นจุดอ่อนเหล่านี้เข้ามาหาประโยชน์และทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ซึ่งแม้กระทั่งรัฐเองก็เคยตกเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการที่โจรผู้ร้ายละเมิดสิทธิโดยลักลอบเข้ามาแปลงหน้าเว็บไซต์ของรัฐอยู่บ่อยครั้ง แต่ประชาชนกลับกังวลเพียงว่ารัฐจะเข้ามาใช้อำนาจในการสอดส่องสิทธิเสรีภาพของตน โดยไม่ได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากการใช้ช่องโหว่ของกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของผู้ที่ฉวยโอกาสเหล่านั้น

กับแผน ได้แก่ คณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานกายภาพ (Hard Structure) คณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎ ระเบียบ มาตรฐานความมั่นคงปลอดภัย (Soft Structure) คณะกรรมการโครงสร้างด้านการบริการ (Service Infrastructure) คณะกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Promotion) และคณะกรรมการส่งเสริมสังคมดิจิทัล (Knowledge Resource, Digital Society Promotion) นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการเฉพาะเรื่องอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (National Cybersecurity Committee) เข้ามากำหนดแนวทางและมาตรการตอบสนองและรับมือกับภัยคุกคามไซเบอร์ หรือคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งชาติ (National Data Protection Committee) เข้ามากำหนดมาตรการและติดตามเพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปตามกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการทั้งหลายเหล่านี้จะประกอบด้วยตัวแทนทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้มีการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกันอย่างเป็นระบบและเกิดการบูรณาการ

จุดนิตี : ขอรอบถึงหลักการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และร่างกฎหมายดังกล่าวจะสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศไทยได้อย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศหรือไม่

นางสุรางคณา : สำหรับหลักการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล นั้น ได้มีการดำเนินการเป็น ๔ ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ ๑ การดำเนินการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งปัจจุบันได้ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว ได้แก่

(๑) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้มีการคุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิและมาตรการทางเทคโนโลยี รวมทั้งกำหนดข้อยกเว้นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดงเพิ่มขึ้น

(๒) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นมาตรการป้องกันปัญหาการทำซ้ำโดยการบันทึกเสียงหรือภาพจากภาพยนตร์ในระหว่างการฉายในโรงภาพยนตร์โดยไม่ได้รับอนุญาต

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

โดยอ้างว่าเป็นการทำซ้ำเพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยกำหนดให้การกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดเฉพาะและมีอัตราโทษเช่นเดียวกับการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อการค้า และ

(๓) พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางที่จะกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายต่าง ๆ และมีการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อรับคำร้องและศูนย์รับคำขออนุญาต ณ จุดเดียว รวมถึงการรองรับการยื่นคำขอผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อให้การบริการภาครัฐมีความสะดวกเพิ่มขึ้น

ช่วงที่ ๒ การเสนอร่างกฎหมายชุดเศรษฐกิจดิจิทัล รวม ๓ กลุ่ม ซึ่งถือเป็นภารกิจเร่งด่วนที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ

(๑) กลุ่มนโยบาย (Policy) และทรัพยากร (Resource) อาทิ การจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติและคณะกรรมการเฉพาะด้าน และการจัดตั้งกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบายและแผนระดับชาติ แก่หน่วยงานของรัฐ เอกชน และบุคคลทั่วไป ซึ่งปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.

(๒) กลุ่มดำเนินงาน (Operation) อาทิ การเปลี่ยนชื่อจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็น “กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ในฐานะองค์กรเจ้าภาพและองค์กรอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อนภารกิจตามกฎหมาย พร้อมเพิ่มเติมบทบาทภารกิจเพื่อรองรับ

การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการภายใน โดยเพิ่มเติมสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งปรากฏในร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวมถึงการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อเป็นหน่วยงานดำเนินการด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล โดยที่ไม่มีสถานะเป็นส่วนราชการ ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุน ซึ่งจะปรากฏในร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.

(๓) **กลุ่มสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Environment)** อาทิ การดูแลเรื่องความปลอดภัย (Security) เพื่อให้สามารถป้องกันหรือรับมือกับสถานการณ์ด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ส่งผลกระทบต่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการให้บริการหรือการประยุกต์ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โครงข่ายโทรคมนาคม ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนินการที่รวดเร็ว และมีความเป็นเอกภาพ โดยมีปรากฏในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ส่วนในด้านการดูแลข้อมูลส่วนบุคคล (Data privacy) ด้วยการกำหนดมาตรการดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป นั้น จะปรากฏในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. นอกจากนี้ยังได้มีการเสนอให้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดปัญหาและข้อจำกัดในการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งปรากฏในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ส่วนในช่วงที่ ๓ และ ๔ นั้น จะเป็นแผนการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในอนาคต เช่น การปรับปรุงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ การคุ้มครองผู้บริโภคทางออนไลน์ หรือการระงับข้อพิพาททางออนไลน์ เป็นต้น

จุดนิตี : ในทหรรศณะของท่่านเค็็นว่่า โครงสร้ร้งแลล่บคบทภท่อ่ำนจหน้่าที่ขององค้กรที่จ้ดตั้งข้ึนหรือที่ม่ีการขอปรับปรุ้งแก็ไขตามร่่างกฏหม้ายที่เก็ยวข้องกับ เศรษฐกิจแลล่สังคมดิจิทัลม่ีความสอดคล้้องกับแนวท่างในการพัฒนาเศรษฐกิจแลล่สังคมของประเทศหรือไม่ อย่่างไร รวมถึงการเพิ่มศึกยภาพแลล่ความซื่อม่ันท่างเศรษฐกิจแลล่สังคมให้กับภาคธุรกิจเอกชนแลล่นิกลสงทุ่นชาวต่างประเศด้วย

นางสรุางคณฆา : โครงสร้ร้ง แลล่บคบทภท่อ่ำนจหน้่าที่ขององค้กรที่จ้ดตั้งข้ึนตามร่่างกฏหม้ายที่เก็ยวข้องน้ัน ควรมีแนวท่างการด่ำเนินการที่ซ้่มซ้่งพร้อมอ่ำนวยความสะดวกแลล่ส่งเสริมสนับสนุนให้เก็ยทกลไกที่เอื้ออ่ำนวยในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลอย่่างคล้่องตัว แต่ล้ิ่งที่หลายฝ่่ายก้งวลถ้่าหากม่ีการจ้ดตั้งหน้วยงานประภท่น้ันข้ึนก็ค็ือ ความโปรงใส ซึ่งคนส่วนใหญ่ม่ักเข้าใจว่่าหน้วยงานเหล่าน้ันม่ใช่หน้วยงานราชการ แต่อย่่างไรก็ดีโดยสถานภท่แล้วหน้วยงานเหล่าน้ันย้ังค้งเป็นหน้วยงานของรัฐ ซึ่งเจ้าหน้่าที่ที่อยู่เ็นหน้วยงานเหล่าน้ันก็ย้ังค้งเป็นเจ้าหน้่าที่ของรัฐ ดั่งน้ัน กฏหม้ายที่เก็ยวข้องกับ การกระท่ำความผิดของเจ้าหน้่าที่ของรัฐก็สามรถน้ำมาใช้กับเจ้าหน้่าที่ของหน้วยงานเหล่าน้ันได้ซ้่นกัน ซึ่งการบริหารจ้ดการองค้กรเหล่าน้ันจะมีล้ักษณะคล้้ายกับองค้การมหาชน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความ

คล่องตัวในการทำงาน รวมถึงยังมีกลไกในการกำกับดูแลทั้งในระดับรัฐมนตรีประจำกระทรวงที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการบริหารที่จะเข้ามาควบคุมดูแล ตลอดจนจะมีการตรวจสอบการทำงานจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินด้วย

ในส่วนการจัดตั้งหน่วยงานเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาคธุรกิจเอกชนหรือไม่ นั้น เห็นว่า การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐที่มีความคล่องตัวสามารถทำงานร่วมกับภาคธุรกิจเอกชนได้ง่ายและรวดเร็วกว่าการทำงานร่วมกับหน่วยงานในระบบราชการแบบเดิม ประกอบกับรัฐบาลมีเป้าหมายในการทำงานที่ค่อนข้างชัดเจนในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ดังนั้น จึงน่าจะส่งผลที่ดีให้ภาคธุรกิจเอกชนได้รับประโยชน์จากการตอบรับนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลเหล่านี้

จลนิต : เพื่อป้องกันมิให้สิทธิเสรีภาพในการสื่อสารและรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากนโยบายและร่างกฎหมายดังกล่าว ในกรณีของท่านเห็นว่าร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลนั้นสมควรมีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอย่างไร

นางสุรางคนา : ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล มักได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นการทำให้รัฐสามารถเข้าถึงข้อมูลของประชาชนได้ง่ายโดยขาดกลไกการตรวจสอบ ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลได้รับรู้ถึงความกังวลใจของประชาชนและภาคสังคมในเรื่องนี้แล้ว ดังนั้น หากการกำหนดมาตรการตามกฎหมายในเรื่องใดที่อาจจะเข้าไปล่วงล้ำหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลก็จะได้กำหนดกลไกไม่ว่าโดยฝ่ายบริหารหรือโดยศาลเข้ามาตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของการเข้าไปกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนในแต่ละเรื่อง ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมาของการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็ได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนต่าง ๆ อยู่เสมอเพื่อมาร่วมกันวิเคราะห์และปรับปรุงกฎหมายให้เกิดความเหมาะสมกับทุกฝ่าย นอกจากนี้ร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาก็จะให้ความสำคัญกับการตรากฎหมายในเชิงดูแลเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางมิชอบอันเป็นการล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร

ขอให้ข้อสังเกตว่า ในปัจจุบันประชาชนคนไทยถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพโดยโจรผู้ร้ายมาตลอด เพียงแต่ในบางครั้งเราอาจไม่รู้สึกรู้สีกตัว เพราะถ้าดูจากสถิติแล้วจะพบว่าประเทศไทยมีความเสี่ยงอยู่ในอันดับที่ ๓ เกี่ยวกับการทำงานด้านการรับมือจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ เนื่องจากไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดูแลเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เท่าใดนัก จึงทำให้ระบบเกิดความอ่อนแอและทำให้โจรผู้ร้ายสามารถใช้ช่องโหว่ที่เป็นจุดอ่อนเหล่านี้เข้ามาหาประโยชน์และทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ซึ่งแม้กระทั่งรัฐเองก็เคยตกเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการที่โจรผู้ร้ายละเมิดสิทธิโดยลักลอบเข้ามาแปลงหน้าเว็บไซต์ของรัฐอยู่บ่อยครั้ง แต่ประชาชนกลับกังวลเพียงว่ารัฐจะเข้ามาใช้อำนาจในการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของตน โดยไม่ได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากการใช้ช่องโหว่ของกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของผู้ที่ฉวยโอกาสเหล่านั้น

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้นก็เพื่อที่จะย้ำให้เห็นว่า ในความเป็นจริงแล้วภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น สิ่งที่เราพยายามทำก็คือการสร้างกลไกเพื่อให้หน่วยงานของรัฐเข้าไปดูแลในเรื่องเหล่านี้ เพียงแต่การดำเนินการในบางเรื่องก็อาจมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอำนาจในการปฏิบัติการอยู่บ้างตามความเหมาะสมในแต่ละเรื่อง

จุดนิติ : บทสรุปและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

นางสาวสุภาวดี : ในฐานะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นสมควรที่จะให้มีการจัดเวทีของการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในทุกคณะกรรมการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพราะนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในทุกสภาพเศรษฐกิจและทุกภาคสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนในทุกภาคส่วนเกิดความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของกฎหมาย ซึ่งบางครั้งในหลาย ๆ เรื่อง อาทิ เรื่องบทบาทขององค์กรต่าง ๆ ที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องอาจไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไว้อย่างชัดเจน นั่นเป็นเพราะได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายฉบับอื่น ๆ แล้ว ตัวอย่างเช่น ในเรื่องอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐก็ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีก็ต้องนำมาใช้ร่วมด้วย ดังนั้น จึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในภาพรวมให้แก่ภาคประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และขจัดความกังวลใจที่ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลนี้อาจไม่มีกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศมีกฎหมายที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ๑

ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์*

“การปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัลของประเทศ”

กองบรรณาธิการ
สำนักกฎหมาย

เมื่อวันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘
ณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

จุดนิตี : ขอรวบถึงหลักการ แนวคิด และความเป็นมา
ของนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DIGITAL
ECONOMY) ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน

ดร. สมเกียรติ : สำหรับคำว่า “เศรษฐกิจดิจิทัล
(Digital Economy)” นั้น คือ เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภาคการผลิตหรือการบริการ
อย่างเข้มข้น อันส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทาง
เศรษฐกิจของประเทศ โดยเศรษฐกิจดิจิทัลแบบใหม่ (new digital
economy) ในปัจจุบันนี้มีความแตกต่างจากเศรษฐกิจดิจิทัลแบบเดิม
(old digital economy) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประมาณ ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา
กล่าวคือ เศรษฐกิจดิจิทัลแบบเดิมเกิดจากการใช้คอมพิวเตอร์
เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่เศรษฐกิจดิจิทัลแบบใหม่
เกิดจากการใช้สมาร์ตดีไวซ์ (smart device) เช่น สมาร์ทโฟน
(smart phone) และแท็บเล็ต (tablet) ในการติดต่อสื่อสารกัน
ผ่านเครือข่ายไร้สาย (broadband wireless access) คือ Wi-Fi หรือ
เครือข่าย ๓G และ ๔G ทำให้สมาร์ตดีไวซ์นั้นสามารถใช้งานได้สะดวก
กว่าคอมพิวเตอร์ทั่วไป ส่งผลให้เกิดการใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว
ในวงกว้างแม้กระทั่งบุคคลที่ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต
มาก่อน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างโอกาสทางธุรกิจรูปแบบใหม่
จำนวนมาก

*ปริญญาตรีด้าน Computer Engineering (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโทและ
ปริญญาเอกด้าน Computer Science จาก Tokyo Institute of Technology ประเทศญี่ปุ่น ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานสถาบันวิจัย
เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).

ตัวอย่างเช่น **Uber** ซึ่งเป็นธุรกิจการให้บริการรถยนต์โดยสารที่มีลักษณะคล้ายกับรถแท็กซี่ แต่มีระบบการบริหารจัดการที่อาศัยสมาร์ตโฟนมารองรับแอปพลิเคชัน (application) ที่เชื่อมต่อกับระบบกูเกิลแมพ (google map) เพื่อที่จะได้รู้วาระที่จะให้บริการที่ใกล้ที่สุดอยู่ห่างจากเราเป็นระยะทางเท่าไร และสามารถกำหนดจุดนัดพบและระยะเวลาในการเดินทางได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถดูข้อมูลของคนขับเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกของผู้ใช้บริการได้อีกด้วย จากนั้นภายในเวลาไม่กี่นาทีรถยนต์โดยสารในแบบที่เราเลือกไว้ซึ่งจะมีทั้งประเภทรถยนต์หรูและรถยนต์แบบธรรมดาที่ได้เลือกใช้บริการก็จะมาถึงที่ให้เราพร้อมขึ้นไปใช้บริการจนเมื่อถึงจุดหมายปลายทางแล้ว จากนั้นทาง Uber ก็จะมีการตัดเงินจากบัตรเครดิตที่ผู้โดยสารได้ลงทะเบียนไว้โดยที่ไม่ต้องเสียเวลารุ่นวายนหาเงินมาให้พอดีแต่อย่างใด จึงได้ทำให้ Uber กลายเป็นทางเลือกใหม่ที่ได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้ให้บริการรถยนต์โดยสารได้ภายในเวลาไม่นาน ซึ่งในปัจจุบันนี้ Uber ได้มีการให้บริการในหลายเมืองสำคัญ ๆ ทั่วโลก และคาดว่า มีมูลค่าตลาดประมาณ ๔ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ และมีอัตราการเติบโตที่สูงมาก ทั้งที่ไม่มีรถเป็นของตนเองไว้บริการแม้แต่คันเดียว เป็นต้น

ที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับประโยชน์ของเศรษฐกิจดิจิทัลในการเสริมสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ซึ่งยังมีอีกหลายรูปแบบ โดยปัจจุบันได้มีการประมาณการกันว่าประเทศไทยมีสมาร์ตดีไวซ์เป็นจำนวนกว่า ๓๐ ล้านเครื่อง และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลแบบใหม่มากพอสมควร ดังนั้นจึงเป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมแล้วในการที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลขึ้น

จุดนิตติ : ขอรอบถึงหลักการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และร่างกฎหมายดังกล่าวจะสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศไทยได้อย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศหรือไม่

ดร. สมเกียรติ : แม้ว่าการประกาศ “นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของรัฐบาล” จะเป็นเรื่องที่ดี แต่เมื่อพิจารณาร่างกฎหมายชุดเศรษฐกิจดิจิทัลที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี เช่น ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญในการเปลี่ยนชื่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ครอบคลุมการทำงานในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล หรือตามร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว ซึ่งเป็นการรวมร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. รวม ๓ ฉบับ เป็นฉบับเดียวกัน ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งกรมการส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐ โดยให้มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และให้มีคณะกรรมการเฉพาะเรื่องเพื่อเป็นผู้ช่วยในการดำเนินการ การกำหนดให้จัดตั้งกองทุนดิจิทัล

“กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” ตามร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ซึ่งได้กำหนดให้กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินจาก ๓ ส่วนสำคัญ คือ ๑. เป็นเงินที่ได้มาจากการจัดสรรคืนความดี ๒. เป็นเงินที่ได้รับจากการจัดสรรจากรายได้ของสำนักงาน กสทช. ๓. เป็นเงินที่ได้โอนมาจากกองทุนสนับสนุนบริการโทรคมนาคม

เพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการให้การอุดหนุนหรือให้กู้ยืมแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนหรือบุคคลทั่วไปในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรับผิดชอบในการบริหารกองทุน และการกำหนดให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐ คือ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงการกำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล เป็นต้น

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า **หลักการหรือแนวคิด**ของร่างกฎหมายดังกล่าวมุ่งประสงค์ที่จะใช้กลไกภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเปรียบเสมือนการนำหัวรถจักรดีเซลที่ขับเคลื่อนได้เข้ามาลากขบวนรถไฟที่ต้องการความเร็วสูง ทั้งที่ความจริงแล้วควรจะต้องให้ความสำคัญกับกลไกตลาดหรือกลไกของภาคเอกชนเป็นตัวนำในการขับเคลื่อน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศ รวมถึงควรต้องกำหนดมาตรการในการลดอุปสรรคต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจมากกว่า ตัวอย่างเช่น หากมีการดำเนินธุรกิจ Uber ในประเทศไทยนั้นอาจเข้าข่ายผิดกฎหมายเพราะตามกฎหมายไทยนั้นการให้บริการรถยนต์โดยสารจะต้องจดทะเบียนเป็นรถรับจ้างสาธารณะและผู้ขับจะต้องมีใบขับขี่สาธารณะ นอกจากนี้ในการเรียกเก็บอัตราค่าโดยสารก็จะต้องเป็นไปตามประกาศของกรมการขนส่งทางบกด้วย แต่ถ้าเป็นรถยนต์โดยสารในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลก็อาจต้องผ่อนผันกฎเกณฑ์ดังกล่าวโดยยึดกลไกตลาด กล่าวคือความต้องการผู้บริโภคกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์ เป็นต้น

จุดนิติ : ในกรณีของท่านเห็นว่าโครงสร้าง และบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นหรือที่มีการขอปรับปรุงแก้ไขตามร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลมีความสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพและความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับภาคธุรกิจเอกชนและนักลงทุนชาวต่างประเทศด้วย

ดร. สมเกียรติฯ : ประเด็นที่มีความเป็นห่วงและกังวลมากประเด็นหนึ่งก็คือ การจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” ตามร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ซึ่งได้กำหนดให้กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินจาก ๓ ส่วนสำคัญ คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นเงินได้มาจากการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยให้สำนักงาน กสทช. จัดสรรให้ในอัตราร้อยละ ๒๕ ของรายได้จากการจัดสรรคลื่นความถี่ดังกล่าว โดยรายได้ส่วนนี้แต่ละปีจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าจะมีการประมูลคลื่นความถี่ครั้งใหญ่ปีนั้นหรือไม่

ส่วนที่ ๒ เป็นเงินที่ได้รับจากการจัดสรรจากรายได้ของสำนักงาน กสทช. โดยให้สำนักงาน กสทช. จัดสรรให้ในอัตราร้อยละ ๒๕ ของรายได้ของสำนักงาน กสทช. ดังกล่าว ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมเลขหมายที่เก็บจากผู้ประกอบการโทรคมนาคม วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งคาดว่ารายได้กองทุนฯ ส่วนนี้ประมาณ ๑,๘๐๐ ล้านบาทต่อปี และ

ส่วนที่ ๓ เป็นเงินที่ได้โอนมาจากกองทุนสนับสนุนบริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึงและบริการเพื่อสังคมซึ่งสำนักงาน กสทช. บริหารอยู่ โดยคาดว่ารายได้ส่วนนี้น่าจะสูงประมาณ ๔,๔๐๐ ล้านบาทต่อปี ซึ่งเมื่อคิดเฉพาะส่วนที่ ๒ และ ๓ กองทุนฯ น่าจะมีรายได้ประจำไม่ต่ำกว่า ๖,๒๐๐ ล้านบาทต่อปี และรายได้ของกองทุนฯ จะสูงขึ้นอีกมหาศาลในปีที่มีการประมูลคลื่นความถี่ครั้งใหญ่ เช่น ปีนี้จะมีการประมูลคลื่น 4G ซึ่งคาดว่าจะมีรายได้เข้ากองทุนฯ อีกไม่ต่ำกว่า ๑๑,๐๐๐ ล้านบาท ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. มีผลบังคับใช้แล้วในปีแรก กองทุนฯ น่าจะมีเงินตั้งต้นถึง ๑๗,๐๐๐ ล้านบาท และจะเพิ่มขึ้นทุกปี อีกปีละกว่า ๖,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ดีที่มีการปรับปรุงร่างกฎหมายให้กองทุนมีเงินสูงสุดได้ไม่เกิน ๕ พันล้านบาท แต่ก็ยังมากเกินไปเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญกว่านั้นคือ อยู่บนหลักการที่ไม่ถูกต้อง

มีข้อสังเกตว่า การใช้จ่ายเงินของกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นั้นมีขอบเขตที่กว้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือ หน่วยงานรัฐและเอกชนหรือบุคคลทั่วไปในการดำเนินการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยการให้เปล่า หรือให้กู้ยืม โดยการพิจารณาว่าจะใช้เงินกองทุนฯ กับโครงการใดนั้นจะทำโดย คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจ เป็นประธาน และมีกรรมการอื่น ๆ จากฝ่ายการเมืองหรือผู้ที่ฝ่ายการเมืองแต่งตั้ง ซึ่งเปรียบเสมือน การจัดตั้งงบกลางของกระทรวงที่จะไม่ผ่านการตรวจสอบจากรัฐสภา ทั้งที่สามารถจะจัดตั้ง งบประมาณตามกระบวนการงบประมาณแบบปกติในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลได้โดยตรง ซึ่งจะมี สำนักงบประมาณ รัฐบาล และรัฐสภา ร่วมกันพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ เปรียบเทียบกัน ทำให้มีความชัดเจนและมีประโยชน์มากกว่าการนำเงินมาไว้ที่กองทุนโดยยังไม่ทราบว่า จะนำไปทำอะไร ซึ่งเป็นกรให้อำนาจกับผู้บริหารในอนาคตที่อาจเป็นนักการเมืองมาตัดสินใจ โดยขาดความโปร่งใส นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายที่ไม่ดีให้กับกระทรวงอื่น ๆ ที่จะตั้งกองทุนซึ่งมีที่มาของเงินในลักษณะเดียวกันนี้เพื่อให้สามารถนำเงินของแผ่นดินมาใช้ โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจากรัฐสภา

จุดนิต : เพื่อป้องกันมิให้สิทธิเสรีภาพในการสื่อสารและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากนโยบายและร่างกฎหมายดังกล่าว ในกรณีของ ท่านเค็นว่าร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลนั้นสมควร มีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอย่างไร

ดร. สมเกียรติฯ : จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบ สื่อสาร ซึ่งถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการทำธุรกรรมหรือการติดต่อสื่อสาร แต่ในขณะเดียวกัน ก็ได้เอื้ออำนวยต่อภัยคุกคามและการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ รวมทั้งการแสวงหาประโยชน์หรือ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการ เพื่อให้สามารถป้องกันหรือรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว อันเป็นที่มาของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการ รักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุดร่างกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ ซึ่งผมก็มีความเห็นด้วยถึงความจำเป็นที่ต้องมีมาตรการทางกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว

แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในด้านเนื้อหาของสาระของร่างกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับนี้หากเน้นในเรื่อง ความมั่นคงมากจนเกินไปก็ย่อมกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากขึ้นเช่นเดียวกัน ฉะนั้น จึงอยากให้ตระหนักถึงความจำเป็นและการได้สัดส่วนกับขนาดของภัยต่อความมั่นคงในแต่ละเรื่อง ให้ชัดเจนด้วย นอกจากนี้ ในกระบวนการออกกฎหมาย ควรมีการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย หรือ Regulatory Impact Analysis (RIA) ด้วย เพราะการทำ RIA ต้องนิยามวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน และต้องพิจารณาว่ามีทางเลือกอะไรบ้างในการบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และต้องพิจารณาถึง ต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการจัดรับฟัง ความเห็น เพื่อจะทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากที่สุดด้วย

จุดนิตี : บทสรุปและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ดร. สมเกียรติ : สิ่งควรคำนึงถึงมากที่สุดในการปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศก็คือ การที่รัฐต้องไม่ออกกฎหมายที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระต่อการดำเนินธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่จะป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล แต่ตามร่างกฎหมายชุดเศรษฐกิจดิจิทัลที่รัฐบาลกำลังผลักดันให้ออกใช้เป็นกฎหมายในขณะนี้กลับดำเนินการตรงกันข้าม กล่าวคือ การสร้างกฎหมายใหม่ ๆ โดยเฉพาะการมุ่งใช้กลไกของทางราชการเป็นตัวนำเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางในการประกาศนโยบายพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล จึงขอฝากความหวังไว้ที่สถานีติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาร่างกฎหมายชุดเศรษฐกิจดิจิทัล (DIGITAL ECONOMY) ที่ควรเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอก (นอกระบบราชการ) ซึ่งมีความรู้และมีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายที่จะออกมาใช้บังคับกับประชาชนมีความครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียและเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างแท้จริงด้วยในที่สุด **๑**

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญดังนี้

๑. กำหนดให้มีคณะกรรมการกำลังพลสำรอง เรียกโดยย่อว่า “คกส.” ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ โดย คกส. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองและการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับกำลังพลสำรองกำหนดแนวทางการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองเสนอแนะแผนพัฒนากิจการกำลังพลสำรองและกำลังสำรองอื่น ๆ และเสนอแนะการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่กำลังพลสำรองและนายจ้างที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนให้ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

๒. กำหนดให้กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของ คกส. มีอำนาจหน้าที่วางแผนและประสานงานการดำเนินการของ คกส. รวบรวมเอกสารและข้อมูลตลอดจนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในกิจการกำลังพลสำรองเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานงานในการดำเนินงานทั้งปวงเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองหรือปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คกส. มอบหมาย

๓. กำลังพลสำรองมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๓.๑ เข้ารับราชการทหารในการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารเพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อม หากหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารต้องระวางโทษอาญา

๓.๒ กรณีที่มีการเปลี่ยนชื่อตัวหรือนามสกุล หรือแก้ไขเลขประจำตัวประชาชน ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปยังหน่วยทหารที่ตนมีรายชื่อบรรจุอยู่ หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษอาญา

๔. การเรียกกำลังพลสำรองและการระดมพล กำหนดให้อยู่ภายใต้ขอบเขตและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยให้นำหลักการการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารเพื่อทดลองความพร้อม และการระดมพลมาจากข้อบังคับ กท. ว่าด้วยการเตรียมพล พ.ศ. ๒๕๑๕

๕. กำลังพลสำรองมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก การรักษาพยาบาล และสิทธิประโยชน์อื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๖. นายจ้างซึ่งไม่จ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองในวันลาเพื่อรับราชการทหาร ตามพระราชบัญญัตินี้โดยมีอัตราโทษทางอาญาเช่นเดียวกับบทบัญญัติมาตรา ๑๔๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติดังนี้

๑) อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๒) อนุมัติให้ถอนร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. จากการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง ได้แก่ ราชการ ส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวกับการพาณิชย์โดยตรง ที่มีลักษณะเป็นการผลิต หรือจำหน่าย หรือบริการเพื่อหารายได้ การดำเนินการจัดหายุทโธปกรณ์และบริการทางทหารโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล และการดำเนินการโดยใช้เงินกู้และเงินช่วยเหลือที่สัญญาหรือข้อกำหนดในการให้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

๒. กำหนดหลักการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ กำหนดไว้ ๔ ประการ ได้แก่ ความคุ้มค่า ความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้

๓. กำหนดให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมตามโครงการความร่วมมือป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

๔. กำหนดคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ ๕ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและ

การบริหารพัสดุภาครัฐ คณะกรรมการกำกับราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน มีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์และข้อร้องเรียน และอื่น ๆ

๕. กำหนดให้กรมบัญชีกลางทำหน้าที่เป็นองค์กรสนับสนุนดูแลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุ รวบรวม วิเคราะห์ และประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย และจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักวิชาชีพ

๖. กำหนดกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

๖.๑ การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี และให้ประกาศเผยแพร่แผนในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง

๖.๒ วิธีการจัดซื้อจัดจ้างและการจ้างที่ปรึกษา ให้กระทำได้ ๓ วิธี ได้แก่

(๑) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป

(๒) วิธีคัดเลือก

(๓) วิธีเฉพาะเจาะจง ส่วนวิธีการจ้างออกแบบและควบคุมงาน นอกจากวิธีดังกล่าวข้างต้นให้เพิ่มอีก ๑ วิธี คือ วิธีประกวดแบบ

๖.๓ การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ กำหนดให้มีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ โดยให้พิจารณาคุณภาพประกอบราคาได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ราคาต่ำสุดเสมอไป แต่การจะใช้เกณฑ์ใดและให้น้ำหนักในแต่ละเกณฑ์เท่าใด ต้องมีการประกาศให้ทราบเป็นการล่วงหน้าในประกาศเชิญชวนให้เข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้าง

๖.๔ การขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการก่อสร้างต้องขึ้นทะเบียนไว้กับกรมบัญชีกลาง ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาจัดชั้นผู้ประกอบการก่อสร้างเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๖.๕ การรวมซื้อรวมจ้าง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดอาจดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุให้กับหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ๆ ก็ได้ ภายใต้กรอบข้อตกลงระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้จัดซื้อจัดจ้างและคู่สัญญา

๖.๖ การเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง โดยกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลตั้งแต่ขั้นตอนการเปิดเผยแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีการจัดทำประกาศเชิญชวน การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอ การประกาศผลผู้ชนะการเสนอราคา การประกาศยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้าง การทำสัญญาและการแก้ไขสัญญา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นต่อสาธารณชนในการเข้ามাত্রตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้อย่างเต็มรูปแบบ

๗. กำหนดเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ โดยผลการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ายื่นข้อเสนอ หรือเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จะถูกระงับการยื่นข้อเสนอหรือทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

๘. กำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถร้องเรียนหน่วยงานของรัฐได้ กรณีที่เห็นว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ และหากผู้ประกอบการไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็สามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และขอร้องเรียนต่อไปได้อีก

๙. กำหนดบทกำหนดโทษ โดยกรณีที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้โดยทุจริต ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับการกระทำความผิดนั้น และหากการกระทำความผิดนั้น เกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการของผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้น ผู้มีอำนาจหน้าที่นั้นต้องรับโทษเป็นสองเท่าของความผิดที่กำหนดไว้

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ดังนี้

- ๑. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.
- ๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ๓. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๔. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๕. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๖. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกา)

๗. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๘. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๙. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๙ เป็นร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นควรให้ยกร่างเพิ่มเติมขึ้นอีกหนึ่งฉบับ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมระบบการอุทธรณ์และฎีกาดังกล่าว

โดยสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ รวม ๙ ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.

๑.๑ กำหนดคานียาม “คดีชำนัญพิเศษ” และ “ศาลชำนัญพิเศษ” เพื่อให้คดีดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๑.๒ กำหนดให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนัญพิเศษ ได้แก่ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน ศาลล้มละลายและศาลเยาวชนและครอบครัว และมีการจัดตั้งแผนกคดีชำนัญพิเศษเป็นประเภทต่าง ๆ

๑.๓ กำหนดตำแหน่งประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษและรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๑.๔ กำหนดให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้พิจารณาว่าคดีที่มีปัญหาสำคัญคดีใดสมควรได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมแผนกใด และองค์ประชุมของที่ประชุมแผนก

๑.๕ กำหนดให้นำบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาครวมทั้งผู้บริหารและผู้พิพากษาในศาลดังกล่าวมาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษและผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๑.๖ กำหนดบทเฉพาะกาลให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนัญพิเศษก่อนร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไปจนกว่าศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษจะเปิดทำการ

๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “ศาลยุติธรรม” และ “ศาลชั้นอุทธรณ์” เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๒.๒ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมซึ่งกำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมมีอำนาจออกประกาศกำหนดการจัดตั้งและเปิดทำการสาขาของศาลในท้องที่อื่นในเขตอำนาจของศาลชั้นต้น และให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมมีอำนาจออกประกาศเพื่อกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งของศาลในท้องที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาล

๒.๓ กำหนดการรับพิจารณาและการโอนคดีในกรณีที่เกิดในศาลชั้นต้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง

๓. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๓.๑ กำหนดเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ” และ “ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ” เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

๓.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแรงงานให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ รวมทั้งแก้ไขวิธีพิจารณาที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษแผนกคดีแรงงานให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๓.๔ กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการอุทธรณ์คดีแรงงานที่ศาลแรงงานมีคำพิพากษา ก่อนวันเปิดทำการศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ โดยให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาและรองรับบรรดาคดีแรงงานที่ค้างพิจารณา

๓.๕ กำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลางเป็นผู้ชี้ขาดว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจของศาลแรงงานหรือไม่ และชี้ขาดในกรณีที่ศาลแรงงานอื่นไม่ยินยอมรับโอนคดีในระหว่างที่ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษยังไม่เปิดทำการ

๔. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๔.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ” “ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ” “คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม” และ “คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม” เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

๔.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ รวมทั้งแก้ไขหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

๔.๓ ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานศาลฎีกา และคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

๔.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๕. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๕.๑ กำหนดเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ” และ “ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ” เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

๕.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลล้มละลายให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ รวมทั้งแก้ไขวิธีพิจารณาที่เกี่ยวข้อง

๕.๓ กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษในคดีล้มละลายที่มีใช้คดีอาญาให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๕.๔ กำหนดให้คดีชำนัญพิเศษที่ยื่นอุทธรณ์ก่อนวันเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ให้ยื่นต่อศาลที่มีอำนาจอยู่ตามกฎหมายเดิม และได้กำหนดบทบัญญัติรองรับอำนาจพิจารณาคดีอุทธรณ์ของศาลดังกล่าวในระหว่างที่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษยังไม่เปิดทำการเพื่อความต่อเนื่องในระบบกระบวนการยุติธรรมโดยไม่กระทบต่อสิทธิในการอุทธรณ์ของคู่ความ แต่ถ้าศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษเปิดทำการแล้ว จะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๖. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกา)

๖.๑ กำหนดเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ” “ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ” และ “คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม” เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๖.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คดีภาษีอากรให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รวมทั้งแก้ไขหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๖.๓ ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานศาลฎีกา และคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

๖.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๖.๕ แก้ไขศาลที่มีอำนาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็น

๗. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๗.๑ กำหนดเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ” และ “ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ” เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๗.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คดีเยาวชนและครอบครัวให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รวมทั้งแก้ไขหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๗.๓ กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษในคดีเยาวชนและครอบครัวที่มีใช้คดีอาญาให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๘. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๘.๑ กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคให้เป็นที่สุด

๘.๒ กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคร ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา

๘.๓ ยกเลิกเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับระบบอนุญาตให้ฎีกาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๘.๔ กำหนดให้การฎีกาคดีผู้บริโภครที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาจากศาลฎีกา

๙. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พุทธศักราช ๒๔๗๗ เพื่อให้อำนาจประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมออกข้อบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับจำนวนค่าป่วยการค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักของพยานที่ศาลเรียกมาให้ความเห็นต่อศาล

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

► **เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญดังนี้

๑. แก้ไขบทนิยาม คำว่า “ผู้เสียหาย” ให้ผู้เสียหายไม่รวมถึงผู้ประสพภัยซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ประสพภัยจากรถ เนื่องจากมีลักษณะการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายที่คล้ายคลึงกัน

๒. แก้ไของค์ประกอบคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยให้มีผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และผู้แทนกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นคณะกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเป็นเลขานุการ และข้าราชการในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๓. เพิ่มอำนาจคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาสามารถมอบอำนาจพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายให้แก่คณะอนุกรรมการ เพื่อรองรับคำขอที่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น และกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอมีสិทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการได้

๔. แก้ไขเพิ่มเติมสถานที่ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายเพื่อกำหนดให้หน่วยงานอื่นที่รัฐมนตรีมอบหมายเป็นสถานที่ยื่นคำขอด้วย

๕. แก้ไขเพิ่มเติมความผิดตามรายการท้ายพระราชบัญญัติ เป็นความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ ดังนี้

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔	ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ.
<p>รายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔</p> <p>ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหาย ซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา ๑๗ ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด</p> <p style="text-align: center;">- ไม่มี -</p> <p>ลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ</p> <p>- มาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๗</p> <p>ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย</p> <p>หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต</p> <p>- มาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๔</p> <p>หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย</p> <p>- มาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๓๐๐</p> <p>หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก</p> <p>- มาตรา ๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๕</p>	<p>รายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔</p> <p>ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหาย ซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา ๑๗ ได้แก่</p> <p>(๑) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา</p> <p>(ก) ภาค ๒ ความผิด</p> <p>ลักษณะ ๖ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน</p> <p>- มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๘ วรรคสอง มาตรา ๒๓๘</p> <p>ลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ</p> <p>- มาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๗</p> <p>ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย</p> <p>หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต</p> <p>- มาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๔</p> <p>หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย</p> <p>- มาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๓๐๐</p> <p>หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก</p> <p>- มาตรา ๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๕</p>

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔	ร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ.
<p>หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย เจ็บหรือคนชรา</p> <p>- มาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘</p> <p style="text-align: center;">- ไม่มี -</p> <p style="text-align: center;">- ไม่มี -</p>	<p>หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย เจ็บหรือคนชรา</p> <p>- มาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘</p> <p>ลักษณะ ๑๑ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง</p> <p>หมวด ๑ ความผิดต่อเสรีภาพ</p> <p>- มาตรา ๓๑๐ วรรคสอง มาตรา ๓๑๑ วรรคสอง มาตรา ๓๑๒ ทวิ วรรคสอง มาตรา ๓๑๓ วรรคสาม และวรรคสี่</p> <p>ลักษณะ ๑๒ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน</p> <p>หมวด ๑ ความผิดฐานลักทรัพย์และฉ้อโกง</p> <p>- มาตรา ๓๓๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่</p> <p>หมวด ๒ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์</p> <p>- มาตรา ๓๓๙ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก</p> <p>- มาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า</p> <p>- มาตรา ๓๔๐ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า</p> <p>- มาตรา ๓๔๐ ทวิ วรรคสี่ วรรคห้าและวรรคหก</p> <p>(ข) ภาค ๓ ลหู่โทษ มาตรา ๓๙๐</p> <p>(๒) ความผิดฐานค้ำมนุษย์ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำจากคำว่า “เลื่อนขั้นเงินเดือน” เป็นคำว่า “เลื่อนเงินเดือน” ในมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงระบบการเลื่อนเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญจากระบบขั้นเป็นร้อยละของฐานในการคำนวณตามช่วงเงินเดือน

๒. แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำจากคำว่า “ลดขั้นเงินเดือน” เป็นคำว่า “ลดเงินเดือน” ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงระบบการเลื่อนเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญจากระบบขั้นเป็นร้อยละของฐานในการคำนวณตามช่วงเงินเดือน

๓. แก้ไขเพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แทน ก.พ.อ. ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติ พ.ศ. ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอ

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. กำหนดบทนิยามศัพท์ต่าง ๆ เพื่อความชัดเจนในการใช้บังคับกฎหมาย

๒. กำหนดให้หมายเลข ๙๑๑ เป็นหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติสำหรับใช้เพื่อการแจ้งเหตุฉุกเฉิน

๓. กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และกรรมการโดยตำแหน่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และเลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ โดยมีรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

๔. กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐ และผู้ประกอบการ กิจกรรมโทรคมนาคมจัดให้มีระบบโครงข่ายเชื่อมโยงในการให้บริการ ส่งเสริม และสนับสนุนหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการระงับและบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค เปลี่ยนแปลงการกำหนดหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติ แต่งตั้งอนุกรรมการ รวมทั้ง ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการ

๕. กำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการ รับผิดชอบงานธุรการ งานวิชาการ และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานของคณะกรรมการ

๖. กำหนดห้ามผู้ประกอบการกิจกรรมโทรคมนาคมเรียกเก็บค่าตอบแทน หรือค่าธรรมเนียม เกี่ยวกับการให้บริการหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติจากผู้แจ้งเหตุฉุกเฉิน

๗. กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้แจ้งเหตุฉุกเฉินโดยไม่เป็นความจริง

๘. กำหนดให้ผู้รับแจ้งเหตุฉุกเฉินและผู้ประกอบการกิจกรรมโทรคมนาคม ได้รับการคุ้มครอง และไม่เป็นความผิดกฎหมายสำหรับการเข้าถึงและแจ้งข้อมูลส่วนบุคคล ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ตามที่กระทรวง การคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงาน สถานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

กระทรวงการคลังเสนอว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ได้มีการ ประกาศใช้มาเป็นระยะเวลาาน อีกทั้งมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ส่งผลให้มีพระราชบัญญัติ ศุลกากรหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๘๐ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๔๘๐ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๔๘๒ และ พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ทำให้กฎหมายศุลกากรกระจัดกระจาย ไม่สะดวก ในการใช้งาน สมควรปรับปรุงแก้ไขให้มีความทันสมัย และเหมาะสมกับการค้าระหว่างประเทศ ในปัจจุบัน ตลอดจนรวบรวมกฎหมายที่ใช้อยู่ทุกฉบับให้เป็นพระราชบัญญัติฉบับเดียว อีกทั้งยังสมควร ปรับปรุงแก้ไขให้มีมาตรฐานสากลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพทางการค้าให้แก่ผู้ประกอบการ ในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) สมควรปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติศุลกากรเพียงฉบับเดียว

โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น กล่าวคือ ให้ลดอัตราการจ่ายเงินรางวัล ซึ่งจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจับกุมจากเดิมร้อยละ ๒๕ จากเงินค่าขายของกลางหรือค่าปรับ เป็นร้อยละ ๑๕ จากเงินค่าขายของกลางหรือค่าปรับ และให้มีเพดานสูงสุดอยู่ที่ ๕ ล้านบาทต่อคดี ส่วนเงินสินบนที่จ่ายให้แก่สายลับผู้แจ้งความ นำจับให้คงไว้ในอัตราเดิมคือ ร้อยละ ๓๐ จากเงินค่าขายของกลางหรือค่าปรับ แต่ให้มีเพดานสูงสุดไม่เกิน ๑๐ ล้านบาทต่อคดี

๒. แก้ไขอัตราโทษตามมาตรา ๒๗ ซึ่งเป็นความผิดหลายฐานความผิดอยู่ในมาตราเดียวกัน โดยแยกเป็น ๓ กรณี ได้แก่ ๑) ความผิดฐานนำหรือพาของที่ยังมิได้เสียภาษี หรือของที่ยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้อง เข้ามาในหรือส่งหรือพาของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร (ลักลอบหนีศุลกากร) ๒) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร และ ๓) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด โดยเพิ่มเติมความผิดฐานที่ ๓ นี้ ให้ครอบคลุมถึงของที่นำเข้าเพื่อการผ่านแดนและการถ่ายลำด้วย นอกจากนี้ ยังได้ทำการปรับปรุงเรื่องอัตราโทษและเจตนาของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗ ดังกล่าวให้เหมาะสมขึ้น

๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ของต้องจำกัด ซึ่งต้องได้รับอนุญาตก่อนการนำเข้า โดยกำหนดให้ถือว่าของนั้นยังมีได้นำเข้าจนกว่าจะได้ตรวจมอบไปจากอารักขาของศุลกากร เพื่อแก้ไขปัญหากรณีที่ไม่สามารถออกไปอนุญาตหลังการนำเข้าได้

๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ระยะเวลาในการตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อย (Post Audit) โดยกำหนดให้กระทำภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่นำเข้าหรือวันที่ส่งของออก เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาเก็บเอกสาร และมีระยะเวลาสิ้นสุดชัดเจน

๕. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยกำหนดระยะเวลาการพิจารณาเป็น ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พนักงานศุลกากรได้รับอุทธรณ์และเอกสารถูกต้องครบถ้วน และกำหนดให้สามารถมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้หลายคณะ

๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การยกอุทธรณ์ โดยให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจยกอุทธรณ์ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐๔ (กรณีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือไม่ให้ถ้อยคำ) โดยไม่มีเหตุอันควร และกรณีผู้อุทธรณ์ยื่นคำร้องขอถอนอุทธรณ์เท่านั้น

๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การจ่ายเงินเพิ่มกรณีชำระภาษีไม่ครบ ต้องชำระภาษีเพิ่มเติมพร้อมเงินเพิ่ม โดยกำหนดให้มีเพดานการจ่ายเงินเพิ่มร้อยละหนึ่งต่อเดือน ไม่เกินค่าภาษีอากรที่ต้องชำระ

๘. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ระยะเวลาในการรายงานเรือ เพื่อให้การรายงานอากาศยานเข้า-ออก สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยกำหนดให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

๙. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ของตกค้างโดยกำหนดระยะเวลาของของตกค้างให้เร็วขึ้นจาก ๒ เดือน เหลือ ๓๐ วัน หลังจากครบ ๓๐ วันแล้ว เมื่อตัวแทนเรือได้รับคำบอกกล่าวจากอธิบดีครบ ๑๕ วัน ให้ถือว่าของนั้นเป็นของตกค้าง เพื่อเร่งรัดการจัดเก็บภาษีและเพื่อให้การใช้พื้นที่

บริเวณเขตท่าเป็นไปอย่างเหมาะสม ตลอดจนกำหนดให้การเก็บของในคลังสินค้าทัณฑ์บนและเขตปลอด
อากร เป็นไปตามระยะเวลาที่อธิบดีกำหนดเพื่อป้องกันปัญหาของคลังสินค้า โดยไม่มีมาตรการรองรับ

๑๐. เพิ่มเติมนิยามและบทบัญญัติ เรื่อง อำนาจทางศุลกากรในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและ
เขตไหล่ทวีป เพื่อรองรับการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย
กฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาฯ ดังกล่าวแล้ว จึงมีผล
ผูกพัน

๑๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การนับอายุความกรณีหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยง
อากร ที่ให้นับเช่นเดียวกับอายุความกรณีเรียกเก็บอากรขาดเพราะเหตุอันเกี่ยวกับชนิด คุณภาพ ปริมาณ
น้ำหนัก หรือราคาแห่งของใดๆ หรือเกี่ยวกับอัตราอากรสำหรับของใดๆ โดยกำหนดให้มีอายุความ
๑๐ ปี นับแต่วันที่น่าของเข้าหรือวันที่ส่งของออก และแก้ไขอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องขอคืนเงิน
อากรที่ชำระไว้เกินจำนวนที่พึงต้องเสียจริง จากเดิม ๒ ปี เป็น ๓ ปี นับจากวันที่นำของเข้าหรือวันที่
ส่งของออก เพื่อให้สอดคล้องกับประมวลรัษฎากร

๑๒. เพิ่มเติมนิยามและบทบัญญัติ เรื่อง ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ
(Freight Forwarder) เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในทางกฎหมาย โดยกำหนดทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ
ของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทำนองเดียวกับนายเรือ สอดคล้องกับทางปฏิบัติ และเพิ่ม
ศักยภาพให้แก่ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

๑๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนสำหรับการผลิต
ผสม ประกอบ บรรจุ หรือดำเนินการตามข้อปฏิบัติที่เห็นสมควรกับของที่นำเข้ามาและเก็บในคลังสินค้า
ทัณฑ์บน โดยให้อธิบดีมีอำนาจอนุมัติการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ในกรณีเห็นสมควร ตลอดจน
สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระยะเวลาในการเก็บของในคลังสินค้าทัณฑ์บนได้

๑๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การกำหนดให้นำบทบัญญัติเรื่อง การเก็บของ
ในคลังสินค้ามาใช้บังคับกับการนำของเข้า การเก็บรักษา การส่งของออก การควบคุม การขนย้าย
ในเขตปลอดอากร และอำนาจพนักงานศุลกากรโดยอนุโลม โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและ
ระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด

๑๕. เพิ่มเติมนิยามและบทบัญญัติ เรื่อง สินค้าที่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
เนื่องจากสินค้าที่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาถือเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในหรือส่ง
ออกไปนอกราชอาณาจักรอย่างหนึ่ง ซึ่งตามกระบวนการพนักงานศุลกากรมีหน้าที่ต้องตรวจสอบทุกชนิด
เมื่อมีการนำเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ดังนั้น การตรวจปล่อยสินค้าที่ละเมิดสิทธิ
ในทรัพย์สินทางปัญญาก็ควรต้องอยู่ในกระบวนการเดียวกัน เพื่อให้การตรวจของเป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน และสอดคล้องกับหลักสากลที่กำหนดให้กรมศุลกากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องป้องกันและ
ปราบปรามการละเมิดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

๑๖. แก้ไขเพิ่มเติมโดยการตัดบทบัญญัติ เรื่อง ทำเนียบท่าเรือ โรงพักสินค้า และที่มั่นคง
ตามมาตรา ๗ (๑) ออก เพราะเป็นบทเฉพาะกาล ที่บังคับใช้ก่อนมีพระราชบัญญัติศุลกากร
พุทธศักราช ๒๕๖๙ หากคงไว้จะทำให้ ทำเนียบท่าเรือ โรงพักสินค้า และที่มั่นคง ที่ไม่ถูกต้องในปัจจุบัน
กลายเป็นทำเนียบท่าเรือ โรงพักสินค้า และที่มั่นคงที่ได้รับอนุมัติแล้ว

๑๗. แก้ไขบทบัญญัติ เรื่อง การให้ทำเอกสารและสำเนาฉบับก่อนขนของลงเรือ หรือ ย้ายขนไปเพื่อบรรทุกลงเรือ ส่งออกนอกราชอาณาจักร โดยตัดบทบัญญัติตามมาตรา ๔๗ ออก ข้าข้อกับ มาตรา ๔๕

๑๘. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การบังคับคดี โดยกำหนดให้พนักงานศุลกากรมีอำนาจ หน้าที่ในการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร

๑๙. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง อำนาจของอธิบดี เกี่ยวกับการบังคับบัญชา การให้ เงินเดือนและเงินรางวัล และการกำหนดระเบียบเพิ่มเติมตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เพื่อให้มีความ ชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

๒๐. เพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การขนส่งด้วยคอนเทนเนอร์ โดยให้อธิบดีมีอำนาจกำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขนส่งด้วยคอนเทนเนอร์ เพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงระหว่าง ประเทศได้ ทั้งนี้ หากมิได้มีความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ให้การขนส่ง ด้วยคอนเทนเนอร์เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร

๒๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ค่าธรรมเนียมการดำเนินพิธีการศุลกากรหรือการให้ บริการทางศุลกากร โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในกฎกระทรวง

๒๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การนำของที่ได้รับยกเว้นหรือคืนอากรเมื่อส่งออก ไปนอกราชอาณาจักร หากนำของนั้นเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนให้ถือว่าเป็นการส่งออกนอ กราชอาณาจักร ซึ่งได้รับการยกเว้นหรือคืนอากรโดยให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดระเบียบปฏิบัติได้

๒๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง ความหมายของการนำเข้าสำเร็จทางไปรษณีย์ เพื่อให้ มีความชัดเจนตามกฎหมายยิ่งขึ้น

๒๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การยกเว้นอากรที่เก็บแก่ของใดๆ ที่นำเข้ามาในหรือ ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยผ่านเขตแดนใด ๆ ทางบกหรือตอนใดแห่งเขตแดนนั้น จากเดิม ต้องออกพระราชกฤษฎีกาให้ยกเว้นอากร กำหนดให้ออกเป็นประกาศกระทรวงการคลังโดยความ เห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแทน

๒๕. เพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง การผ่านแดนและการถ่ายลำ โดยกำหนดให้นำข้อห้าม ข้อจำกัดไปใช้กับของที่นำเข้ามาเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำได้เท่าที่จำเป็น เช่น ข้อห้าม ข้อจำกัด อันเกี่ยวกับศีลธรรมอันดีของประชาชน นโยบายสาธารณะความปลอดภัยของสาธารณชน การปกป้อง ชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช และการปกป้องการครอบครองสมบัติของชาติในด้านศิลป วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ หรือค่านิยมทางโบราณคดี หรือการปกป้องทรัพย์สินทางการค้าหรือ อุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๒๖. แก้ไขบทบัญญัติ มาตรา ๒๗ ทวิ เรื่อง การซื้อหรือรับไว้ซึ่งของอันเนื่องด้วยความผิด ตามมาตรา ๒๗ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขมาตรา ๒๗ ซึ่งได้มีการปรับปรุงอัตราโทษ และปรับปรุง หลักเกณฑ์เรื่องเจตนาในการกระทำความผิดให้เหมาะสมขึ้น โดยได้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๗ ทวิ เดิม ให้เป็น ๓ วรรค ได้แก่ วรรคแรก ความผิดฐานนำหรือพาของที่ยังมิได้เสียภาษี หรือของที่ยังมิได้ผ่าน ศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร (ลักลอบหนีศุลกากร) วรรคสอง

ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร และวรรคสาม ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๗ เดิม ที่ได้แก้ไขใหม่ ให้เป็น ๓ ฐานความผิดโดยบัญญัติเป็น ๓ มาตรา ได้แก่ มาตรา ๑๔๗ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๔๙ อีกทั้ง ได้ปรับปรุงอัตราโทษปรับและโทษจำคุกใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับแต่ละฐานความผิด โดยอัตราโทษจำคุกสูงสุดจะกำหนดไว้ไม่เกิน ๕ ปี

๒๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เรื่อง เมืองกำเนิดเป็นเท็จ โดยกำหนดให้นำหลักการตามพระราชบัญญัติห้ามนำของที่มีการสำแดงกำเนิดเป็นเท็จเข้ามา พุทธศักราช ๒๕๘๑ มาบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นเรื่องที่กรมศุลกากรมีหน้าที่โดยตรง และกฎหมายฉบับดังกล่าวมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการ ส่งผลให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน เมื่อนำมาบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. และให้นำบทลงโทษในเรื่องการลักลอบตามมาตรา ๑๔๗ และเรื่องหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด ตามมาตรา ๑๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เพราะความผิดกรณีนี้สามารถมีได้ทั้งกรณีลักลอบและกรณีผ่านพิธีการศุลกากรอย่างถูกต้องแต่สำแดงเมืองกำเนิดเป็นเท็จ

๒๘. เพิ่มเติมให้การนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำ โดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม เป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๙ แห่งร่างพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่กำหนดให้ของนำผ่านหรือของถ่ายลำต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือข้อห้ามด้วย

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

กระทรวงคมนาคมเสนอว่า กรมเจ้าท่าต้องดำเนินการตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมงและการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU FISHING) โดยจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลเรือที่เดินเข้าออกจากราชอาณาจักร และเรือที่เดินภายในราชอาณาจักรบางประเภทเป็นพิเศษ รวมถึงการกำกับดูแลบุคคลที่ทำการในเรือหรือผู้รับจ้างทำงานในเรือ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากมาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรปการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องมาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับสิ่งล่องล้าลำน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับกรณีการล่องล้าลำน้ำตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการดำเนินการเพื่อมอบอำนาจให้สถาบันจัดชั้นเรือ (CLASSIFICATION SOCIETY) สามารถตรวจเรือและออกใบสำคัญการตรวจเรือได้ โดยเป็นการอำนวยความสะดวกแก่เจ้าของเรือในการนำเรือเข้ารับการตรวจสภาพเรือและออกใบสำคัญรับรองตามข้อกำหนดของอนุสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามกฎหมาย

ให้บรรลุผลตามมาตรการดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ ให้มีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) แก้ไขชื่อหมวดที่ ๒ ในภาค ๑ โดยเพิ่มหน้าที่นายเรือเมื่อเวลาเรือเข้ามาหรือออกจากน่านน้ำไทย หรือเดินเรือในน่านน้ำไทย

(๒) เพิ่มบทบัญญัติให้เรือกำปั่นตามประเภทและขนาดที่เจ้าท่าประกาศกำหนด เมื่อจะเดินเรือในน่านน้ำไทย นายเรือต้องแจ้งและรายงานต่อเจ้าท่าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่เจ้าท่าประกาศกำหนด เพื่อให้สามารถติดตามการเคลื่อนไหวของเรือที่เดินในน่านน้ำไทยได้ โดยเฉพาะเรือที่มีขนาดต่ำกว่า ๖๐ ตันกรอส ให้เข้ามาในระบบตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ

(๓) เพิ่มเติมบทบัญญัติลงโทษกรณีมีผู้ฝ่าฝืนประกาศกำหนดให้เรือกำปั่นตามประเภทและขนาดที่กำหนดเมื่อจะเดินในน่านน้ำไทยนายเรือต้องแจ้งหรือรายงานต่อเจ้าท่า

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษกรณีมีผู้ฝ่าฝืนปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีโทษจำคุกและโทษปรับเป็นรายวัน

(๕) เพิ่มบทบัญญัติให้อำนาจเจ้าท่าอนุญาตให้สถาบันจัดชั้นเรือดำเนินการตรวจเรือและออกไปสำคัญรับรองตามข้อกำหนดของอนุสัญญาระหว่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้สถาบันจัดชั้นเรือได้รับมอบอำนาจ

(๖) เพิ่มบทบัญญัติให้อำนาจเจ้าท่าในการออกหนังสือสำคัญประจำตัวคนทำการในเรือหรือผู้รับจ้างทำงานในเรือ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบ และอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมง และการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU FISHING)

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับความเห็นของกระทรวงการคลังไปพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยรับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกระทรวงพาณิชย์ไปพิจารณาด้วย

โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “ปี” ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้หมายความว่ระยะเวลาสิบสองเดือน โดยเริ่มนับตั้งแต่วันเริ่มต้นฤดูการประกอบเกษตรกรรมแห่งท้องถื่น และให้หมายความรวมถึงวันเริ่มต้นฤดูตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

๒. เพิ่มเติมนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” “หมู่บ้าน” และ “คณะกรรมการหมู่บ้าน”

๓. แก้ไขเพิ่มเติมคณะกรรมการใน คชก. จังหวัด และ คชก. ตำบล และอำนาจหน้าที่ของ คชก. และอำนาจหน้าที่ของ คชก. ตำบล ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. กำหนดให้มี คชก. อำเภอ และมีอำนาจหน้าที่ เช่น ให้ข้อเสนอแนะแก่ คชก. จังหวัด และ คชก. ตำบล ในส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าในเขตท้องที่

๕. แก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีประกาศยกเว้นไม่ต้องมี คชก. อำเภอ หรือ คชก. ตำบล ในเขตหรือแขวงของกรุงเทพมหานครได้

๖. แก้ไขเพิ่มเติมวิธีการเลือกผู้เข้าและผู้แทนผู้ให้เข้าใหม่ให้มีความเหมาะสม

๗. ยกเลิกการแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นกรรมการแทนกรรมการโดยตำแหน่งใน คชก. ตำบล และยกเลิกอำนาจหน้าที่นายอำเภอในการให้คำปรึกษา คชก. จังหวัดกำกับดูแล คชก. ตำบล และประสานงานระหว่าง คชก. จังหวัด กับ คชก. ตำบล

๘. แก้ไขเพิ่มเติมวาระการเป็นผู้แทนผู้เข้าและผู้แทนผู้ให้เข้าเนื่องจากการมี คชก. อำเภอ เพิ่มขึ้น

๙. แก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของ คชก. อำเภอ คือ การประชุม การเรียกมาให้ถ้อยคำหรือการเรียกเอกสาร การเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่การเก็บค่าเช่าในพื้นที่ที่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาเกินกว่าอัตราชั้นสูงที่ คชก. อำเภอ กำหนด

๑๐. แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการที่ คชก. ตำบล ต้องแจ้งผลการวินิจฉัยข้อพิพาทให้คู่กรณีทราบภายในสามสิบวัน

๑๑. แก้ไขเพิ่มเติมวิธีการเช่านาให้สามารถทำหลักฐานการเช่าเป็นหนังสือและให้ใช้บังคับตามระยะเวลาในหนังสือได้แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองปี

๑๒. แก้ไขเพิ่มเติมกรณีต่าง ๆ ที่เมื่อ คชก. ตำบล ดำเนินการแล้วต้องรายงานให้ คชก. อำเภอทราบ ได้แก่ การทำหลักฐานการเช่านา การบอกเลิกการเช่านา การขอเปลี่ยนแปลงการปลูกข้าวหรือพืชไร่การขอปรับปรุงนา

๑๓. แก้ไขเพิ่มเติมการจัดทำประกาศอัตราค่าเช่าชั้นสูง ผลผลิตชั้นสูงเป็นรายหมู่บ้าน

๑๔. ยกเลิกการกำหนดอัตราค่าเช่าชั้นสูงของ คชก. ตำบล โดยนำไปรวมกับมาตรา ๔๐ โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านกำหนดแทน

๑๕. แก้ไขเพิ่มเติมการจัดทำประกาศท้องที่ที่เสียหายเพื่อลดค่าเช่านาหรืองดเก็บค่าเช่านาเนื่องจากภัยธรรมชาติ กรณีการเสียค่าเช่านาลดลงตามส่วนเนื่องจากผลผลิตต่ำและการเก็บค่าเช่านาในอัตราที่สูงกว่าอัตราตามประกาศของ คชก. อำเภอ

๑๖. แก้ไขเพิ่มเติมการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของ คชก. ตำบล

๑๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษกรณีเรียกเก็บค่าเช่านาเกินกว่าอัตราค่าเช่านาที่ คชก. อำเภอ กำหนด

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ แล้วให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. กำหนดให้ปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จากมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นแต่อยู่ในกำกับของรัฐบาล

๒. กำหนดให้กิจการของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ แต่พนักงานมหาวิทยาลัยต้องได้รับการคุ้มครองและประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและพนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ในฐานะข้าราชการบำนาญแล้วให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ภายใต้การบังคับกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมแต่ไม่ตัดสิทธิที่จะประกันตนด้วยความสมัครใจ

๓. กำหนดให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการซื้อ ขาย สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน จำหน่าย ทำนิติกรรมใด ๆ ตลอดจนถึงกรรมสิทธิ์มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ ในทรัพย์สิน และจำหน่ายสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร รวมทั้งรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ และมหาวิทยาลัยสามารถกู้ยืมเงิน และให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน และร่วมลงทุนหรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ สามารถกำหนดค่าตอบแทนหรือค่าตอบแทนพิเศษ รวมทั้งสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ และประโยชน์อย่างอื่นให้แก่พนักงานมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ตลอดจนถึงสามารถปกครอง ดูแล บำรุงรักษา จัดการใช้และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย และที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ

๔. กำหนดให้รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

๕. กำหนดให้บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่มหาวิทยาลัยได้มาจากการให้หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยหรือได้มาโดยวิธีอื่น ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย

๖. กำหนดให้ทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยที่ใช้เพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีทั้งปวง รวมทั้งการบังคับทางปกครอง และบุคคลใดจะยกอายุความหรือระยะเวลาในการครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับมหาวิทยาลัยในเรื่องทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยมิได้

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. กำหนดให้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น และไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

๒. กำหนดวัตถุประสงค์ ภาระหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน หลักเกณฑ์การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกส่วนงาน การรับสถานศึกษาอื่นเข้าสมทบ และอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

๓. กำหนดให้มหาวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ฯลฯ แต่พนักงานมหาวิทยาลัยต้องได้รับการคุ้มครองและประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะประกันตนด้วยความสมัครใจ

๔. กำหนดให้มหาวิทยาลัยมีรายได้ส่วนหนึ่งจากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ และเงินกองทุนที่รัฐบาลหรือมหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น และรายได้หรือผลประโยชน์จากกองทุน รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และในกรณีที่รัฐบาลปรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดให้แก่ข้าราชการ ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มเติมให้แก่มหาวิทยาลัยในสัดส่วนเดียวกัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่พนักงานมหาวิทยาลัยด้วย

๕. กำหนดให้มหาวิทยาลัยต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ที่มาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงให้มีโอกาสเรียนจนสำเร็จปริญญาตรี โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

๖. กำหนดให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วยนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการซึ่งเลือกจากกรรมการสภาวิชาการและพนักงานมหาวิทยาลัยตามที่กำหนด กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอุดมศึกษากำหนดวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย และให้มีสำนักงานสภามหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

๗. กำหนดให้มีสภาวิชาการ สภาคณาจารย์ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารงานบุคคล และคณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์ โดยให้ห้องค้ประกอบที่มาของกรรมการ อำนาจหน้าที่เป็นไปตามที่กำหนด และให้จำนวนคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง ตลอดจนการประชุมเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

๘. กำหนดให้มีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด

๙. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

๑๐. กำหนดหลักเกณฑ์ ระบบบัญชี การตรวจสอบทางบัญชีและการเงินของมหาวิทยาลัย ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของอธิการบดี และให้อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี หัวหน้าและรองหัวหน้าส่วนงานตามที่กำหนด เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของมหาวิทยาลัย

๑๑. กำหนดบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับการโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณและรายได้ การดำรงตำแหน่ง และคณะกรรมการต่าง ๆ ส่วนราชการ การโอนบรรดาศาธาราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานของมหาวิทยาลัย ตำแหน่งทางวิชาการ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับ หรือประกาศที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นต้น

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ตำรวจกองประจำการ)

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ตำรวจกองประจำการ) ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ทั้งนี้ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับความเห็นคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐไปพิจารณาด้วย โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามคำว่า “ตำรวจกองประจำการ” “เครื่องแบบตำรวจ”

๒. กำหนดให้ตำรวจกองประจำการมีหน้าที่สนับสนุนภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร ตามที่ผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่ง การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งให้ตำรวจกองประจำการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓. กำหนดอัตราเงินเดือนและการให้ได้รับเงินเดือนของตำรวจกองประจำการให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหารมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตลอดจนเงินเพิ่มอื่น หรือเงินช่วยเหลือ เช่นเดียวกับที่ทหารกองประจำการมีสิทธิได้รับตามที่กำหนดโดยคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงการคลัง หรือโดย ตช. ตามที่ได้ตกลงกับกระทรวงการคลัง

๔. กำหนดวินัย การรักษาวินัย โทษทางวินัย และการดำเนินการทางวินัยของตำรวจกองประจำการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.

๕. กำหนดให้ตำรวจกองประจำการที่ได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดแล้ว ให้ดำเนินการปลดจากกองประจำการเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ปรับปรุงแก้ไขร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง และร่างมาตรา ๒๕ ให้เป็นไปตามหลักการที่นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสังเกต ตลอดจนได้เพิ่มกลไกการตรวจการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ดังนี้

๑. การส่งเงินกองทุนเป็นรายได้แผ่นดินตามร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง ได้กำหนดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดให้กองทุนมีเงินและทรัพย์สินในแต่ละปีงบประมาณไม่เกินห้าพันล้านบาท เงินและทรัพย์สินของกองทุนที่เกินจากวงเงินสูงสุดที่กำหนดไว้ ให้กองทุนนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน แต่ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการปรับเพิ่มวงเงินสูงสุดของกองทุนได้

๒. องค์ประกอบคณะกรรมการบริหารกองทุนตามร่างมาตรา ๒๕ ได้กำหนดองค์ประกอบให้เป็นไปตามร่างเดิมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) แล้ว

๓. กำหนดกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุน ได้เพิ่มบทบัญญัติให้มีการเปิดเผยรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติราชวิทยาลัยจุฬารักษ์ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติราชวิทยาลัยจุฬารักษ์ พ.ศ. ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

๑. จัดตั้งราชวิทยาลัยจุฬารักษ์ เป็นสถาบันการวิจัยและวิชาการ และจัดการศึกษาชั้นสูงทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การแพทย์ และการสาธารณสุข มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น ดำเนินการอันเป็นสาธารณประโยชน์ และพึงได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐ ประกอบด้วย ๓ ส่วนงาน คือ สถาบันวิจัยจุฬารักษ์ สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬารักษ์ และโรงพยาบาลจุฬารักษ์

๒. ราชวิทยาลัยจุฬารักษ์มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย สร้าง ประมวล ประยุกต์ ส่งเสริม เผยแพร่ และผลิตบุคลากรในระดับสูง เพื่อให้มีองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การแพทย์ และการสาธารณสุข เป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การแพทย์ และการสาธารณสุข และให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่ประชาชน ให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ และผู้ประสบภัยพิบัติ รวมทั้งส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา โดยมีเลขาธิการราชวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของราชวิทยาลัย โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกได้

๓. กิจการของราชวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์แต่พนักงานราชวิทยาลัยต้องได้รับความคุ้มครองและประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

๔. กำหนดให้สภाराชวิทยาลัยประกอบด้วย ประธานสภाराชวิทยาลัยและกรรมการสภाराชวิทยาลัย โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการเป้าหมายของราชวิทยาลัยและวางนโยบาย รวมทั้งอนุมัติแผนพัฒนาของราชวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของราชวิทยาลัย ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของราชวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของราชวิทยาลัย ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล การเงิน และวิชาการ และอนุมัติหลักสูตรการศึกษา และการเปิดสอน รวมทั้งการปรับปรุง การยุบรวม หรือการยกเลิกหลักสูตรการศึกษา

๕. กำหนดให้สภาที่ปรึกษาฯ วิทยาลัยซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกทำหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อสภามหาวิทยาลัยและสนับสนุนการดำเนินการของมหาวิทยาลัย รวมทั้งหารายได้ให้กับวิทยาลัย

๖. กำหนดให้วิทยาลัยต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาการวิจัย การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข และการประเมินส่วนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของวิทยาลัยตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของวิทยาลัย และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในวิทยาลัย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับของวิทยาลัย

๗. กำหนดให้วิทยาลัยจัดให้มีการประเมินหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลตามหลักสูตรนั้น โดยผู้ประเมินซึ่งสภาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมิใช่ผู้ปฏิบัติงานในวิทยาลัย และให้มีการประเมินดังกล่าวทุกห้าปีหรือเร็วกว่านั้นตามที่สภาวิทยาลัยกำหนดแล้วรายงานสภาวิทยาลัย และประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป

๘. กำหนดตำแหน่งทางวิชาการ กำหนดปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ

๙. กำหนดบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการใช้ครุฑวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ ครุฑประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมายฯ โดยมีขอบ และการปลอม หรือทำเลียนแบบหรือใช้ ซึ่งตราเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

๑๐. กำหนดให้บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ ที่ออกตามระเบียบมุลนิธิจุฬารักษ์ว่าด้วยสถาบันวิจัยจุฬารักษ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ระเบียบมุลนิธิจุฬารักษ์ ว่าด้วยโรงพยาบาลจุฬารักษ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และระเบียบต่าง ๆ ของสถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬารักษ์ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖ เกี่ยวกับการโอนคดี)

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖ เกี่ยวกับการโอนคดี) ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>มาตรา ๒๖ หากว่าตามลักษณะของความผิดฐานของจำเลย จำนวนจำเลย ความรู้สึกของประชาชนส่วนมากแห่งท้องถิ่นนั้น หรือเหตุผลอย่างอื่น อาจมีการขัดขวางต่อการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา หรือน่ากลัวว่าจะเกิดความไม่สงบหรือเหตุร้ายอย่างอื่นขึ้น เมื่อโจทก์หรือจำเลยยื่นเรื่องราวต่ออธิบดีศาลฎีกาขอให้โอนคดีไปศาลอื่น ถ้าอธิบดีศาลฎีกาอนุญาตตามคำขอนั้นก็ให้ส่งโอนคดีไปยังศาลตั้งที่อธิบดีศาลฎีการะบุไว้</p> <p>คำสั่งของอธิบดีศาลฎีกาอย่างใด ย่อมเด็ดขาดเพียงนั้น</p>	<p>ร่างมาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๒๖ หากว่าตามลักษณะของความผิดฐานของจำเลย จำนวนจำเลย ความรู้สึกของประชาชนส่วนมากแห่งท้องถิ่นนั้น หรือเหตุผลอื่น อาจมีการขัดขวางต่อการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาหรือน่ากลัวว่าจะเกิดความไม่สงบหรือเหตุร้ายอย่างอื่นขึ้น หรืออาจเกิดผลกระทบต่อประโยชน์ที่สำคัญอื่นของรัฐ เมื่อโจทก์หรือจำเลยร้องขอ หรือศาลที่คดีนั้นอยู่ระหว่างพิจารณาทำความเห็นเสนอต่อประธานศาลฎีกาขอให้โอนคดีไปศาลอื่น ถ้าประธานศาลฎีกาเห็นควรอนุญาตก็ให้ส่งโอนคดีไปยังศาลตั้งที่ประธานศาลฎีการะบุไว้</p> <p>คำสั่งประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด”</p>

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์ พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญดังนี้

๑. กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๘

๒. กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์และรังสีในทางสันติ และไม่ใช้บังคับแก่ยานพาหนะทางทหารของต่างประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร

๓. กำหนดให้มีคณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งจำนวนเก้าคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินหกคน และเลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติเป็นกรรมการและเลขานุการ

๔. กำหนดให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์ กำกับดูแลทางนิวเคลียร์และรังสี ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง วางระเบียบควบคุมและดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในใบอนุญาตส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยจากพลังงานนิวเคลียร์ กำหนดมาตรฐานต่าง ๆ อันพึงใช้โดยเฉพาะเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ รวมทั้งกำหนดแผนเพื่อรับมือกับเหตุฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสี

๕. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมวัสดุกัมมันตรังสีและเครื่องกำเนิดรังสี วัสดุนิวเคลียร์ สถานประกอบการนิวเคลียร์ กากกัมมันตรังสี และเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ที่ใช้แล้ว

๖. กำหนดมาตรการความปลอดภัย ความมั่นคงปลอดภัย และการพิทักษ์ความปลอดภัย

๗. กำหนดให้ผู้ครอบครองวัสดุกัมมันตรังสี วัสดุนิวเคลียร์ กากกัมมันตรังสี เชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ที่ใช้แล้ว ซึ่งประสงค์ทำการขนส่งวัสดุดังกล่าว มีหน้าที่ต้องแจ้งต่อเลขาธิการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และผู้นั้นรวมถึงผู้รับขนส่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

๘. กำหนดมาตรการกรณีมีเหตุฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสี กรณีที่เกิดอันตรายหรือความเสียหายอันเกิดจากการประกอบกิจการตามใบอนุญาต ให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ระงับเหตุในเบื้องต้นตามแผนป้องกันอันตรายจากรังสี และต้องบอกแจ้งเหตุนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบทันที ส่วนกรณีอันตรายหรือความเสียหายที่มีลักษณะหรือขยายขอบเขตเป็นความเสียหายสาธารณะ รวมทั้งกรณีอันตรายหรือความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ซึ่งผลกระทบต่อประเทศไทย ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีอำนาจเข้าระงับเหตุแห่งความเสียหายสาธารณะนั้นได้ทันที

๙. กำหนดให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไขปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

๑๐. กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการยานพาหนะ ยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์ สถานที่ก่อสร้างสถานประกอบการทางนิวเคลียร์ หรือสถานที่ให้บริการกากกัมมันตรังสี เพื่อตรวจสอบการทดสอบระบบเครื่องจักรหรืออุปกรณ์การบรรจุวัสดุนิวเคลียร์ และการเดินเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ รวมทั้ง การตรวจ คั่น กัก ยึดอายัด หรือนำไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ เป็นต้น

๑๑. กำหนดให้ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรับโทษอาญา

๑๒. กำหนดบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับคณะกรรมการประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๙ (๑) (๒) และ (๓) ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๔) ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

► **ร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ วรรคสาม และวรรคสี่ ของพระราชบัญญัติโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

พระราชบัญญัติโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกาตรวจพิจารณา
<p>มาตรา ๑๔ ให้ผู้บัญชาการโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและรับผิดชอบการบริหารงานของโรงเรียน</p> <p>ผู้บัญชาการโรงเรียนนั้น ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภาการศึกษาจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๕</p> <p>ผู้บัญชาการโรงเรียนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี</p> <p>เมื่อครบวาระแรกตามวรรคสาม ผู้บัญชาการโรงเรียนอาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ แต่ในระหว่างวาระดังกล่าวห้ามมิให้แต่งตั้งหรือโยกย้ายผู้บัญชาการโรงเรียน</p>	<p>มาตรา ๑๔ ให้ผู้บัญชาการโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและรับผิดชอบการบริหารงานของโรงเรียน</p> <p>ผู้บัญชาการโรงเรียนนั้น ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภาการศึกษาจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๕</p> <p>วาระการดำรงตำแหน่งของผู้บัญชาการโรงเรียน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. (ให้ยกเลิกวรรคสี่)</p>

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วยแล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬารายงานว่า

๑) ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสร็จแล้ว โดยคงหลักการเดิมตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในส่วนอำนาจของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และวัตถุประสงค์ของกองทุนคุ้มครองธุรกิจนำเที่ยว

๒) ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อ ๑ จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้เข้าสู่มาตรฐานสากล เพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย รวมถึงการควบคุมการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและการเป็นมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ และพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวสอดคล้องกับภารกิจของกรมการท่องเที่ยวในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

โดยมีสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. กำหนดบทนิยาม “ธุรกิจนำเที่ยว” “นักท่องเที่ยว” “มัคคุเทศก์” “ผู้นำเที่ยว” “ค่าบริการ” “กองทุน”

๒. แก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์โดยเพิ่มให้มีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ เป็นกรรมการ และแก้ไขตำแหน่งกรรมการจาก “ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว” เป็น “ตำแหน่งอธิบดีกรมการท่องเที่ยว”

๓. แก้ไขการกำหนดหลักเกณฑ์และลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล รวมทั้งผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด

๔. เพิ่มเติมการจัดทำเอกสารโฆษณาหรือชี้ชวนเกี่ยวกับการนำเที่ยว ให้มีรายการกำหนดจำนวนมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวด้วย

๕. เพิ่มเติมการยกเลิกการเดินทางภายหลังการชำระค่าบริการแล้วให้รวมถึงเหตุการณ์การยกเลิกการเดินทางโดยมิใช่ความผิดของนักท่องเที่ยวหรือเหตุสุดวิสัยให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจ่ายเงินคืนให้แก่นักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าอัตราตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๖. แก้ไขเพิ่มเติมห้ามไม่ให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจัดบริการนำเที่ยวโดยไม่ได้รับค่าบริการหรือรับค่าบริการในอัตราที่เห็นได้ว่าไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ หรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ

๗. แก้ไขเพิ่มเติมให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้แก่ กรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๓) กรณีการก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวอย่างร้ายแรง เป็นต้น

๘. แก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ยังมิได้ชำระค่าธรรมเนียมประกอบธุรกิจนำเที่ยวและเงินเพิ่มตามวรรคสอง มาตรา ๓๕ ให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุด

๙. กำหนดเหตุให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุดได้แก่ การไม่ชำระค่าธรรมเนียมประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามที่กำหนด

๑๐. กำหนดโทษทางปกครองและโทษทางอาญา

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป และให้กระทรวงวัฒนธรรมรับข้อสังเกตของสำนักงานก.พ. ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

โดยมีสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามาใช้บังคับโดยอนุโลม หากไม่มีบทบัญญัติการบริหารงานบุคคลนั้นในกฎหมายว่าด้วยสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒. เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยเพิ่มเติมการจัดการศึกษาด้านทัศนศิลป์

๓. กำหนดยกเลิกการแบ่งส่วนราชการภายในส่วนราชการระดับกองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง และแก้ไขเพิ่มเติมการแบ่งส่วนราชการระดับกองให้สามารถทำเป็นประกาศสถาบันได้ และยกเลิกการแบ่งส่วนราชการในระดับที่ต่ำกว่ากอง

๔. กำหนดให้สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นในประเทศหรือต่างประเทศหรือขององค์การระหว่างประเทศได้

๕. กำหนดเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ให้มีอำนาจอนุมัติการเปิดสอน และให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

๖. กำหนดเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ให้มีอำนาจในการออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล อนุมัติการจัดการศึกษาร่วมกำกับมาตรฐานการศึกษา ควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาและติดตามและประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของอธิการบดีและหัวหน้าส่วนราชการ

๗. กำหนดเพิ่มเติมอำนาจอธิการบดีในการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดีและผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต เปลี่ยนชื่อเรียกหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง และปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร

๘. แก้ไขเพิ่มเติมการจัดโครงสร้างการบริหารในสำนักงานอธิการบดีและสำนักงานวิทยาเขต รวมทั้งเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการการแต่งตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารในส่วนราชการดังกล่าว

➤ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

โดยมีสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. กำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา (๒) ศิลปะการแสดง (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม (๖) การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (๗) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ เช่น ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ พิจารณาและให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรอง กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พิจารณาและให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด

มีอำนาจหน้าที่ เช่น เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ กรุงเทพมหานครหรือจังหวัด ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๔. กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และกำหนดอำนาจหน้าที่

๕. กำหนดให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ตามพระราชบัญญัตินี้

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

► เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติการเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาค) คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติการเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาค) ตามที่ศาลปกครองเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยมีสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลางและศาลปกครองในภูมิภาค จะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดวันเปิดทำการของศาลปกครอง	๓.๑ ศาลปกครองในภูมิภาคจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารศาลปกครอง ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวันเปิดทำการ
ไม่กำหนด	๓.๒ กำหนดให้กรณีที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลปกครองชั้นต้น ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารศาลปกครองมีอำนาจออกประกาศเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลปกครองชั้นต้น
ไม่กำหนด	๓.๓ กำหนดให้บรรดาเงินต่าง ๆ ในคดีที่ค้างจ่าย อยู่ในศาลปกครองหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ถ้าผู้มีสิทธิได้เรียกเอาภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งสิทธิให้ตกเป็นของแผ่นดิน

อนึ่ง สำหรับท่านผู้สนใจสามารถติดตามผลการประชุมของคณะรัฐมนตรีได้ที่เว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี <http://www.cabinet.thaigov.go.th> และติดตามแถลงการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ที่ Facebook ของกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเว็บไซต์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา www.senate.go.th ซึ่งได้ดำเนินการรวบรวมประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติทุกฉบับไว้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นเพื่อศึกษาต่อไป. ๑

...การทำความดีนั้น โดยมากเป็นการเดินทวนกระแสความพอใจและความต้องการของมนุษย์ จึงทำได้ยาก และเห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะหาไม่ความชั่ว ซึ่งทำได้ง่าย จะเข้ามาแทนที่ แล้วจะพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันรู้สึกตัว...

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี

ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพื้ทักษ์ชนาธิปดย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาบรมหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๒

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาบรมหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๗

และพระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพิทักษ์าธิปดย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ ชุดที่ ๘

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

นายอนุรักษ์ นิยมมาช^{*}
อดิศรสมาธิกุลวณิชกา

บทบัญญัติค่าประกันและจำนอง ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่

ปัจจุบันบทบัญญัติเรื่องค่าประกันและจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งประกาศลงราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ฉบับนี้คือ โดยที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกันและผู้จำนองซึ่งมีใช้ลูกหนี้ชั้นต้น แต่เป็นเพียงบุคคลภายนอกที่ยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ในการที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้เท่านั้น โดยข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติปรากฏว่าเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพให้กู้ยืมมักจะอาศัยอำนาจต่อรองที่สูงกว่าหรือความได้เปรียบในทางการเงินกำหนดข้อตกลงอันเป็นการยกเว้นสิทธิของผู้ค้ำประกันหรือผู้จำนองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือให้ผู้ค้ำประกันหรือผู้จำนองต้องรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ชั้นต้นกรณีจึงส่งผลให้ผู้ค้ำประกันหรือผู้จำนองซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งต้องกลายเป็นผู้ถูกฟ้องล้มละลายอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกันและผู้จำนอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^๑

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ดังกล่าว ได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการสำคัญ ๆ ของกฎหมายค้ำประกันและจำนองเดิมในหลายเรื่อง ๆ จึงเป็นเหตุให้ภาคเอกชน เช่น สมาคมธนาคารไทย ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงการคลัง ได้มีข้อท้วงติง และเสนอขอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวในบางประเด็นอีกครั้งหนึ่ง

^๑น.บ. (เกียรติยศอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา; น.ม. มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา; Master of Management ศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^๒หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

นิติบุคคลและยินยอมเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ซึ่งในกรณีเช่นนั้น ผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้นย่อมไม่มีสิทธิตั้งที่บัญชีไว้ ในมาตรา ๖๘๘, ๖๘๙ และ ๖๙๐

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) ตามกฎหมายนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ทวงถามให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจะมีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ไปเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน (มาตรา ๖๘๘) หรือให้เจ้าหน้าที่ไปบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ (มาตรา ๖๘๙) หรือทรัพย์สินหลักประกันของลูกหนี้ก่อน (มาตรา ๖๙๐) อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๖๘๑/๑ นี้ ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่โดยเฉพาะสถาบันการเงินและหน่วยงานของรัฐจะกำหนดให้ผู้ค้าประกันทำสัญญาค้ำประกันโดยยินยอมรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมของลูกหนี้ชั้นต้น และมีผลทำให้ผู้ค้าประกันไม่สามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๖๘๘, ๖๘๙ และ ๖๙๐ เพราะถือว่าผู้ค้าประกันสละสิทธิดังกล่าวโดยยอมผูกพันตนเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้นเสียแล้ว ซึ่งเดิมคู่สัญญาสามารถตกลงกันเช่นนั้นได้ตามกฎหมาย แต่ไม่ค่อยเป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกันนัก เพราะในกรณีทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้ค้าประกันไม่ควรที่จะตกอยู่ในฐานะอย่างเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้น ดังนั้น เมื่อมีมาตรา ๖๘๑/๑ นี้แล้ว ข้อตกลงใด ๆ ที่กำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม จะตกเป็นโมฆะ

(๒) เดิมมั่น มาตรา ๖๘๑/๑ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีข้อความเพียงวรรคเดียว และไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ แต่ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ดังกล่าว ภาคสถาบันการเงินได้มีข้อท้วงติงว่าการห้ามมิให้มีข้อตกลงดังกล่าวในสัญญาค้ำประกัน จะทำให้สถาบันการเงินพิจารณาปล่อยสินเชื่อได้ยากขึ้นและกระทบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะกรณีที่ผู้ขอสินเชื่อเป็นผู้ประกอบขนาดเล็ก (SME) หรือผู้บริโภคทั่วไป ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) จึงเพิ่มข้อยกเว้นให้ผู้ค้าประกันซึ่งเป็นนิติบุคคลสามารถทำข้อตกลงเข้าผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมได้

๑.๓ ข้อตกลงเกี่ยวกับค้ำประกันที่แตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดเป็นโมฆะ (มาตรา ๖๘๕/๑^๖)

กำหนดให้บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้ำประกันที่แตกต่างไปจากมาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๖๘๖ มาตรา ๖๙๔ มาตรา ๖๙๘ และมาตรา ๖๙๙ เป็นโมฆะ

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) มาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหนี้ที่ค้ำประกันต้องเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ และหนี้ในอนาคตและหนี้มีเงื่อนไขจะต้องระบุรายละเอียดของหนี้และขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน (ตามรายละเอียดของมาตรา ๖๘๑ ดังกล่าวในข้อ ๑.๑ ข้างต้น), มาตรา ๖๘๖ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้เมื่อผิดนัดและการชำระหนี้ของผู้ค้าประกัน (ตามมาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปในข้อ ๑.๔), มาตรา ๖๙๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิผู้ค้าประกันยกข้อต่อสู้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหน้าที่ชั้นต่อสู้ได้, มาตรา ๖๙๘ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้

^๖มาตรา ๖๘๕/๑ เพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ และมาตรา ๖๙๙ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิผู้ค้าประกันบอกกล่าวเลิกการค้าประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว ไม่มีจำกัดเวลาสำหรับคราวอันเป็นอนาคตได้

บทบัญญัติข้างต้นนี้มีไว้คุ้มครองและเป็นคุณแก่ผู้ค้าประกัน แต่เนื่องจากตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านมานั้น บทบัญญัติดังกล่าวไม่ใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญาจึงตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้โดยไม่ตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๐ และ ๑๕๑ ในทางปฏิบัติ เจ้าหนี้ซึ่งมีอำนาจต่อรองสูงกว่า จึงมักจะให้ผู้ค้าประกันทำสัญญาค้าประกันกับตนโดยมีข้อตกลงที่ผิดแผกแตกต่างจากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเสมอ ซึ่งทำให้ผู้ค้าประกันต้องมีการละเมิดสมควร แต่หลังจากมาตรา ๖๘๕/๑ นี้ มีผลใช้บังคับแล้วนั้น ข้อตกลงในลักษณะดังกล่าวจะทำได้อีกต่อไป

(๒) เติมมาตรา ๖๘๕/๑ ที่เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) นี้ ไม่ได้ระบุมวลถึงมาตรา ๖๘๖ เอาไว้ ซึ่งอาจตีความได้ว่าคู่สัญญาอาจทำข้อตกลงเป็นอย่างอื่นได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและลดปัญหาในการตีความ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) จึงเห็นควรกำหนดให้ข้อตกลงที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘๖ นี้ เป็นโมฆะด้วย^๓

๑.๔ การบอกกล่าวผู้ค้าประกันและการชำระหนี้ของผู้ค้าประกันในกรณีลูกหนี้ผิดนัด (มาตรา ๖๘๖^๔)

กำหนดหน้าที่ของเจ้าหนี้ในการบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ผลของการมีได้บอกกล่าว และการชำระหนี้ของผู้ค้าประกัน ดังนี้

(๑) เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้นี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ (มาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง)

ในกรณีที่เจ้าหนี้นี้มีได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๖๘๖ วรรคสอง)

(๒) เมื่อเจ้าหนี้นี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้หรือผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามมาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้นี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๗๐๑ วรรคสอง^๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๖๘๖ วรรคสาม)

^๓ที่มา: “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (เรื่องเสรีจิติ ๑๑๐/๒๕๕๘), เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับคำประกันและจำนอง) เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๘).

^๔ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๖๘๖ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^๕ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด”.

ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ข้างต้น เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมีได้ (มาตรา ๖๘๖ วรรคสี่)

(๓) การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๘๖ นี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๙๓ ซึ่งสิทธิดังกล่าวหมายถึง สิทธิของผู้ค้าประกันที่จะไล่เบี้ยจากลูกหนี้เพื่อเงินต้น ดอกเบี้ย และการที่ต้องสูญเสียหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกัน ตลอดจนการเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีเหนือลูกหนี้ด้วย

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) ตามมาตรา ๖๘๖ เดิมนั้น เพียงแต่กำหนดให้เจ้าหนี้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดลง ดังนั้น ตามบทบัญญัติเดิมนั้น หากคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ไว้เป็นพิเศษ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวตามมาตรา ๖๘๖ ซึ่งเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหนี้สามารถทอดเวลาหรือใช้สิทธิอย่างล่าช้าในการเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบถึงการผิดนัดของลูกหนี้ แต่ผู้ค้าประกันกลับจะต้องรับผิดชอบในภาระหนี้ดอกเบี้ยหรือหนี้อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลานั้นด้วย โดยไม่เป็นธรรม ทั้ง ๆ ดอกเบี้ยหรือหนี้อุปสรรคที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวเกิดจากความล่าช้าโดยความบกพร่องหรือจงใจของเจ้าหนี้เอง โดยหากผู้ค้าประกันได้ทราบถึงการผิดนัดของลูกหนี้ตั้งแต่แรก ผู้ค้าประกันก็มีโอกาสที่จะชำระหนี้ทั้งหมดแทนลูกหนี้ไป เพื่อมิให้ตนต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

มาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่จึงกำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการที่เจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นมาตรการที่เคร่งครัด เพราะหากเจ้าหนี้ไม่บอกกล่าวภายในกำหนด จะมีผลถึงขั้นทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ทั้งหมดในส่วนที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาบอกกล่าว

นอกจากนี้ มาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ยังให้สิทธิแก่ผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้ทั้งหมดหรือหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบก็ได้

(๒) โดยถ้อยคำของมาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ในกรณีที่หนี้ประธานกำหนดให้มีการชำระหนี้เป็นงวด ๆ การบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันน่าจะต้องกระทำทุกครั้งในแต่ละงวดที่มีการผิดนัดด้วยสำหรับประเด็นนี้ สมาคมธนาคารไทยเคยเสนอความเห็นต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ ฉบับหลังว่า สัญญาบางประเภทที่กำหนดให้มีการชำระหนี้เป็นงวด ๆ การที่เจ้าหนี้จะต้องบอกกล่าวในทุกงวดที่มีการผิดนัดนั้น อาจเป็นการสร้างภาระให้แก่เจ้าหนี้เกินสมควร และเห็นว่าการบัญญัติให้มีการบอกกล่าวเมื่อลูกหนี้ผิดนัดครั้งแรกน่าจะเพียงพอแล้ว อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการกำหนดให้เจ้าหนี้บอกกล่าวผู้ค้าประกันเมื่อมีการผิดนัดครั้งแรกเพียงครั้งเดียว ย่อมไม่อาจทำให้ผู้ค้าประกันได้ทราบถึงการผิดนัดของลูกหนี้ในครั้งต่อ ๆ ไปได้ สำหรับภาระของเจ้าหนี้ในการบอกกล่าวนั้น เจ้าหนี้สามารถแก้ไขปัญหานี้โดยใช้วิธีการบริหารจัดการได้ ทั้งนี้ เมื่อได้มีการบอกกล่าวถึงการผิดนัดให้ผู้ค้าประกันทราบ

ผู้ค้ำประกันอาจติดตามลูกหนี้ให้มาชำระหนี้ หรือเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้เพื่อหลีกเลี่ยงภาระดอกเบี้ย และค่าปรับที่เกิดขึ้นหลังผิดนัด ซึ่งเจ้าหนี้เองย่อมได้รับประโยชน์จากการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันเช่นกัน จึงเห็นควรคงมาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่งไว้เช่นเดิม^{๑๐} ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ก็ไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรานี้อีกแต่ประการใด แต่กลับเพิ่มเติมมาตรานี้ไว้ใน มาตรา ๖๘๕/๑ เพื่อให้เป็นบทบัญญัติที่คู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ (รายละเอียด เป็นไปตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๑.๓ ข้างต้น)

๑.๕ การลดจำนวนหนี้และการชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้ว (มาตรา ๖๙๑^{๑๑})

กำหนดให้ผู้ค้ำประกันได้รับประโยชน์จากการที่เจ้าหนี้ลดจำนวนหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าหนี้ตกลงกับลูกหนี้ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้ง ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น ให้เจ้าหนี้มีหนังสือ แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ตกลงกันนั้น

(๒) ถ้า (ก) ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้ว หรือ (ข) ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลด ไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้ว หรือ (ค) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลด แต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดนั้นแล้ว ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

ในการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันดังกล่าว ผู้ค้ำประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้แม้จะล่วงเลยกำหนด เวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลด แต่ต้องไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาชำระหนี้ดังกล่าว ในกรณีที่ เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้ว ให้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกัน ทราบถึงข้อตกลงนั้น ทั้งนี้ ข้อตกลงที่ทำขึ้นภายหลังที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้ว หากในข้อตกลงนั้น มีการขยายเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ มิให้ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาตามมาตรา ๗๐๐

(๓) ข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้ำประกันให้มากกว่าที่บัญญัติไว้ดังกล่าว ข้างต้น ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) มาตรา ๖๙๑ เดิม เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องผู้ค้ำประกันที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ อย่างลูกหนี้ร่วม แต่เรื่องดังกล่าวได้ไปบัญญัติอยู่ในมาตรา ๖๘๑/๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว มาตรา ๖๙๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมจึงเป็นหลักการใหม่ในเรื่องผลจากการลดหนี้ดังกล่าวข้างต้น

(๒) มาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) กำหนดให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากการค้ำประกันเมื่อได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้ว เช่นเดียวกัน แต่ได้มีข้อความบัญญัติไว้ด้วยว่า “...ทั้งนี้ ไม่ว่าจะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ ลดดังกล่าวแล้วหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน” ซึ่งข้อความในส่วน

^{๑๐}ที่มา: “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๐/๒๕๕๘), เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับค้ำประกันและจำนวน) เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

^{๑๑}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๖๙๑ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๗ ของพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และต่อมาความเดิมในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๙๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ถูกยกเลิกและใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

ที่บัญญัติว่า “ทั้งนี้ ไม่ว่าจะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้สดดังก้าวแล้วหรือไม่ก็ตาม...” นั้น สภาทนายความไทยมีความเห็นว่าควรให้ตัดออก เพราะเป็นการบัญญัติให้สิทธิเรื่องระยะเวลาการชำระหนี้ ดังกล่าวให้แก่ผู้ค้าประกันเกินกว่าสิทธิที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้^{๑๖}

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่ง อีกครั้งหนึ่ง เพื่อกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจน โดยกำหนดให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบถึงข้อตกลงลดหนี้ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ตกลงกันนั้น และให้สิทธิผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้สด แต่ต้องไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาชำระหนี้ ดังกล่าว หรือในกรณีที่เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งผู้ค้าประกันเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้สดแล้ว ผู้ค้าประกันจะมีสิทธิชำระหนี้ได้ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบ

๑.๖ การผ่อนเวลา (มาตรา ๗๐๐^{๑๗})

กำหนดให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในการค้าประกันหนี้อันมีกำหนดเวลาชำระแน่นอน เมื่อเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ เว้นแต่ผู้ค้าประกันจะได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลานั้น

ข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้ผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้ แต่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือค้าประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระนั้น สามารถทำข้อตกลงล่วงหน้าเช่นนั้นได้

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) มาตรา ๗๐๐ เดิมนั้น กำหนดให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในการค้าประกันหนี้อันมีกำหนดเวลาชำระแน่นอน เมื่อเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ เว้นแต่ผู้ค้าประกันได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลานั้น อย่างไรก็ตาม ตามบทบัญญัติเดิมนั้นไม่ได้ห้ามการที่ผู้ค้าประกันจะทำข้อตกลงหรือความยินยอมกับเจ้าหนี้ในการผ่อนเวลาไว้เป็นการล่วงหน้า ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้ซึ่งมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าจึงมักจะกำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องให้ความยินยอมดังกล่าวไว้เป็นการล่วงหน้าเสมอ ซึ่งทำให้ผู้ค้าประกันไม่มีโอกาสพิจารณาว่าตนจะยอมค้าประกันหนี้อันมีการผ่อนเวลาต่อไปหรือไม่ และยังคงต้องผูกพันในการค้าประกันต่อไปอีกทุกครั้งที่มีการผ่อนเวลา

เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกัน มาตรา ๗๐๐ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) จึงเพิ่มบทบัญญัติซึ่งมีผลเป็นการห้ามมิให้เจ้าหนี้กับผู้ค้าประกันทำข้อตกลงยินยอมล่วงหน้าในลักษณะดังกล่าวได้ โดยหากผู้ค้าประกันมีความประสงค์ที่จะให้ความยินยอมในการผ่อนเวลา ผู้ค้าประกันจะต้องตกลงด้วยในการผ่อนเวลาทุกครั้ง

^{๑๖}ที่มา: “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๐/๒๕๕๘), เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับค้าประกันและจำนอง) เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

^{๑๗}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๐๐ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และเพิ่มเติมข้อความวรรคสามของมาตรา ๗๐๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวตามมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

(๒) ภายหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ปรากฏว่ามีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๐๐ ดังกล่าว เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสถาบันการเงินและหน่วยงานของรัฐ เพราะบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมจะส่งผลกระทบต่อ การปรับโครงสร้างหนี้ และการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ต้องมีการค้ำประกัน เช่น สมาคมธนาคารไทยเห็นว่า การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบหากผู้ค้ำประกันมิได้ยินยอมในการจะตกลงผ่อนเวลาดำเนินการรวมทั้งห้ามทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าให้ผู้ค้ำประกันยินยอมผ่อนเวลาดำเนินการด้วยนั้น จะทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ทำได้ยากขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการขนาดใหญ่ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้ และมีสถาบันการเงินเป็นผู้ค้ำประกันด้วย จึงเห็นควรกำหนดข้อยกเว้นกรณีหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้ และสถาบันการเงินเป็นผู้ค้ำประกัน หรือกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ก็มีความเห็นทำนองเดียวกันว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๗๐๐ ที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น หากนำมาใช้กับกรณีการจัดซื้อจัดจ้าง โดยมีภาครัฐเป็นเจ้าหนี้ และมีสถาบันการเงินเป็นผู้ค้ำประกันนั้น อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ หากสถาบันการเงินไม่ยินยอมในการผ่อนเวลาดำเนินการ ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐได้^{๑๔} ซึ่งตามความเห็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่าธุรกรรมที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ การออกหนังสือค้ำประกัน (Letter of Guarantee) โดยสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการสินเชื่ออย่างหนึ่งของสถาบันการเงินนั่นเอง

ดังนั้น พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) จึงเพิ่มบทยกเว้นมิให้นำข้อห้ามในการทำข้อตกลงยินยอมผ่อนเวลาดำเนินการไว้ล่วงหน้า มาใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ค้ำประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระ

๒. เรื่องที่แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายจําเอง

๒.๑ ข้อตกลงเกี่ยวกับการจําเองที่แตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดเป็นโมฆะ (มาตรา ๗๑๔/๑^{๑๕})

กำหนดให้ข้อตกลงเกี่ยวกับการจําเองที่แตกต่างไปจากมาตรา ๗๒๘ มาตรา ๗๒๙ และมาตรา ๗๓๕ เป็นโมฆะ

ความเห็นหรือข้อสังเกต

มาตรา ๗๒๘ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการบอกกล่าวบังคับจําเอง, มาตรา ๗๒๙ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการเรียกเอาทรัพย์สินจําเองหลุด และมาตรา ๗๓๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการบอกกล่าวบังคับจําเองแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจําเอง ซึ่งแต่เดิมคู่สัญญาสามารถตกลงกันเป็นอย่างอื่นให้แตกต่างไปได้

^{๑๔}ที่มา: “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” (เรื่องเสรีจติที่ ๑๑๐/๒๕๕๘), เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับค้ำประกันและจําเอง) เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

^{๑๕}มาตรา ๗๑๔/๑ เพิ่มเติมโดยมาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

ปัจจุบันทั้ง ๓ มาตราดังกล่าวข้างต้น ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) เพื่อให้กระบวนการบังคับจ้างองมีความเป็นธรรมแก่ผู้จ้างมากขึ้น (รายละเอียดจะกล่าวต่อไปในข้อ ๒.๔, ข้อ ๒.๕ และข้อ ๒.๗) บทบัญญัติทั้ง ๓ มาตรา จึงได้รับการกำหนดให้เป็นข้อตกลงที่ไม่อาจตกลงเป็นอย่างอื่นตามมาตรา ๗๑๔/๑ ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่นี้

๒.๒ การนำบทบัญญัติค้ำประกันบางมาตรามาใช้บังคับกับการจ้างเพื่อประกันหนี้บุคคลอื่น (มาตรา ๗๒๗^{๑๖})

กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๙๑ มาตรา ๖๙๗ มาตรา ๗๐๐ และมาตรา ๗๐๑ มาใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลจ้างทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้บุคคลอื่นจะต้องชำระด้วยโดยอนุโลม

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) มาตรา ๖๙๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการลดจำนวนหนี้และการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันตามที่ได้ลดแล้ว, มาตรา ๖๙๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการที่ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเท่าที่ต้องเสียหายเพราะเจ้าหนี้ทำให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ได้, มาตรา ๗๐๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการที่ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อมีการผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ และมาตรา ๗๐๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการที่ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกันเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ปัจจุบันมาตรา ๖๙๑ และ ๗๐๐ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ตามรายละเอียดดังที่ได้กล่าวในข้อ ๑.๕ และ ๑.๖ ข้างต้น

(๒) บทบัญญัติมาตรา ๗๒๗ เดิม กำหนดให้นำมาตรา ๖๙๗ มาตรา ๗๐๐ และมาตรา ๗๐๑ (ไม่รวมมาตรา ๖๙๑) มาใช้บังคับโดยอนุโลมเฉพาะในกรณีที่ “บุคคลคนเดียว” จ้างองทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้บุคคลอื่นจะต้องชำระ ดังนั้น ในกรณีที่มีบุคคลหลายคน (นอกจากตัวลูกหนี้) จ้างองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ของผู้อื่นแล้ว มาตรา ๖๙๗ มาตรา ๗๐๐ และมาตรา ๗๐๑ ซึ่งว่าด้วยการหลุดพ้นจากความรับผิด ก็จะไม่สามารถนำมาใช้บังคับแก่ผู้จ้างองนั้นได้ ซึ่งไม่ค่อยเป็นธรรมกับบรรดาผู้จ้างองในกรณีเช่นนั้น นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา ๗๒๗ เดิม ยังไม่ครอบคลุมถึงมาตรา ๖๙๑ (ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่) ซึ่งควรนำมาใช้บังคับแก่ผู้จ้างองด้วย

มาตรา ๗๒๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่จึงปรับถ้อยคำให้นำบทบัญญัติเรื่องค้ำประกันดังกล่าวมาใช้บังคับกับกรณีบุคคลจ้างองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ของบุคคลอื่นเป็นการทั่วไป โดยไม่จำกัดเฉพาะกรณีที่มีบุคคลคนเดียวจ้างองทรัพย์สินเพื่อบุคคลอื่น นอกจากนี้ยังกำหนดให้นำมาตรา ๖๙๑ มาใช้บังคับกับกรณีตามมาตรา ๗๒๗ เป็นการเพิ่มเติมจากมาตรา ๖๙๗ มาตรา ๗๐๐ และมาตรา ๗๐๑ ด้วย

^{๑๖}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๒๗ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๒.๓ ผู้จําเองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ให้บุคคลอื่นไม่ต้องรับผิดชอบหนี้เกินราคาทรัพย์สินจําเอง (มาตรา ๗๒๗/๑^{๑๗})

กำหนดให้ผู้จําเองซึ่งจําเองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระไม่ต้องรับผิดชอบหนี้เกินราคาทรัพย์สินที่จําเองในเวลาที่บังคับจําเองหรือเอาทรัพย์สินจําเองหลุดไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด และกำหนดให้ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จําเองรับผิดชอบเกินที่บัญญัติไว้ดังกล่าวหรือให้ผู้จําเองรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน ตกเป็นโมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจําเองหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก เว้นแต่เป็นกรณีที่ดินบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มียํานาจในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จําเองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้ของนิติบุคคลและผู้จําเองได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) ก่อนที่จะมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๗๒๗/๑ นี้ เจ้าหนี้กับผู้จําเอง (ซึ่งไม่ใช่ลูกหนี้) สามารถตกลงกันให้ผู้จําเองยังคงต้องรับผิดชอบใช้เงินส่วนตัวในกรณีที่มีการบังคับจําเองแล้วได้เงินสุทธิน้อยกว่าจํานวนเงินที่ค้างชำระ หรืออาจกำหนดให้ผู้จําเองเข้ารับผิดอย่างผู้ค้ำประกันอีกฐานะหนึ่งด้วยก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติ เจ้าหนี้สถาบันการเงินจะกำหนดให้ผู้จําเองต้องรับผิดชอบในลักษณะดังกล่าวเสมอ ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ผู้จําเองที่ไม่ได้เป็นลูกหนี้ชั้นต้นอยู่ด้วย

มาตรา ๗๒๗/๑ จึงมีขึ้นเพื่อให้ผู้จําเองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ของบุคคลอื่น ไม่ต้องรับผิดชอบหนี้ส่วนที่ขาดอีกเมื่อมีการบังคับจําเองหรือเอาทรัพย์สินจําเองหลุดทุกกรณี อีกทั้งห้ามมิให้ทำข้อตกลงกันเป็นอย่างอื่นหรือให้ผู้จําเองรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกันด้วย

ภายหลังจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ประกาศใช้ ปรากฏว่าสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้มีข้อท้วงติงบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ โดยสมาคมธนาคารไทยเห็นว่าที่ผ่านมาเมื่อบริษัทที่เป็นนิติบุคคลจะนำทรัพย์สินมาจําเอง ธนาคารจะให้เจ้าของกิจการนำทรัพย์สินในชื่อตนเองมาจําเองเป็นหลักประกัน หากธนาคารไม่สามารถเรียกหนี้ส่วนที่ขาดจากเจ้าของกิจการตัวจริงได้ ธนาคารย่อมมีความเสี่ยงมากขึ้น และอาจเป็นเหตุให้ธนาคารเร่งรัดฟ้องร้องลูกหนี้เมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้เร็วขึ้น ทำให้ปริมาณคดีความในชั้นศาลเพิ่มมากขึ้น^{๑๘}

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) จึงแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๒๗/๑ อีกครั้งหนึ่งโดยเพิ่มข้อยกเว้นให้มีการทำข้อตกลงให้ผู้จําเองรับผิดชอบเกินที่กฎหมายกำหนดหรือให้ผู้จําเองรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกันได้ ในเฉพาะกรณีที่นิติบุคคลเป็นลูกหนี้ และบุคคลผู้มียํานาจในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จําเองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้ของนิติบุคคล และผู้จําเองได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

^{๑๗}มาตรา ๗๒๗/๑ เพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และต่อมามาตรา ๗๒๗/๑ วรรคสอง ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๗ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๑๘}ณฐา จิรอนันตกุล, รายงานพิเศษ: สมาคมธนาคารไทยวิเคราะห์ กม.ค้ำประกันใหม่ทำ SME กู้ยาก - NPLs แบนด์ฟุ้ง เตรียมเสนอ “ธปท.” บรรเทาผลกระทบ [ออนไลน์], ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗. แหล่งที่มา “http://news.thaipbs.or.th/content/สมาคมธนาคารไทยวิเคราะห์-กมค้ำประกันใหม่ทำ sme กู้ยาก -npls-แบนด์ฟุ้ง-เตรียมเสนอ “ธปท.”บรรเทาผลกระทบ”.

(๒) ส่วนกรณีลูกหนี้ชั้นต้นเองนั้น ยังคงอยู่ใต้บังคับมาตรา ๗๓๓ ซึ่งไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม กล่าวคือ โดยหลักแล้ว ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในเงินที่ยังขาดอยู่ภายหลังการบังคับจำนอง แต่ในทางปฏิบัติคู่สัญญาสามารถตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ เพราะมาตรา ๗๓๓ ไม่ใช่บทบัญญัติอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

๒.๕ การบอกกล่าวบังคับจำนอง (มาตรา ๗๒๘^{๑๙})

กำหนดระยะเวลาในการบอกกล่าวบังคับจำนอง และผลของการไม่ได้บอกกล่าวตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

(๑) เมื่อจะบังคับจำนองนั้น ผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรซึ่งต้องไม่น้อยกว่า ๖๐ วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวนั้น ถ้าลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนองจึงจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดได้

(๒) ถ้าเป็นกรณีผู้จำนองซึ่งจำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระ ผู้รับจำนองต้องส่งหนังสือบอกกล่าวดังกล่าวให้ผู้จำนองทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้ทราบ ถ้าผู้รับจำนองมิได้ดำเนินการดังกล่าว ผู้จำนองจะหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลา ๑๕ วันดังกล่าว

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) บทบัญญัติมาตรา ๗๒๘ เดิม เพียงแต่กำหนดให้ผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรซึ่งกำหนดในคำบอกกล่าวนั้น โดยไม่มีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่แน่นอนเอาไว้ ดังนั้น ระยะเวลาอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเป็นเวลาอันสมควร จึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของคู่กรณีในแต่ละกรณี ๆ ไป ซึ่งไม่มีบรรทัดฐานที่แน่นอน แต่ตามมาตรา ๗๒๘ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการบอกกล่าวและชำระหนี้ไว้เป็นที่ชัดเจนและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(๒) นอกจากนั้น มาตรา ๗๒๘ เดิม ไม่ได้กำหนดให้ผู้รับจำนองต้องบอกกล่าวผู้จำนอง (ซึ่งไม่ใช่ลูกหนี้ชั้นต้น) ก่อนการบังคับจำนองแต่อย่างใด ในทางปฏิบัติ ผู้รับจำนองจึงอาจละเลยหรือจงใจไม่แจ้งการบอกกล่าวบังคับจำนองไปยังผู้จำนอง ซึ่งมีผลทำให้ผู้รับจำนองต้องรับภาระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น มาตรา ๗๒๘ ที่แก้ไขเพิ่มเติมจึงกำหนดให้ ผู้รับจำนองต้องส่งหนังสือบอกกล่าวดังกล่าวให้ผู้จำนองทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้ทราบด้วยมิฉะนั้น ผู้จำนองจะหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและหนี้อุปกรณ์ที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

^{๑๙}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๒๘ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๒.๕ การเรียกเอาทรัพย์สินจํานองหลุด (มาตรา ๗๒๙^{๒๐})

กำหนดว่าในการบังคับจํานองตามมาตรา ๗๒๘ ถ้าไม่มีการจํานองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ผู้รับจํานองจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเอาทรัพย์สินจํานองหลุดภายในบังคับแห่งเงื่อนไขดังจะกล่าวต่อไปนี้แทนการขายทอดตลาดก็ได้

(๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึง ๕ ปี และ

(๒) ผู้รับจํานองแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าจำนวนเงินอันค้างชำระ

ความเห็นและข้อสังเกต

ตามมาตรา ๗๒๙ เดิมนั้น เมื่อผู้รับจํานองฟ้องบังคับเอาทรัพย์สินจํานองหลุดเป็นสิทธิของตน ผู้จํานองจะมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินที่จํานองมีราคาท่วม (มากกว่า) จำนวนเงินที่ค้างชำระ ถ้าผู้จํานองไม่นำสืบหรือไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นเช่นนั้นได้ ก็ถือว่าเงื่อนไขในการบังคับเอาทรัพย์สินจํานองหลุดในข้อนี้เป็นผลสำเร็จ แต่ตามมาตรา ๗๒๙ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ ผู้รับจํานองจะเป็นฝ่ายมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ราคาทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าจำนวนเงินอันค้างชำระ

๒.๖ การขอให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินจํานองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดี (มาตรา ๗๒๙/๑^{๒๑})

กำหนดให้ผู้จํานองมีสิทธิแจ้งให้ผู้รับจํานองดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จํานองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล ดังนี้

(๑) หลังจากที่หนี้ถึงกำหนดชำระ ถ้าไม่มีการจํานองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ผู้จํานองมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจํานองให้ผู้รับจํานองดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จํานองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล โดยผู้รับจํานองต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จํานองภายในเวลา ๑ ปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้น ทั้งนี้ ให้ถือว่าหนังสือแจ้งของผู้จํานองเป็นหนังสือยินยอมให้ขายทอดตลาด

ในกรณีที่ผู้รับจํานองไม่ได้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จํานองภายในระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้จํานองพ้นจากความรับผิดชอบและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

(๒) เมื่อผู้รับจํานองขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จํานองได้เงินสุทธิจำนวนเท่าใด ผู้รับจํานองต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปสรรคให้เสร็จสิ้นไป ถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จํานอง หรือแก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น แต่ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนที่ค้างชำระ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๓๓ และในกรณีที่ผู้จํานองเป็นบุคคลซึ่งจํานองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ผู้จํานองย่อมรับผิดชอบเพียงเท่าที่มาตรา ๗๒๗/๑ กำหนดไว้ (รายละเอียดมาตรา ๗๓๓ และ ๗๒๗/๑ ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๒.๓ ข้างต้น)

^{๒๐}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๒๙ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๑}มาตรา ๗๒๙/๑ เพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๔ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

ความเห็นหรือข้อสังเกต

(๑) แต่เดิมกฎหมายว่าด้วยจำนองไม่มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิผู้จำนองที่จะขอให้ผู้รับจำนองดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองได้ การบังคับจำนองจึงขึ้นอยู่กับดำเนินการผู้รับจำนองในบางกรณีผู้รับจำนองละเอียดหรือใจท้อเวลาในการบังคับจำนอง ซึ่งทำให้เกิดภาระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นแก่ผู้จำนองโดยไม่เป็นธรรม มาตรา ๗๒๙/๑ จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการใหม่ที่ให้สิทธิดังกล่าวแก่ผู้จำนอง พร้อมทั้งกำหนดให้ผู้จำนองพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและอุปกรณ์แห่งหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่พ้นกำหนดเวลาขายทอดตลาด

(๒) หลักการใหม่ตามมาตรา ๗๒๙/๑ นี้ อาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแก่หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองโดยไม่ผ่านศาลได้ ในการพิจารณาประเด็นการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น สมาคมธนาคารไทยมีความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้รับจำนองดำเนินการขายทอดตลาดได้เองโดยไม่ผ่านการฟ้องร้องคดีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๒๙/๑ นั้น อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขาย การโอนกรรมสิทธิ์ทางทะเบียน ฯลฯ เนื่องจากไม่มีกฎหมายพิเศษมารองรับ เช่นเดียวกับกรมบังคับคดี จึงเห็นควรเสนอแก้ไขมาตรา ๗๒๙/๑ โดยบัญญัติให้ผู้รับจำนองร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ให้ดำเนินการขายทอดตลาดในกรณีที่ผู้จำนองใช้สิทธิให้ผู้รับจำนองขายทอดตลาด

สำหรับข้อเสนอของสมาคมธนาคารไทยดังกล่าวนี้ กรมบังคับคดีเห็นว่า อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกรมบังคับคดีในการขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งจะต้องเป็นการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำพิพากษาของศาลเท่านั้น ข้อเสนอของสมาคมธนาคารไทยที่จะให้กรมบังคับคดีเป็นผู้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามที่เอกชนร้องขอโดยปราศจากคำสั่งศาลนั้น จึงไม่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกรมบังคับคดี ในส่วนของการขายทอดตลาดทรัพย์สินโดยเอกชนจะเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งปัจจุบันมีเอกชนหลายรายที่ดำเนินธุรกิจในการขายทอดตลาดด้วย นอกจากนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมเห็นว่า หากไม่ได้ตกลงยอดหนี้ที่จะต้องชำระเป็นที่แน่นอนหลังจากขายทอดตลาดแล้วอาจมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับยอดหนี้ดังกล่าวขึ้นสู่ศาลและส่งผลกระทบต่อผู้ซื้อทรัพย์สิน^{๒๒}

อย่างไรก็ตาม ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ ฉบับหลัง ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่มีการเสนอบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๒๙/๑ นี้แต่อย่างใด

๒.๗ ระยะเวลาบอกกล่าวผู้รับโอนทรัพย์สินจำนองเมื่อจะบังคับจำนอง (มาตรา ๗๓๕^{๒๓})

กำหนดให้ผู้รับจำนองต้องมีจดหมายบอกกล่าวการบังคับจำนองแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองล่วงหน้าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วันก่อน จึงจะบังคับจำนองได้

^{๒๒}ที่มา: “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ.” (เรื่องเสรีจที่ ๑๑๐/๒๕๕๘), เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับคำประกันและจำนอง) เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

^{๒๓}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๓๕ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

ความเห็นหรือข้อสังเกต

- (๑) ตามมาตรา ๗๓๕ เดิม กำหนดระยะเวลาบอกกล่าวผู้รับโอนล่วงหน้าไว้เพียง ๑ เดือน
- (๒) การแก้ไขกำหนดระยะเวลาบอกกล่าวผู้รับโอนข้างต้นสอดคล้องกับการแก้ไขกำหนดระยะเวลาบอกกล่าวบังคับจำนวนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๗๒๘ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (รายละเอียดเป็นไปตามข้อ ๒.๔ ข้างต้น)

๒.๘ ระยะเวลาการไถ่ถอนจำนองโดยผู้รับโอน (มาตรา ๗๓๗^{๒๔})

กำหนดให้ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองสามารถจะไถ่ถอนจำนองเมื่อใดก็ได้ แต่ถ้าผู้รับจำนองได้บอกกล่าวว่าจะบังคับจำนวน ผู้รับโอนต้องไถ่ถอนจำนองภายใน ๖๐ วันนับแต่วันรับคำบอกกล่าว

ความเห็นหรือข้อสังเกต

- (๑) ตามมาตรา ๗๓๗ เดิม ถ้าผู้รับจำนองได้บอกกล่าวว่าจะบังคับจำนวน ผู้รับโอนต้องไถ่ถอนจำนองภายใน ๑ เดือนนับแต่วันรับคำบอกกล่าว
- (๒) การแก้ไขกำหนดระยะเวลาไถ่ถอนจำนองโดยผู้รับโอนข้างต้นสอดคล้องกับการแก้ไขกำหนดระยะเวลาบอกกล่าวบังคับจำนวนไปยังผู้รับโอนตามมาตรา ๗๓๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมข้างต้น (รายละเอียดเป็นไปตามข้อ ๒.๗ ข้างต้น)

๒.๙ การระงับจำนอง (มาตรา ๗๔๔^{๒๕})

กำหนดให้การจำนองระงับสิ้นไป

- (๑) เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ
- (๒) เมื่อปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
- (๓) เมื่อผู้จำนองหลุดพ้น
- (๔) เมื่อถอนจำนอง
- (๕) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจำนวนหรือถอนจำนอง หรือเมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๗๒๘/๑
- (๖) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นหลุด

ความเห็นหรือข้อสังเกต

มาตรา ๗๔๔ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ เพิ่มเติมเหตุระงับจำนองในกรณีที่มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๗๒๘/๑ ที่เพิ่มเติมใหม่ (ผู้จำนองขอให้ผู้รับจำนองขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดี ดังมีรายละเอียดตามข้อ ๒.๖ ข้างต้น) ส่วนข้อความอื่น ๆ นั้นยังคงเหมือนมาตรา ๗๔๔ เดิม

^{๒๔}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๓๗ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๖ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๕}ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๔๔ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๗ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๓. บทเฉพาะกาล

๓.๑ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น^{๒๖}

ข้อตกลงใดที่ทำขึ้นระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) มีผลใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) จนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) นี้^{๒๗}

๓.๒ ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ^{๒๘} (ดูรายละเอียดมาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๑.๔ ข้างต้น)

๓.๓ ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) นี้^{๒๙} และในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ ระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) มีผลใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) จนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น ให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้ดังกล่าวภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) และให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นหนี้จากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) นี้^{๓๐} (ดูรายละเอียดมาตรา ๖๙๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๑.๕ ข้างต้น)

๓.๔ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับสัญญาจำนองที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับด้วย (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)^{๓๑} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๓๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๘ ข้างต้น)

๓.๕ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับการบังคับจำนองที่ทำขึ้นนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับด้วย (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)^{๓๒} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๔ และ ๒.๗ ข้างต้น)

^{๒๖}มาตรา ๑๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๗}มาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๒๘}มาตรา ๑๙ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๙}มาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๓๐}มาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๓๑}มาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๓๒}มาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๓.๖ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับกรณีที่ได้รับโอนต้องการไถ่ถอนจำนองเมื่อมีการบอกกล่าวบังคับจำนองตามมาตรา ๗๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐)^{๓๓} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๓๕ และ มาตรา ๗๓๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๗ และ ๒.๘ ข้างต้น)

บทสรุป

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการค้ำประกัน และจำนองตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับในครั้งนี้เป็น การปฏิรูปกฎหมายการค้าประกันและจำนอง ครั้งใหญ่ ซึ่งจะทำให้ผู้ค้ำประกันและผู้จำนองได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น และได้รับการคุ้มครองสิทธิ ตามที่พึงมีตามกฎหมายอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน บทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ก็ยังคงมีความเหมาะสม และยืดหยุ่นพอสมควรต่อการค้ำประกันหรือจำนองในทางธุรกิจหรือในโครงการของรัฐ เพราะได้มีการ เปิดช่องให้ผู้ค้ำประกันที่เป็นนิติบุคคลสามารถผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมได้ การยอมให้สถาบัน การเงินหรือผู้ค้ำประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระสามารถทำข้อตกลงล่วงหน้ายินยอมให้มีการผ่อนเวลาได้ ตลอดจนการยกเว้นให้ผู้มีอำนาจในการจัดการนิติบุคคลซึ่งจำนองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ ของนิติบุคคลนั้น สามารถทำข้อตกลงรับผิดชอบในหนี้เกินราคาทรัพย์สินจำนองหรือรับผิดชอบผู้ค้ำประกันได้

ในการปฏิรูปบทบัญญัติว่าด้วยการค้ำประกันและจำนอง ได้เปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็น จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายพอสมควร แต่ในการจัดทำร่างแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ทางรัฐบาลหรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติอาจยังรับฟังความคิดเห็น ไม่รอบด้านและเพียงพอ จึงเป็นเหตุทำให้ต้องมีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ตามมาหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ไม่นาน โดยการจัดทำ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ได้นำความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน มาประกอบการพิจารณาในรายละเอียดมากขึ้น จนทำให้กฎหมายค้ำประกันและจำนองมีความเหมาะสม และเป็นธรรมสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนเห็นว่ายังมีกฎหมายอีกมากโดยเฉพาะกฎหมายทางด้านเศรษฐกิจและการค้าที่ควรได้รับการปฏิรูปเพื่อให้เกิดความธรรมในสังคม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเอื้อต่อธุรกิจ การค้า ซึ่งสิ่งสำคัญในปฏิรูปกฎหมายใด ๆ นั้น อยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อนำไปสู่การได้ตัวบทกฎหมายที่ดีและสร้าง ความเป็นธรรมในสังคมอย่างแท้จริง **จ**

^{๓๓}มาตรา ๒๓ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๓. บทเฉพาะกาล

๓.๑ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น^{๒๖}

ข้อตกลงใดที่ทำขึ้นระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) มีผลใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) จนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) นี้^{๒๗}

๓.๒ ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้^{๒๘} (ดูรายละเอียดมาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๑.๔ ข้างต้น)

๓.๓ ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) นี้^{๒๙} และในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ ระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) มีผลใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) จนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้ดังกล่าวภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) และให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นหนี้จากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) นี้^{๓๐} (ดูรายละเอียดมาตรา ๖๘๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๑.๕ ข้างต้น)

๓.๔ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับสัญญาจำนองที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับด้วย (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)^{๓๑} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๓๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๘ ข้างต้น)

๓.๕ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับการบังคับจำนองที่ทำขึ้นนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับด้วย (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)^{๓๒} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๔ และ ๒.๗ ข้างต้น)

^{๒๖}มาตรา ๑๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๗}มาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๒๘}มาตรา ๑๔ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๙}มาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๓๐}มาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๓๑}มาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๓๒}มาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

ความเห็นหรือข้อสังเกต

- (๑) ตามมาตรา ๗๓๕ เดิม กำหนดระยะเวลาบอกกล่าวผู้รับโอนล่วงหน้าไว้เพียง ๑ เดือน
- (๒) การแก้ไขกำหนดระยะเวลาบอกกล่าวผู้รับโอนข้างต้นสอดคล้องกับการแก้ไขกำหนดระยะเวลาบอกกล่าวบังคับจําบองไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๗๒๘ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (รายละเอียดเป็นไปตามข้อ ๒.๔ ข้างต้น)

๒.๘ ระยะเวลาการไถ่ถอนจําบองโดยผู้รับโอน (มาตรา ๗๓๗^{๒๔})

กำหนดให้ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจําบองสามารถจะไถ่ถอนจําบองเมื่อใดก็ได้ แต่ถ้าผู้รับจําบองได้บอกกล่าวว่าจะบังคับจําบอง ผู้รับโอนต้องไถ่ถอนจําบองภายใน ๖๐ วันนับแต่วันรับคำบอกกล่าว

ความเห็นหรือข้อสังเกต

- (๑) ตามมาตรา ๗๓๗ เดิม ถ้าผู้รับจําบองได้บอกกล่าวว่าจะบังคับจําบอง ผู้รับโอนต้องไถ่ถอนจําบองภายใน ๑ เดือนนับแต่วันรับคำบอกกล่าว
- (๒) การแก้ไขกำหนดระยะเวลาไถ่ถอนจําบองโดยผู้รับโอนข้างต้นสอดคล้องกับการแก้ไขกำหนดระยะเวลาบอกกล่าวบังคับจําบองไปยังผู้รับโอนตามมาตรา ๗๓๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมข้างต้น (รายละเอียดเป็นไปตามข้อ ๒.๗ ข้างต้น)

๒.๙ การระงับจําบอง (มาตรา ๗๔๔^{๒๕})

กำหนดให้การจําบองระงับสิ้นไป

- (๑) เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ
- (๒) เมื่อปลดจําบองให้แก่ผู้จําบองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
- (๓) เมื่อผู้จําบองหลุดพ้น
- (๔) เมื่อถอนจําบอง
- (๕) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจําบองตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจําบองหรือถอนจําบอง หรือเมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๗๒๙/๑
- (๖) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจําบองนั้นหลุด

ความเห็นหรือข้อสังเกต

มาตรา ๗๔๔ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ เพิ่มเติมเหตุระงับจําบองในกรณีที่มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๗๒๙/๑ ที่เพิ่มเติมใหม่ (ผู้จําบองขอให้ผู้รับจําบองขายทอดตลาดทรัพย์สินจําบองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดี ดังมีรายละเอียดตามข้อ ๒.๖ ข้างต้น) ส่วนข้อความอื่น ๆ นั้นยังคงเหมือนมาตรา ๗๔๔ เดิม

^{๒๔} ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๓๗ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๖ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๕} ยกเลิกความเดิมในมาตรา ๗๔๔ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ข้อความใหม่แทนตามมาตรา ๑๗ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๓. บทเฉพาะกาล

๓.๑ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น^{๒๖}

ข้อตกลงใดที่ทำขึ้นระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) มีผลใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) จนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) นี้^{๒๗}

๓.๒ ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ^{๒๘} (ดูรายละเอียดมาตรา ๖๘๖ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๑.๔ ข้างต้น)

๓.๓ ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) นี้^{๒๙} และในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ ระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) มีผลใช้บังคับ (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) จนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น ให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้ดังกล่าวภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ใช้บังคับ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘) และให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นหนี้จากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) นี้^{๓๐} (ดูรายละเอียดมาตรา ๖๙๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๑.๕ ข้างต้น)

๓.๔ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับสัญญาจำนองที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับด้วย (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)^{๓๑} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๓๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๘ ข้างต้น)

๓.๕ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับการบังคับจำนองที่ทำขึ้นนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ใช้บังคับด้วย (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)^{๓๒} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๒๘ และมาตรา ๗๓๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๔ และ ๒.๗ ข้างต้น)

^{๒๖}มาตรา ๑๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๗}มาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๒๘}มาตรา ๑๙ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๒๙}มาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๓๐}มาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘.

^{๓๑}มาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

^{๓๒}มาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

๓.๖ บทบัญญัติตามมาตรา ๗๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ให้ใช้บังคับกับกรณีที่ได้รับโอนต้องการไล่ออนจำนองเมื่อมีการบอกกล่าวบังคับจำนองตามมาตรา ๗๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐)^{๓๓} (ดูรายละเอียดมาตรา ๗๓๕ และ มาตรา ๗๓๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติมในข้อ ๒.๗ และ ๒.๘ ข้างต้น)

บทสรุป

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการค้ำประกัน และจำนองตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับในครั้งนี้เป็น การปฏิรูปกฎหมายการค้ำประกันและจำนอง ครั้งใหญ่ ซึ่งจะทำให้ผู้ค้ำประกันและผู้จำนองได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น และได้รับการคุ้มครองสิทธิ ตามที่พึงมีตามกฎหมายอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน บทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ก็ยังมี ความเหมาะสม และยืดหยุ่นพอสมควรต่อการค้ำประกันหรือจำนองในทางธุรกิจหรือในโครงการของรัฐ เพราะได้มีการ เปิดช่องให้ผู้ค้ำประกันที่เป็นนิติบุคคลสามารถผูกพันตนเพื่อรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมได้ การยอมให้สถาบัน การเงินหรือผู้ค้ำประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระสามารถทำข้อตกลงล่วงหน้ายินยอมให้มีการผ่อนเวลาได้ ตลอดจนการยกเว้นให้ผู้มีอำนาจในการจัดการนิติบุคคลซึ่งจำนองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ ของนิติบุคคลนั้น สามารถทำข้อตกลงรับผิดชอบในหนี้เกินราคาทรัพย์สินจำนองหรือรับผิดชอบผู้ค้ำประกันได้

ในการปฏิรูปบทบัญญัติว่าด้วยการค้ำประกันและจำนอง ได้เปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็น จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายพอสมควร แต่ในการจัดทำร่างแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ทางรัฐบาลหรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติอาจจะยังรับฟังความคิดเห็น ไม่รอบด้านและเพียงพอ จึงเป็นเหตุทำให้ต้องมีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ตามมาหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๐) ไม่นาน โดยการจัดทำ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ ๒๑) ได้นำความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน มาประกอบการพิจารณาในรายละเอียดมากขึ้น จนทำให้กฎหมายค้ำประกันและจำนองมีความเหมาะสม และเป็นธรรมสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนเห็นว่ายังมีกฎหมายอีกมากโดยเฉพาะกฎหมายทางด้านเศรษฐกิจและการค้าที่ควรได้รับการปฏิรูปเพื่อให้เกิดความธรรมในสังคม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเอื้อต่อธุรกิจ การค้า ซึ่งสิ่งสำคัญในปฏิรูปกฎหมายใด ๆ นั้น อยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อนำไปสู่การได้ตัวบทกฎหมายที่ดีและสร้าง ความเป็นธรรมในสังคมอย่างแท้จริง **๑**

^{๓๓}มาตรา ๒๓ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗.

นางสาวเพลินตา ตันรังสรรค์
นิติกร สำนักกฎหมาย

“รู้จัก รู้ชัด กับอนาคตรัฐธรรมนูญ”^๑

ภายหลังจาก “คณะรักษาความสงบแห่งชาติ” เข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นความในหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ โดยมีเจตนารมณ์สำคัญในการที่จะแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศและความปรองดองของชนในชาติ ซึ่งกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาไว้ ๓ ระยะคือ

ระยะแรก เป็นการใช้อำนาจสกัดการใช้อำนาจและการนำอาวุธมาใช้คุกคามประชาชน ยุติความหวาดระแวงและแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองที่สะสมมานานให้คลี่คลายลง

ระยะที่สอง จัดให้มีรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว จัดตั้งสภาขึ้นทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติและให้มีคณะรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินแก้ไขสถานการณ์อันวิกฤติให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ ฟื้นฟูความสงบเรียบร้อย ความรู้รักสามัคคี และความเป็นธรรม แก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง จัดให้มีกฎหมายที่จำเป็นเร่งด่วน จัดตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้มีการปฏิรูปในด้านการเมืองและด้านอื่น ๆ และ

ระยะที่สาม จัดให้มีการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่วางกติกาการเมืองให้รัดกุม เหมาะสม ป้องกันและปราบปรามการทุจริต สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม ก่อนจะส่งมอบภารกิจเหล่านี้แก่ผู้แทนปวงชนชาวไทยและคณะรัฐบาลที่จะเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินในระยะต่อไป

โดยในการดำเนินการดังกล่าวได้มีการเปรียบเทียบว่าเป็น “ภารกิจเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย” โดยจะมียุทธศาสตร์ในการทำงานให้บรรลุภารกิจหรือที่เรียกว่าเป็นการรวมตัวกันของ “แม่น้ำ ๕ สาย” อันประกอบด้วย

^๑จัดโดย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดงานปาฐกถาบรรยาย กาญจนคุณ ครั้งที่ ๗ เรื่อง “รู้จัก รู้ชัด กับอนาคตรัฐธรรมนูญ” เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ชั้น ๔ อาคารเทพทวาราวดี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายที่ ๑ คือ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

สายที่ ๒ คือ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๒๒๐ คน

สายที่ ๓ คือ คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี

สายที่ ๔ คือ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ จำนวน ๒๕๐ คน และ

สายที่ ๕ คือ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓๖ คน

ทั้งนี้ หากเมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วนของ “คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ” ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหนึ่งแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ได้กำหนดให้มีภารกิจสำคัญในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวน ๓๖ คน ซึ่ง “ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ” แต่งตั้งจากบุคคลผู้เป็นประธานกรรมาธิการตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอ ผู้ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ จำนวน ๒๐ คน และผู้ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอ ฝ่ายละ ๕ คน โดยในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องนำความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และความเห็นของประชาชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาด้วย^๑ ตลอดจนถึงจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมเรื่อง การรับรองความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้ การให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย และมีกลไกที่มีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้^๒

(๑) การป้องกัน ตรวจสอบ และขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งกลไกในการกำกับและควบคุมให้การใช้อำนาจรัฐเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และประชาชน

(๒) การป้องกันและตรวจสอบมิให้ผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือเคยกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด

(๓) การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพรรคการเมือง สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือชี้นำ โดยบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยไม่ขอบด้วยกฎหมาย

(๔) การสร้างเสริมความเข้มแข็งของหลักนิติธรรม และการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนและทุกระดับ

(๕) การปรับโครงสร้างและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน และป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างคานิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว

^๑มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗.

^๒มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๖) การใช้จ่ายเงินของรัฐให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและตอบสนองต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน โดยสอดคล้องกับสถานะทางการเงินการคลังของประเทศ และกลไกการตรวจสอบและเปิดเผย การใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ

(๗) การป้องกันมิให้มีการทำลายหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญจะได้อำนาจไว้

(๘) การผลักดันให้มีการปฏิรูปเรื่องสำคัญต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ต่อไป

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาถึงความจำเป็น และความคุ้มค่า ที่ต้องมีการตามรัฐธรรมนูญหรือองค์การที่ก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่จำเป็นต้องมี ให้พิจารณามาตรการที่จะให้การดำเนินงานขององค์การดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย

อนึ่ง เพื่อประโยชน์แห่งการขจัดส่วนได้เสีย รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดห้ามมิให้กรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญด้วย^๔

จากหลักการสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญจะต้องนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ครอบคลุมนั้น เมื่อพิจารณาแล้วอาจจะเรียก รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ได้ว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย” ทั้งนี้ เพราะหลักการในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นถือเป็นเจตนารมณ์ของการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขสภาพปัญหา อุปสรรค และวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ดังนั้น เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ จึงได้กำหนดจัดงานเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนา ๔๓ ปี ปาฐกถาบรรยาย ภาวจนดูล ครั้งที่ ๗ ขึ้นในหัวข้อ เรื่อง “รัฐлік รัฐชัດ กับอนาคตรัฐธรรมนูญ” โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อวรรณโณ รองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ คนที่หนึ่ง และประธานกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา ทั้งนี้ เพื่อเผยแพร่เจตนารมณ์และสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำขึ้น และความคืบหน้าของกระบวนการจัดทำที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ รวมทั้งเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ สถาบันการศึกษา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไปได้รับรู้ และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อวรรณโณ รองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ คนที่หนึ่ง และประธานกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้แสดงปาฐกถาว่า เมื่อรับทราบหัวข้อของการจัดงานในครั้งนี้ซึ่งใช้ชื่อว่า “รัฐлік รัฐชัດ กับอนาคตรัฐธรรมนูญ” แล้วก็เกิดคำถามขึ้นว่าตนเองจะรัฐлік รัฐชัດ หรือรู้อนาคตของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้จริงหรือไม่ ซึ่งคำตอบก็คือไม่สามารถรู้ได้ ทั้งนี้ เพราะโดยส่วนตัวแล้วยังไม่ทราบว่าในอนาคตนั้นตนเองจะต้องพ้นจากตำแหน่งหรืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แต่ผู้ที่รู้ได้ดียิ่งกว่าก็คือ “สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ” ซึ่งเป็นผู้ลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ รวมทั้ง “คณะรัฐมนตรี” และ “คณะรักษาความสงบแห่งชาติ”

^๔ มาตรา ๓๓๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗.

ซึ่งสามารถมีมติร่วมกันให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้เป็นอย่างไรก็ได้หากเห็นเป็นการจำเป็นและสมควร ฉะนั้น ในวันนี้ จึงขอให้ข้อมูลเฉพาะเรื่อง “เจตนารมณ์” และ “สาระสำคัญ” ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป” ก็ได้ กล่าวคือ

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นระยะเวลา ๘๔ ปี ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรมาแล้วเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๙ ฉบับ โดยร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่กำลังจัดทำอยู่ในขณะนี้ถือเป็นฉบับที่ ๒๐ เมื่อนำระยะเวลาตามคำนวณกับ

จำนวนรัฐธรรมนูญทั้งหมดดังกล่าวจะพบว่ารัฐธรรมนูญแต่ละฉบับมีผลใช้บังคับโดยเฉลี่ยฉบับละ ๔ ปีเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพบว่ามีประเทศที่มีจำนวนรัฐธรรมนูญมากกว่าประเทศไทยอีกหลายประเทศ อาทิ ประเทศสาธารณรัฐโดมินิกันมีจำนวน ๓๘ ฉบับ ประเทศเวเนซุเอลา^๕ มีจำนวน ๒๔ ฉบับ และประเทศสาธารณรัฐเอกวาดอร์มีจำนวน ๒๐ ฉบับ เท่ากับประเทศไทย แต่สำหรับประเทศที่มีรัฐธรรมนูญอายุาวที่สุดในโลกคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ประกาศใช้บังคับมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๘๗ จนถึงปัจจุบันนับเป็นระยะเวลา ๒๒๘ ปี ก็ยังไม่มีมีการยกเลิก แต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพียง ๒๗ ครั้ง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลของประเทศสาธารณรัฐโดมินิกันอย่างลึกซึ้งจะพบว่า แม้ว่าประเทศนี้จะมีรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่หากคำนึงถึงระยะเวลานับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นระยะเวลาถึง ๑๒๕ ปี แล้วนั้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแต่ละฉบับของประเทศสาธารณรัฐโดมินิกันจะมีระยะเวลาในการใช้บังคับยาวนานกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีจำนวนรัฐธรรมนูญใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยที่ผ่านมาจะพบว่า มีความแตกต่างจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในแถบตะวันตก เพราะจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองหรือรูปแบบการปกครองโดยวิถีทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและดำเนินการโดย “ขุนนาง” หรือ “ทหาร” มาโดยตลอด ซึ่งแตกต่างจากการปฏิวัติของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศสที่ดำเนินการโดย “ประชาชน” หรือ “คนชนชั้นกลาง” ที่ลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพจากพระมหากษัตริย์หรือพระเจ้าแผ่นดิน รวมทั้งในต่างประเทศนั้น “อำนาจรัฐ” (State Power) และ “อำนาจการเมือง” (Political Power) จะเป็นอำนาจเดียวกัน โดยเมื่อใดที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดสามารถควบคุมอำนาจการเมือง

^๕ประเทศเวเนซุเอลามีชื่อทางการว่า “สาธารณรัฐโบลิวาร์แห่งเวเนซุเอลา”.

ได้ก็สามารถควบคุมอำนาจรัฐได้ด้วย แตกต่างจากประเทศไทยที่อำนาจดังกล่าวจะแยกจากกัน โดย “อำนาจการเมือง” นั้นจะได้มาโดยการเลือกตั้ง ส่วน “อำนาจรัฐ” จะเป็นของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น หากวันใดที่อำนาจรัฐลุกขึ้นมาแข่งขันกับอำนาจการเมือง หรือเมื่อรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเกิดความขัดแย้งกับข้าราชการ ทหาร หรือพลเรือนแล้วก็จะก่อให้เกิดการรัฐประหารได้ ซึ่งที่ผ่านมา มีรัฐประหารเกิดขึ้นแล้วจำนวน ๑๓ ครั้ง และการกบฏอีกจำนวน ๑๐ กว่าครั้ง โดยเมื่อมีการรัฐประหารเกิดขึ้นก็จะมีประกาศให้รัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่สิ้นสุดลงเพื่อจัดให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการเลือกตั้งต่อไป ทั้งนี้ ก่อนที่จะมีรัฐธรรมนูญ (ฉบับถาวร) ฉบับใหม่ และจัดให้มีการเลือกตั้งต่อไปนั้น คณะรัฐประหารก็มีความจำเป็นที่จะต้องจัดระเบียบของประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการตรารัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ขึ้น เพื่อใช้บังคับไปพลางก่อน

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีวงจรการร่างรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นหลายครั้ง แต่การร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละครั้ง ก็มีสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหรือสภาพสังคม เศรษฐกิจ และบรรยากาศทางการเมืองในขณะนั้น ๆ โดยในการจัดทำ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐” ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ได้มีการจัดตั้ง “สภาร่างรัฐธรรมนูญ” ขึ้น ประกอบด้วยบุคคลซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจำนวน ๙๙ คน โดยเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน รวม ๗๖ คน และเลือกตั้งจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์จากสาขาต่าง ๆ รวม ๒๓ คน ทั้งนี้ ที่ประชุมได้มีมติเลือกนายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ^๖ และในการทำงาน ได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ...” ทำหน้าที่กำหนดและนำเสนอกรอบความคิดพื้นฐาน หลักการ และสาระสำคัญที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อนำไปรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และเมื่อได้รับฟังความคิดเห็นมาแล้วให้ทำหน้าที่ยกร่างรัฐธรรมนูญ และ “คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ...” ทำหน้าที่พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง ซึ่งเป็นการทบทวนร่างรัฐธรรมนูญที่ดยกร่างเสร็จแล้ว เพื่อนำไปทำประชาพิจารณ์ โดยนำความคิดเห็นของประชาชนจากการทำประชาพิจารณ์และคำแปรญัตติของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมาประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยคณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวมีนายอนันต์ ปันยารชุน เป็นประธานคณะกรรมการ และตนเป็นเลขานุการคณะกรรมการ ทั้งนี้ ในการดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ ได้มีการพิจารณาศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคทางการเมืองของไทยที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเพื่อเป็นกรอบและหลักการของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งวิเคราะห์แล้วเห็นว่าประกอบด้วยปัญหาที่สำคัญ ๓ ประการคือ

ประการแรก การเมืองไทยที่ผ่านมาเป็นเรื่องของการแย่งชิงอำนาจระหว่างนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งกับข้าราชการทหารและพลเรือน หรือระหว่างพรรคการเมืองกับระบบราชการ ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมามีไม่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร

^๖ การเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๙๙ คน โดยรัฐสภานั้นต้องกระทำการลับ ซึ่งแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ และได้มีการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐ (สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, “ประวัติความเป็นมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐”, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, ตุลาคม ๒๕๔๗, หน้า ๑๘๙).

ประการที่สอง การเมืองไทยมีความไม่สุจริตหรือมีความไม่โปร่งใส ดังนั้น เมื่อการเมืองไม่สุจริตหรือไม่มีความโปร่งใสแล้ว ในการรัฐประหารจึงมีการอ้างเหตุแห่งการยึดอำนาจเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่

ประการที่สาม ตลอดระยะเวลา ๖๕ ปีที่มีรัฐบาลซึ่งมีที่มาจากการเลือกตั้ง โดยไม่นับรวมรัฐบาลชุดที่มีจอมพล ป. พิบูลสงคราม จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะมีที่มาจากการยึดอำนาจแล้ว ประเทศไทยมีรัฐบาลจำนวนทั้งสิ้น ๕๓ ชุด ซึ่งคำนวณแล้วจะพบว่า รัฐบาลแต่ละชุดมีอายุโดยเฉลี่ยเพียง ๑ ปี ๒ เดือนเท่านั้น ดังนั้น ปัญหาที่สำคัญของการเมืองไทยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความไร้เสถียรภาพรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินหรือการแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง

ดังนั้น ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ จึงพิจารณาเห็นสมควรให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นรัฐธรรมนูญที่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการเมืองของไทยที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ ซึ่งประกอบด้วย “เจตนารมณ์” ที่สำคัญ ๓ ประการดังนี้

ประการแรก คือ ทำการเมืองของนักการเมืองให้เป็นการเมืองของพลเมือง ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยวิธีการขยายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และเพิ่มบทบาทหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชน ดังนั้น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพเพิ่มขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก อาทิ สิทธิในการรับการศึกษาฟรี ไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี การให้ความคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก ผู้พิการ และผู้สูงอายุ การเปิดโอกาสให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ต้องการ และการให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอให้มีถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และตำแหน่งในองค์กรอิสระ ศาล หรือองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญได้ เป็นต้น

ประการที่สอง คือ ทำการเมืองให้มีความสุจริตและโปร่งใส โดยวิธีการคือต้องแก้ไขปัญหาความไม่สุจริตและความไม่โปร่งใสของการเมือง ซึ่งมีมาตรการที่เกี่ยวข้องดังนี้

(๑) เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีการกำหนดให้ “การเลือกตั้งเป็นหน้าที่” และมีการขยายสิทธิเลือกตั้งให้กับคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศหรือต่างจังหวัดให้ไม่ต้องกลับไปเลือกตั้งที่ภูมิลำเนาได้ โดยมาตรการดังกล่าวเชื่อว่า จะช่วยให้ระบบการเลือกตั้งไม่มีการซื้อเสียงซึ่งจะทำให้ได้คนดีเข้าสู่สภา รวมทั้งการกำหนดให้มี “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” (กกต.) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งแทนกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางทางการเมือง ทำหน้าที่ควบคุม จัดการ และตรวจสอบการเลือกตั้งทุกระดับให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๒) เกี่ยวกับการทำให้การเมืองสุจริตและโปร่งใส โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หากแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” (ป.ป.ช.) เสนอเรื่องให้ “ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” วินิจฉัยต่อไป ถ้าวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้

ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี รวมทั้งกำหนดให้มี “ประมวลจริยธรรม” เพื่อควบคุมนักการเมืองอีกด้วย ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับศาลและองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันการทุจริตหรือนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก อาทิ ศาลรัฐธรรมนูญ, ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง, ศาลปกครอง, ป.ป.ช., ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

ประการที่สาม คือ **ทำการเมืองให้มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ** เช่น การกำหนดระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่ส่งเสริมให้เกิดพรรคการเมืองขนาดใหญ่ โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนเสียงขั้นต่ำของการคำนวณสัดส่วน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อไว้ว่าต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ซึ่งจะส่งผลให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่เท่านั้นที่จะได้เปรียบ ส่วนพรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กจะเสียเปรียบ และกำหนดห้าม ส.ส. เป็นรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเข้าไปกอบโกยผลประโยชน์จากการเป็นรัฐบาลและทำให้คณะรัฐมนตรีมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นเพราะต้องทำงานโดยรับผิดชอบร่วมกัน รวมทั้งกำหนดให้ ส.ส. จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๕ หรือ ๒๐๐ คน จากทั้งหมด ๕๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี โดยญัตตินั้นต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหักหลังทางการเมืองเกิดขึ้นในภายหลัง ส่วนญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลนั้นได้กำหนดไว้เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ หรือ ๑๐๐ คน จากทั้งหมด ๕๐๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ หากให้ประเมินว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับเป็นระยะเวลาประมาณ ๙ ปี^๗ เป็นอย่างไรบ้าง มีความเห็นว่า เจตนารมณ์ประการแรกที่ต้องการทำให้การเมืองของนักการเมืองเป็นการเมืองของพลเมือง ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งหากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คงให้เพียง ๒๕ คะแนนเท่านั้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเป็นราษฎรที่ยังไม่มีสิทธิหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนก็มีจำนวนเพียงเล็กน้อย รวมทั้งส่วนราชการยังคงมองประชาชนว่าเป็นราษฎรที่อยู่ภายใต้การปกครองด้วย สำหรับเจตนารมณ์ประการที่ ๒ ที่ต้องการทำการเมืองให้มีความสุจริตและโปร่งใสถี้อาจเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งหากให้คะแนนควรได้ประมาณ ๖๐ คะแนน ทั้งนี้ เพราะที่ผ่านมาอย่างไม่เคยมีนักการเมืองคนใดถูกศาลตัดสินจำคุกหรือตัดสิทธิทางการเมืองเพราะทุจริตหรือประพฤติมิชอบจนกระทั่งมีการแต่งตั้ง ป.ป.ช. ขึ้นเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระ และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดีโดยเฉพาะ รวมทั้งการกำหนดให้แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ทำให้มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกตัดสินเป็นจำนวนมาก ส่วนเจตนารมณ์ประการที่ ๓ ที่ต้องการทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ ต้องให้คะแนน ๑๐๐ คะแนนเต็ม

^๗รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ และออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ดังนั้น รวมระยะเวลาการใช้บังคับทั้งสิ้น ๘ ปี ๑๑ เดือน ๙ วัน.

ทั้งนี้ เพราะผลการเลือกตั้ง ส.ส. ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ทำให้ได้พรรคการเมืองขนาดใหญ่เป็นรัฐบาล และสามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินจนครบวาระ ๔ ปี เป็นครั้งแรก และเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ พรรคการเมืองขนาดใหญ่ก็ชนะการเลือกตั้งแบบถล่มทลาย และได้มีการนำพรรคการเมืองขนาดเล็กมารวมไว้ด้วยจนทำให้ได้รัฐบาลที่มีเสถียรภาพ มั่นคง และมีเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด ซึ่งสามารถบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลที่เข้มแข็งดังกล่าวได้ใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม และเข้าไปแทรกแซงการทำงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและสื่อมวลชนต่าง ๆ อันทำให้ระบบการตรวจสอบล้มเหลว รวมทั้งขาดความเป็นกลาง และเป็นอิสระ จนกลายเป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งในเวลาต่อมา

สำหรับการจัดทำ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีนายวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ เป็นประธานคณะกรรมาธิการ และศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูริย์ เป็นเลขานุการคณะกรรมาธิการ ได้ร่างรัฐธรรมนูญโดยพยายามสานต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และแก้ไขข้อบกพร่องทั้งหลายที่มีให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจตนารมณ์ในเรื่องการทำการเมืองให้เป็นของพลเมืองนั้น ได้มีการขยายสิทธิเสรีภาพให้เพิ่มมากขึ้นและสามารถดำเนินการได้โดยง่ายอีกด้วย เช่น ลดจำนวนประชาชนจาก ๕๐,๐๐๐ คน ให้เหลือเพียง ๑๐,๐๐๐ คน เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ต้องการ หรือลดจำนวนประชาชนจาก ๕๐,๐๐๐ คน ให้เหลือเพียง ๒๐,๐๐๐ คน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ง่ายยิ่งขึ้น เป็นต้น และเจตนารมณ์ในเรื่องการทำการเมืองให้มีความสุจริตและโปร่งใส ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีกลไก ระบบการบังคับใช้ และการลงโทษที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากยิ่งขึ้น สำหรับเจตนารมณ์เรื่องการทำรัฐบาลให้มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่ได้ให้ความสำคัญ ทั้งนี้ เพราะพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการผูกขาดอำนาจโดยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่เป็นพวกเดียวกันและไม่สามารถจะตรวจสอบกันและกันได้ จึงได้หาแนวทางแก้ไขโดยกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีให้อยู่ได้ไม่เกิน ๘ ปี และปรับปรุงระบบการเลือกตั้ง ส.ส. ใหม่ โดยเฉพาะ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อให้เป็นระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มจังหวัดเพื่อมิให้เกิดการกระจุกตัวของ ส.ส. เฉพาะในส่วนกลางและยกเลิกสัดส่วนร้อยละ ๕ เพื่อให้พรรคการเมืองขนาดเล็กมีที่นั่งในสภา รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดระเบียบพรรคการเมือง โดยในกรณีที่ทำการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กำหนดให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการทุจริต รวมทั้งหัวหน้าพรรค และกรรมการ บริหารพรรค ตลอดจนพรรคการเมืองก็อาจจะถูกยุบได้เช่นกัน เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้นำร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวเผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ซึ่งถือเป็นการออกเสียงประชามติครั้งแรกในประเทศไทย^๘ โดยผลการออกเสียงประชามตินั้น ประชาชนโดยเสียงข้างมากได้เห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาใช้บังคับ ดังนั้น จึงอาจเรียกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่า “รัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ” ก็ได้

อนึ่ง เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงสิ้นสุดลง^๙ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ได้มีการประกาศใช้บังคับ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗” ขึ้น^{๑๐} โดยกำหนดให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเพื่อร่วมกันจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

“คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ” ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จึงได้ดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ โดยพิจารณาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันก่อให้เกิดวิกฤติทางการเมืองที่ผ่านมา ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข ซึ่งจะได้นำมากำหนดเป็นเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรืออาจเรียกว่า “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป” ต่อไป โดยในที่สุดได้กำหนดให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประกอบด้วยเจตนารมณ์ ๔ ประการ ดังนี้

- ประการที่ ๑ คือ สร้างพลเมืองให้เป็นใหญ่
- ประการที่ ๒ คือ ทำให้การเมืองใสสะอาดและสมดุล
- ประการที่ ๓ คือ หนุนสังคมที่เป็นธรรม และ
- ประการที่ ๔ คือ นำชาติสู่สันติสุข

โดยเจตนารมณ์เกี่ยวกับ “การทำการเมืองให้ใสสะอาดและสมดุล” และ “การนำชาติสู่สันติสุข” เป็นเจตนารมณ์ที่ต้องการจะหลีกเลี่ยงหรือย้อนกลับไปที่ปัญหาในอดีต ส่วนเจตนารมณ์เกี่ยวกับ “การสร้างพลเมืองให้เป็นใหญ่” และ “การหนุนสังคมให้เป็นธรรม” นั้น เป็นเจตนารมณ์ที่ต้องการจะมองไปข้างหน้าเพื่อสร้างอนาคตให้ลูกหลาน ดังนั้น บทบัญญัติและสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญจึงมีหลักการมาจากเจตนารมณ์ดังกล่าว กล่าวคือ

ประการแรก คือ การสร้างพลเมืองให้เป็นใหญ่

คำว่า “พลเมือง” นั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันว่า ไม่ใช่ชาวกรรมหรือคำพูดลอย ๆ แต่เป็นคำที่แตกต่างจากคำว่าประชาชน เพราะคำว่า “ประชาชน” เป็นคำเรียกโดยรวมที่หมายถึงคนที่อยู่ในประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชน จะมีความเป็นไพร่ฟ้า ราษฎร หรือพลเมือง ประกอบด้วยซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละยุคสมัย

^๘วันออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกในประเทศไทย คือ วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐.

^๙รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ดังนั้น ระยะเวลาการใช้บังคับทั้งสิ้น ๖ ปี ๘ เดือน ๒๙ วัน.

^{๑๐}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

โดยในสมัยราชาธิปไตย ประชาชนจะเป็น “ไพร่ฟ้า” และมี “เจ้าฟ้า เจ้าแผ่นดิน” เป็นผู้ปกครอง ซึ่งทางประวัติศาสตร์จะพบว่า หากประชาชนดีใจจะเรียกว่า “ไพร่ฟ้าหน้าใส” ดังศิลาจารึกที่สลักว่า “สุขโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว... ไพร่ฟ้าหน้าใส” แต่ถ้าประชาชนทุกซัؤونจะเรียกว่า “ไพร่ฟ้าหน้าปก” ดังคำที่กล่าวว่า “..ไพร่ฟ้าหน้าปก ไปลั่นกระดิ่งแขวนไว้ พ่อขุนรามได้ยึนเรียกสวนความ..”

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ กลุ่มบุคคลที่เรียกตนเองว่า “คณะราษฎร” ได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา ได้มีการเรียกสภาซึ่งมีสภาเดียวว่า “สภาผู้แทนราษฎร” และเรียกหัวหน้าฝ่ายบริหารว่า “ประธานคณะกรรมการราษฎร” ดังนั้น ในสมัยนี้จึงมี “ราษฎร” ซึ่งหมายถึงผู้ตามในระบอบประชาธิปไตย และมี “ผู้ปกครอง” ทำหน้าที่ปกครอง สั่งการ หรือบังคับบัญชา โดยประชาชนที่เป็นราษฎรนั้นจะไม่มีสิทธิและหน้าที่ใด ๆ ในทางการเมือง ยกเว้นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามที่กำหนด เพราะผู้ปกครองจะเป็นตัวแทนในการทำหน้าที่ทั้งหมด เมื่อราษฎรไม่มีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงก่อให้เกิดการซื้อเสียง และเกิดความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคม ในที่สุดประชานิยมจึงเป็นระบบที่ตามมา กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับราษฎรซึ่งส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวของการเมืองไทย เพราะฉะนั้น จึงต้องขจัดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการสร้างราษฎรให้เป็นพลเมือง และสร้างประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดขึ้น เพื่อให้คนไทยสามารถพึ่งพาตัวเองได้

ทั้งนี้ การทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงจาก “ราษฎร” เป็น “พลเมือง” จะกระทำได้อต่อเมื่อ มีการปลูกฝังและศึกษาอบรม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงโรงเรียน มหาวิทยาลัย และที่ทำงาน ความเป็นพลเมืองนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ประการ ได้แก่ ประการที่ ๑ คือ มีสำนึกพลเมือง และประการที่ ๒ คือ มีพฤติกรรมพลเมือง โดย “สำนึกพลเมือง” ประกอบด้วยหลักการย่อย ๒ ประการ คือ ๑) ความรู้สิทธิรับผิดชอบ โดยตระหนักในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และสังคมส่วนรวม เคารพและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม ๒) การมีจิตสาธารณะ โดยมีความกระตือรือร้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมือง

เมื่อสร้างราษฎรให้เป็นพลเมืองแล้วก็จำเป็นต้องสร้างสิทธิและเสรีภาพให้เกิดขึ้นด้วย ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงมีบทบัญญัติในการขยายและเพิ่มสิทธิต่าง ๆ ทั้งสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง เช่น สิทธิในการศึกษาฟรี ๑๕ ปี และเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหาร เช่น การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐช่วยประชาชนจัดทำร่างกฎหมาย และรัฐสภาต้องพิจารณากฎหมายของประชาชนภายใน ๑๘๐ วัน โดยร่างกฎหมายที่ประชาชนเสนอนั้น แม้จะมีการยุบสภาหรือสภาสิ้นสุดลงก็ต้องพิจารณาต่อไป โดยไม่ต้องขอให้รัฐสภาเห็นชอบเหมือนร่างกฎหมายที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี หรือ ส.ส. และหากร่างกฎหมายของประชาชนตกไปในสภาใด ส.ส. ส.ว. หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ อาจจะใช้ชื่อร้องขอเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติได้ และการกำหนดให้ “สมัชชาพลเมือง” เป็นที่รวมของผู้แทนองค์กรชุมชน ประชาสังคม เอกชน นักวิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้ความเห็นในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดและ

องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้มี “สภาตรวจสอบภาคพลเมือง” ประกอบด้วย ผู้แทนจากสมาชิก พลเมือง ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อส่งเสริมความซื่อตรง ตรวจสอบการทุจริต และการประพฤติผิดจริยธรรมในทุกจังหวัด ตลอดจนกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้จัดลำดับ ส.ส. ในบัญชีรายชื่อ แทนที่จะให้หัวหน้าพรรคกำหนดโดยระบบบัญชีแบบเปิด หรือ Open List เป็นต้น

ประการที่ ๒ คือ การทำให้การเมืองใสสะอาดและสมดุลง

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการในการทำให้การเมืองใสสะอาด และสมดุลงเป็นจำนวนมาก โดยมาตรการในการทำให้ “การเมืองใสสะอาด” เช่น การกำหนดให้มี “สมาชิกคุณธรรมแห่งชาติ” เพื่อกำกับการปฏิบัติตามจริยธรรมและประเมินจริยธรรมของผู้นำการเมือง ทุกปี รวมทั้งไต่สวนการฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง และส่งเรื่องให้รัฐสภาหรือประชาชนถอดถอน หรือการกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งระดับประเทศและท้องถิ่นต้องแสดงหลักฐานการเสียภาษี ย้อนหลัง ๓ ปีเพื่อการตรวจสอบ รวมทั้งตั้ง “แผนกคดีวินัยการคลัง และงบประมาณ” ในศาลปกครอง เพื่อควบคุมการดำเนินการที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงินแผ่นดิน โดยให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ซึ่งมีหลักฐาน อันควรเชื่อว่ามีกรกระทำดังกล่าวฟ้องคดีได้

ส่วนมาตรการในการทำให้ “การเมืองสมดุลง” ได้แก่ การสร้างความสมดุลงระหว่าง สภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภา โดยกำหนดให้ “สภาผู้แทนราษฎร” เป็นสภาการเมืองเสียงข้างมาก ของพรรคการเมืองที่มีอำนาจในการจัดตั้งรัฐบาล หรือเมื่อเกิดความขัดแย้งในเรื่องกฎหมายก็ให้เป็น ผู้มีอำนาจในการชี้ขาด ส่วน “วุฒิสภา” ให้เป็นสภาพหุนิยมของพลเมืองที่มีความหลากหลายทางอาชีพ เพื่อถ่วงดุลสภาผู้แทนราษฎรและเป็นสภาที่ดึงส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมที่ไม่ได้สังกัดพรรค จนเรียกได้ว่าเป็น “สภาผู้แทนพลเมือง” การสร้างความสมดุลงระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มการเมือง โดยกำหนดให้ “กลุ่มการเมือง” สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบเขตได้ เพื่อให้ กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น และการสร้างความสมดุลงระหว่างพรรคการเมือง ฝ่ายรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้ตำแหน่งรองประธานสภา ผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง เป็นของฝ่ายค้าน และประธานคณะกรรมการสิทธิการที่สำคัญในสภาผู้แทนราษฎร บางคณะต้องเป็นสมาชิกพรรคฝ่ายค้าน ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้พรรครัฐบาลรวบอำนาจในทางนิติบัญญัติ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้ง ส.ส. จากเดิมที่เป็นระบบที่ทำให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่ ได้คะแนนเกินกว่าความนิยมที่ประชาชนลงคะแนน เป็นระบบที่ให้ความสมดุลงระหว่างความนิยม ที่ประชาชนมีในพรรคการเมืองและจำนวน ส.ส. ที่ได้อย่างแท้จริง โดยใช้ “ระบบสัดส่วนผสม” ระหว่าง ส.ส. บัญชีรายชื่อ กับ ส.ส. เขต โดยใช้สัดส่วนจากบัญชีรายชื่อ ซึ่งระบบนี้จะไม่ทำให้พรรคการเมือง ขนาดใหญ่ได้ ส.ส. เกินจริง และเป็นประโยชน์กับพรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก และทำให้เกิดรัฐบาลผสมที่เอื้อต่อบรรยากาศการปรองดองด้วย เป็นต้น

ประการที่ ๓ คือ การทนนสังคมให้เป็นธรรม

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเรื่องการทนนสังคมให้เป็นธรรมนั้น ปรากฏอยู่ในหมวดว่าด้วย “การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม” ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนดให้มีการปฏิรูปด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๕ ด้าน โดยเฉพาะการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ได้กำหนดให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกฎได้ง่ายโดยให้ตรากฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมและปรับปรุงกฎหมายและกฎในเรื่องต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วนและทันสมัย เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ รวมทั้งกำหนดให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและคดีอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายซึ่งกำหนดเรื่องการออกไปอนุญาตที่มีลักษณะเป็นการผูกขาด ให้สัมปทาน หรือให้สิทธิ ให้ใช้วิธีประมูลโดยเปิดเผยเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการปฏิรูปด้านการเงิน การคลัง และภาษีอากร ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการบริหารท้องถิ่น ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง ด้านพลังงาน ด้านเศรษฐกิจมหภาค ด้านเศรษฐกิจรายสาขา ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านแรงงาน ด้านสาธารณสุข และด้านวัฒนธรรม

ประการที่ ๔ คือ การนำชาติสู่สันติสุข

เพื่อประโยชน์ในการสร้างบรรยากาศของความสมานฉันท์ และเสริมสร้างความปรองดองระหว่างคนในชาติ รวมทั้งสร้างแนวทางที่จะนำพาประเทศไปสู่ความมีเสถียรภาพและสันติสุขอย่างแท้จริง ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ “ภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง” จึงกำหนดให้มี “คณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ” ประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่เกิน ๑๕ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นผู้ฝักฝ่ายทางการเมืองหรือความขัดแย้ง หรือผู้นำในความขัดแย้ง และให้ “ตรากฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ” ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันของการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองให้ดำเนินการต่อเนื่องจนบรรลุผลสำเร็จ จึงกำหนดให้มี “สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ” ประกอบด้วยสมาชิกไม่เกิน ๑๒๐ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการปฏิรูปด้านต่าง ๆ และ “คณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติ” ประกอบด้วยกรรมการซึ่งปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาและมาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไม่เกิน ๑๕ คนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมติสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

อนึ่ง สำหรับประเด็นเกี่ยวกับ “อนาคตรัฐธรรมนูญ” ตามหัวข้อของการจัดงานในครั้งนี้ จำเป็นต้องพิจารณาถึงกระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติไว้ใน “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘”^{๑๑} โดยเมื่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการยกร่าง

^{๑๑}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

รัฐธรรมนูญเสนอร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำเสร็จต่อประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ และให้สภาปฏิรูปแห่งชาติประชุมเพื่อพิจารณาเสนอแนะหรือให้ความเห็น รวมทั้งให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญส่งร่างรัฐธรรมนูญให้คณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาเพื่อเสนอความคิดเห็นหรือยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติม

เมื่อครบกำหนดที่สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแล้ว คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน ทั้งนี้ หากไม่แล้วเสร็จภายในกำหนด คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะมีมติให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมออกไปได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน^{๑๖} ซึ่งตามปฏิทินแผนการดำเนินงาน (Roadmap) ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดไว้ว่าต้องแล้วเสร็จและเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ และสภาปฏิรูปแห่งชาติต้องรอไว้ ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อพ้นกำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติประชุมเพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับภายใน ๓ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดดังกล่าว ซึ่งตาม Roadmap คือวันที่ ๕ - ๗ กันยายน ๒๕๕๘

โดยในการประชุมเพื่อลงมตินั้น ถ้าสภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญให้สภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันสิ้นสุดลง และให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้ง “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” ขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการ รวมจำนวนไม่เกิน ๒๑ คน เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง^{๑๗} เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการจัดให้มี “การออกเสียงประชามติ” ที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับ ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่จำเป็นเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ กรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าจะต้องดำเนินการตามกระบวนการอย่างไร ซึ่งในอนาคตอาจจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวฯ ที่ใช้บังคับอยู่ให้เหมาะสมต่อไป

ส่วนกรณีที่สภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญ ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติเป็นอันสิ้นสุดลง แต่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้ ให้ดำเนินการจัดให้มี “การออกเสียงประชามติ” ร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับต่อไป ซึ่งตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวฯ

^{๑๖} มาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘.

^{๑๗} มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๘/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘.

กำหนดให้ดำเนินการกำหนดวันออกเสียงประชามติไม่เร็วกว่า ๓๐ วันแต่ไม่ช้ากว่า ๔๕ วันนับแต่วันที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนทั้งหมดที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ดังนั้น วันออกเสียงประชามติตามที่คาดคะเนไว้ คือ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙ โดยหากประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญให้นำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ และประกาศใช้บังคับต่อไป ส่วนคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญซึ่งยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้นให้จัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่จำเป็นตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้กำหนด แต่ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงและดำเนินการระดมการตามกรณีที่สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติมีมติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้ง “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ ร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติ ถ้าเสียงข้างมากของผู้ออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญให้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ภายใน ๓๐ วันเพื่อประกาศใช้บังคับต่อไป และให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังคงปฏิบัติหน้าที่เพื่อจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่จำเป็น แต่ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ กรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวฯ กำหนดแนวทางในการดำเนินการต่อไปอย่างไรเช่นกัน

อนึ่ง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติที่สิ้นสุดลงไม่ว่าจะมีมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวฯ กำหนดมิให้มิสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติอีก แต่ให้มี “สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ” ขึ้นแทนสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ สืบต่อจากสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกิน ๒๐๐ คนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทย โดยการเกิดและมีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปี โดยให้แต่งตั้งให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติสิ้นสุดลง^{๑๔}

อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๖ เมษายน ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญช่วงหนึ่งของกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ เพราะมีการอภิปรายในสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ^{๑๕} เพื่อพิจารณาเสนอแนะหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญร่างแรกที่คณะกรรมการการยกร่างได้จัดทำเสร็จแล้ว ต่อจากนั้นสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติเสร็จสิ้นการพิจารณา^{๑๖} นอกจากนี้ คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญยังได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญให้คณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อให้ทั้งสองหน่วยงานเสนอความคิดเห็นหรือยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญ^{๑๗}

^{๑๔} มาตรา ๓๙/๒ และมาตรา ๓๙/๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘.

^{๑๕} โปรดดู การประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๓๑/๒๕๕๘.

^{๑๖} วันสุดท้ายที่สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติสามารถยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ คือ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘.

^{๑๗} วันสุดท้ายที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติสามารถเสนอความคิดเห็นหรือยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ คือ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘.

ดังนั้น ในขณะนี้ จึงเป็นช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญที่ได้รับจากสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน ทั้งนี้ ยังมีการเปิดโอกาสให้พรรคการเมือง นักวิชาการ และประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญร่างแรกเพื่อพิจารณาด้วย ฉะนั้น คำขอแก้ไขเพิ่มเติมที่คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญได้รับจึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นจำนวนมาก จึงอาจจะขอขยายระยะเวลาพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมออกไปอีก ๓๐ วัน เพราะไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ ดังนั้น คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จก่อนวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ เพื่อเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับต่อไป ในกรณี การพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญนั้น แม้จะไม่ใช่ที่ถูกต้องใจของทุกคนก็ตาม แต่ขอให้มั่นใจว่า คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญอย่างดีที่สุดและพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยตามเจตนารมณ์ที่ต้องการจะสร้างพลเมืองให้เป็นใหญ่มีการเมืองที่ใสสะอาดและสมดุล รวมทั้งหนุนสังคมที่เป็นธรรม และนำชาติสู่สันติสุข ตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว

หากจะกล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้เขียนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความคิดเห็นของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ปาฐกถาไว้ดังกล่าว โดยเฉพาะในส่วนของ “การเปิดโอกาส” ให้นักการเมือง นักวิชาการ และประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำมาพิจารณาทบทวนหรือแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ และการดำเนินการให้มี “การออกเสียงประชามติ” เพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับก่อนประกาศใช้บังคับต่อไป ทั้งนี้ เพราะถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทย อันส่งผลต่อการพัฒนาในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และการตื่นตัวทางการเมือง รวมทั้งจิตสำนึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอีกด้วย โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองดังกล่าว นอกจากจะทำให้เกิดการรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้มีความกว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้สัมฤทธิ์ผลตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว ยังทำให้เกิดการตัดสินใจที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงด้วย นอกจากนี้ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองยังก่อให้เกิดการยอมรับและลดแรงต่อต้านทำให้รัฐสามารถบริหารกิจการบ้านเมืองไปได้อย่างปกติสุขและบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นไปอย่างมั่นคงและยั่งยืนด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีผลดีในหลายประการดังกล่าว แต่หากประชาชนยังขาดความตื่นตัวหรือไม่มีความสนใจที่จะใช้สิทธิเรื่องนี้อย่างจริงจัง กระบวนการมีส่วนร่วมก็อาจจะไม่คุ้มค่า เพราะจะทำให้การดำเนินงานของรัฐเป็นไปโดยล่าช้า ไม่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณอีกด้วย. ๑

...การทำความดีนั้น สำคัญที่สุดอยู่ที่ตัวเอง ผู้อื่นไม่สำคัญและไม่มี
ความจำเป็นอันใดที่จะต้องเป็นห่วงหรือต้องรอคอยเขาด้วย เมื่อได้ลงมือลงแรง
กระทำแล้ว ถึงแม้จะมีใครร่วมมือด้วยหรือไม่ก็ตาม ผลิตที่ทำงานจะต้องเกิดขึ้น
แน่นอน และยิ่งทำมากเข้านานเข้า ยิ่งยืນเข้า ผลิตก็ยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้น และแผ่ขยาย
กว้างออกไปทุกที คนที่ไม่เคยทำดีเพราะเขาไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็น
และหันเข้ามาตามอย่าง...

พระบรมราชาชาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันศุกร์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๑

ร่างพระราชบัญญัติ กองทุนยุติธรรม พ.ศ.

ก. ประวัติ ความเป็นมา และสถานะของร่างพระราชบัญญัติ ณ ปัจจุบัน

ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี (ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ และได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๕/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ ซึ่งที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) และได้ลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้พิจารณา และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา โดยมีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน และที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการวิสามัญ ฯ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้พิจารณา

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ คณะกรรมการวิสามัญ ฯ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. แล้วเสร็จ ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ระหว่างรอบรรจุเข้าระเบียบวาระเพื่อพิจารณาในวาระที่สาม ชั้นลงมติ

ข. หลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม

เหตุผล

โดยที่กองทุนยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีงบประมาณที่จำกัด ประกอบกับไม่มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้กองทุนไม่สามารถช่วยเหลือ

*ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

ประชาชนในการดำเนินคดี และให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เสมอภาค และเป็นธรรม ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของประชาชน ดังนั้น สมควรกำหนดให้กองทุน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีการขอ ปลดปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ค. สารสำคัญของสรุป

๑) บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒) ผู้รักษาการตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๔)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๓) กองทุนยุติธรรม (หมวด ๑ ร่างมาตรา ๕ ถึงร่างมาตรา ๑๒)

๓.๑) ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า “กองทุนยุติธรรม” มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การถูกละเมิด สิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน (ร่างมาตรา ๕)

๓.๒) ให้กองทุนมีอำนาจกระทำกิจการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตาม ข้อ ๓.๑) และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ

(๒) ก่อตั้งสิทธิหรือกระทำนิติกรรมใด ๆ

(๓) กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตาม

วัตถุประสงค์ของกองทุน (ร่างมาตรา ๖)

๓.๓) กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามข้อ ๗.๑)

(๒) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๓) เงินที่ได้รับตามข้อ ๓.๔)

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุน

(๕) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(๖) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด

เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (ร่างมาตรา ๗)

๓.๔) ให้กองทุนมีรายได้จากเงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค่าธรรมเนียมศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ทั้งนี้ ในอัตราไม่เกินร้อยละ ๕ ของจำนวนเงิน เฉพาะส่วนที่นำส่งคลังโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๘)

๓.๕) เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี
- (๒) การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย
- (๓) การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๔) การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(๕) การดำเนินงานกองทุนหรือการบริหารกองทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจการของกองทุน (ร่างมาตรา ๙)

๓.๖) ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้แทนกองทุน เพื่อการนี้ ปลัดกระทรวงยุติธรรมจะมอบหมายให้บุคคลใดปฏิบัติงานในเรื่องใด แทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๑๐)

๓.๗) ให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรมขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุน คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคล ที่คณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำขอรับความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เสนอความเห็นประกอบคำขอตาม (๑) เพื่อเสนอให้คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณา

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงาน เอกชน ในการดำเนินงานของกองทุน

(๔) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๕) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการให้บริการของกองทุน เพื่อสนับสนุน การดำเนินงานของกองทุน

(๖) เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงาน ของกองทุน

(๗) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๑)

๓.๘) ในการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดอื่นที่มีใช้กรุงเทพมหานคร ให้ปลัด กระทรวงยุติธรรมมอบหมายให้หน่วยงานในจังหวัดที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เกี่ยวกับ งานธุรการให้กับกองทุนสำหรับเขตจังหวัดนั้น (ร่างมาตรา ๑๒)

๔) คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม (หมวด ๒ ร่างมาตรา ๑๓ ถึงร่างมาตรา ๒๕)

๔.๑) ให้มีคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสภานายความ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจำนวน ๖ คน เป็นกรรมการ

ทั้งนี้ ให้รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนยุติธรรมจำนวน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๓)

๔.๒) ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางในการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) ออกระเบียบต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๔) กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- (๕) พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี
- (๖) ออกประกาศเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- (๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๔)

๔.๓) ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอในทุกภารกิจของกองทุนที่ราชอาณาจักรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ให้เลขานุการคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือรายงานผลการพิจารณา และให้ความช่วยเหลือต่อคณะกรรมการในรอบ ๓ เดือน (ร่างมาตรา ๒๐)

๔.๔) ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดขึ้นทุกจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร เพื่อมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอจากกองทุนเฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีและการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และให้หัวหน้าหน่วยงานในจังหวัดที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งได้รับมอบหมาย ตามข้อ ๓.๘) ทำหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด

ให้เลขาธิการคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดรายงานผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการตามข้อ ๔.๓) วรรคสอง (ร่างมาตรา ๒๑)

๔.๕) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถเสนอคำขอให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ ให้ประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือประธานอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาคำขอ และรายงานให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว

ในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือการขอลดอายุชั่วคราว หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถเสนอคำขอรับความช่วยเหลือการขอลดอายุชั่วคราวให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ คณะกรรมการดังกล่าวอาจมอบหมายให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้พิจารณาคำขอก็ได้ และรายงานให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๒)

๔.๖) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๒๕)

๕) การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน (หมวด ๓ ร่างมาตรา ๒๖ ถึงร่างมาตรา ๓๒)

๕.๑) บุคคลอาจขอความช่วยเหลือจากกองทุนในการดำเนินคดี การขอลดอายุชั่วคราว การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสนับสนุนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอ แบบคำขอ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๖)

๕.๒) การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ประกอบด้วย ค่าจ้างทนายความ ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๗)

๕.๓) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) พฤติกรรมและข้อเท็จจริงของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน

(๒) ฐานะของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน

(๓) โอกาสที่ผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนจะได้รับการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่น (ร่างมาตรา ๒๘)

๕.๔) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการขอลดจ่ายชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้คำนึงถึงว่าหากได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยาน หลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุร้ายอันตรายประการใดหรือไม่ (ร่างมาตรา ๒๙)

๕.๕) การขอลดจ่ายชั่วคราวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กองทุนอาจมอบอำนาจให้แก่ พนักงานของกองทุนหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ยื่นคำร้องขอลดจ่ายชั่วคราวและ เป็นผู้ลงนามในสัญญาประกันก็ได้ โดยคำร้องขอลดจ่ายชั่วคราวดังกล่าวต้องแนบหนังสือดังต่อไปนี้มาด้วย

(๑) หนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน ซึ่งระบุว่าหากผู้ต้องหาหรือจำเลย ผิดสัญญาประกันและถูกปรับเป็นเงินเท่าใด กองทุนจะเป็นผู้ชำระแทน

(๒) สำเนาหนังสือสัญญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสำเนาหนังสือสัญญา ค้ำประกัน โดยก่อนออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ประสงค์ จะได้รับการปล่อยชั่วคราวทำหนังสือสัญญาให้กองทุนไว้ว่า หากกองทุนต้องชำระเงินค่าปรับเป็นจำนวน เท่าใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะชดใช้เงินให้แก่กองทุนจนครบถ้วน และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องนำสามี ภรรยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง มาเป็นผู้ค้ำประกัน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๓๐)

๕.๖) ผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการได้รับ ผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางร่างกายและจิตใจ

(๒) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณี ที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย

(๓) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

(๔) เงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการได้รับเงินช่วยเหลือ ให้เป็นไปตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๓๑)

๕.๗) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือมีอำนาจพิจารณาให้การสนับสนุนผู้เสนอ โครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอความช่วยเหลือ และการให้การสนับสนุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๓๒)

๖) การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ (หมวด ๔ ร่างมาตรา ๓๓ ถึงร่างมาตรา ๔๐)

๖.๑) กองทุนต้องจัดให้มีระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อบันทึกรายการทางบัญชีและแสดง ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนโดยถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป รวมทั้ง ต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ ตลอดจนจรรยาบรรณการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบ ตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้กองทุนจัดทำรายงานการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงาน และฐานะ

การเงินของกองทุนเสนอผู้สอบบัญชีภายใน ๖๐ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี นอกจากนี้กองทุนต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน โดยผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายใน ๑๕๐ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

อนึ่ง ปีบัญชีของกองทุนหมายถึงปีงบประมาณ (ร่างมาตรา ๓๓ ร่างมาตรา ๓๕ ร่างมาตรา ๓๖ ร่างมาตรา ๓๗ ร่างมาตรา ๓๘ และร่างมาตรา ๓๙)

๖.๒) การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๔๐)

๗) บทเฉพาะกาล (หมวด ๕ ร่างมาตรา ๔๑ ถึงร่างมาตรา ๔๔)

๗.๑) ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับกองทุนยุติธรรมในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงยุติธรรม ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ไปเป็นของกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๑)

๗.๒) ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๒)

๗.๓) คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม และถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้ (ร่างมาตรา ๔๓)

๗.๔) บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ออกตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๔) ๑

ท่านผู้อ่านวารสาร “จุดนิติ” ผู้ใดมีความประสงค์ต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว สามารถเสนอความเห็นได้ โดยผ่านทางเว็บไซต์ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

www.parliament.go.th

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

www.krisdika.go.th

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

www.cabinet.thaigov.go.th

...ความสุขความเจริญที่แท้จริงอันควรหวังนั้น เกิดขึ้นได้จากการ
กระทำและความประพฤติที่เป็นธรรม มีลักษณะสร้างสรรค์ คืออำนวยผลที่
เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ตัว แก่ผู้อื่น ตลอดจนถึงประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย...

พระบรมราชา
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๘

► รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘

- ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๖๔ ก หน้า ๑

หลักการและเหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เพื่อกำหนดวิธีการจัดทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติอื่นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญนี้

สาระสำคัญในส่วนที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม

๑) ได้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๘ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในเรื่องลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต้องไม่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จากเดิมที่กำหนดให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องไม่เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๒) ได้เพิ่มความเป็นวรรคหกของมาตรา ๑๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในเรื่องการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ โดยการกำหนดให้การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทำต่อพระราชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือต่อผู้แทนพระองค์ก็ได้

๓) ได้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในเรื่องการขยายระยะเวลาพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ระยะเวลาการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภาปฏิรูปแห่งชาติ รวมถึงขั้นตอนการจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาคำขอ

แก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง^{*} ในการนี้คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญอาจแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่คำขอแก้ไขเพิ่มเติมมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นจำนวนมากหรืออาจมีผลกระทบต่อโครงสร้างของร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญเห็นว่าไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญจะมีมติให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมออกไปได้อีกครั้งหนึ่งซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว และให้แจ้งมติขยายระยะเวลาพร้อมเหตุผลให้สภาปฏิรูปแห่งชาติทราบก่อนครบกำหนดเวลานั้นด้วย (มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง)

เมื่อคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ แล้วให้สภาปฏิรูปแห่งชาติรอไว้ ๑๕ วันนับแต่วันที่รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญเมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติประชุมเพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับภายใน ๓ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดดังกล่าว ในการนี้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ เว้นแต่คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญเป็นผู้แก้ไขเฉพาะในกรณีพบเห็นข้อผิดพลาดที่มีใช้สาระสำคัญและจำเป็นต้องแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน และเมื่อสภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ก็ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบและให้คณะรัฐมนตรีแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว โดยให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ให้นำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดและบทกำหนดโทษมาใช้บังคับแก่การดำเนินการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญนี้ด้วย (มาตรา ๓๗ วรรคสองและวรรคสาม)

^{*}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า
“มาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญเสนอร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำเสร็จต่อประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ และให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติจัดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติประชุมกันเพื่อพิจารณาเสนอแนะหรือให้ความเห็นให้แล้วเสร็จภายในสิบวันนับแต่วันที่รับร่างรัฐธรรมนูญ

สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สภาปฏิรูปแห่งชาติเสร็จสิ้นการพิจารณาตามวรรคหนึ่ง คำขอแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติต้องมีสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติลงชื่อรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติที่ยื่นคำขอหรือที่ให้คำรับรองคำขอของสมาชิกอื่นแล้ว จะยื่นคำขอหรือรับรองคำขอของสมาชิกอื่นอีกมิได้

“ลา”

“ลา”

การจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ออกเสียงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับ โดยต้องกระทำในวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ในการนี้สภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะมีมติเสนอประเด็นอื่นใดที่สมควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพิ่มเติมพร้อมไปในคราวเดียวกันด้วย สภาละไม่เกิน ๑ ประเด็น ก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติหรือประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอประเด็นดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยกับประเด็นใด ให้แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับมติของสภาปฏิรูปแห่งชาติหรือสภานิติบัญญัติแห่งชาติและให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติสำหรับประเด็นนั้นในคราวเดียวกันกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ โดยในกรณีดังกล่าวนี้ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ โดยการมีมติเสนอประเด็นอื่นใดเพิ่มเติม นั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติกระทำในวันเดียวกับการมีมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ และให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติภายใน ๓ วันนับแต่วันที่สภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๓๗ วรรคสี่ และวรรคห้า)

ในส่วนของการกำหนดวันออกเสียงประชามตินั้น รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการประกาศเพื่อกำหนดวันออกเสียงประชามติ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่า ๓๐ วันแต่ไม่ช้ากว่า ๔๕ วันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงประชามติที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (มาตรา ๓๗ วรรคหก)

ในการออกเสียงประชามติ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และภายใต้บังคับมาตรา ๓๗/๑ ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้โดยให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (มาตรา ๓๗ วรรคเจ็ด)

ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ และพระราชทานคืนมาหรือเมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป (มาตรา ๓๗ วรรคแปด)

๔) ได้เพิ่มความเป็นมาตรา ๓๗/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในเรื่องการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าร่างรัฐธรรมนูญชอบด้วยกับผลการออกเสียงประชามติแล้วหรือไม่ ในกรณีที่บทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญไม่สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ กล่าวคือ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้มีการออกเสียงประชามติในประเด็นเพิ่มเติมตามมาตรา ๓๗ วรรคสี่ และเสียงข้างมากของผู้ออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับประเด็นดังกล่าวและมีผลให้บทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญไม่สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ แล้วส่งร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าเป็นการชอบด้วยกับผลการออกเสียงประชามติแล้วหรือไม่ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าได้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติแล้ว หรือในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าบทบัญญัติใดยังไม่สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติและได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญคืนให้แก่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแก้ไขตามที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วซึ่งต้องทำให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ก็ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไปตามมาตรา ๓๗ วรรคเจ็ด โดยให้นับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีได้รับร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมสมบูรณ์แล้ว

๕) ได้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในเรื่อง การสิ้นสุดของสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติเป็นอันสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

(๒) สภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จตามมาตรา ๓๗ ไม่ว่าจะมิมติเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญก็ตาม

เมื่อคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญยกร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๑๒๐ วันตามมาตรา ๓๘ หรือเมื่อมีการมติตาม (๑) หรือเมื่อสภาปฏิรูปแห่งชาติมิมติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันสิ้นสุดลงด้วย แต่มิให้นำ

มาตรา ๓๓ วรรคสอง^๑ มาใช้บังคับแก่กรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญที่พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าว (มาตรา ๓๘)

ในกรณีที่สภาปฏิรูปแห่งชาติสิ้นสุดลงโดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญยังไม่สิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เว้นแต่

(๑) ในกรณีได้มีประชามติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ในกรณีเช่นนั้น ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ

(๒) ในกรณีที่มีประชามติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นที่จำเป็นเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้วการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้นั้น

ทั้งนี้ ในกรณีที่สภาปฏิรูปแห่งชาติสิ้นสุดลงโดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญยังไม่สิ้นสุดลง และในระหว่างนั้นกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้พ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ และให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร็ว โดยมีให้นำมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับ^๒ (มาตรา ๓๔)

^๑รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๓ วรรคสอง บัญญัติว่า

“เพื่อประโยชน์แห่งการจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ”

^๒รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๒ ให้มีคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวนสามสิบหกคน ซึ่งประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ประธานกรรมการตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอ

(๒) ผู้ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ จำนวนยี่สิบคน

(๓) ผู้ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอฝ่ายละห้าคน การแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่กรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ แต่ให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติแต่งตั้งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่กรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง

๑๓๑

๑๓๑”

๖) ได้เพิ่มความเป็นมาตรา ๓๙/๑ มาตรา ๓๙/๒ และมาตรา ๓๙/๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในเรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน รวมถึงให้มีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ขึ้นแทนสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ สืบต่อจาก สภาปฏิรูปแห่งชาติที่สิ้นสุดลง ดังนี้

(๑) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สิ้นสุดลง หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๙ หรือนับแต่วันที่ร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไปตามมาตรา ๓๗ วรรคแปด แล้วแต่กรณี ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๒๐ คน เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง โดยให้นำมาตรา ๓๓^๕ เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๓๕^๕ เรื่องกรอบแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “มาตรา ๓๓ กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่า สิบสี่ปีและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เว้นแต่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองภายในระยะเวลาสามปี ก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(๓) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๙

(๔) เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เพื่อประโยชน์แห่งการจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “มาตรา ๓๕ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุม เรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) การรับรองความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้

(๒) การให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสม กับสภาพสังคมของไทย

(๓) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งกลไกในการกำกับและควบคุมให้ใช้อำนาจรัฐเป็นไปเพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชน

(๔) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและตรวจสอบมิให้ผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่ง ที่ขอด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือเคยกระทำการอื่นทำให้การเลือกตั้ง ไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด

(๕) กลไกที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพรรคการเมือง สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือชี้นำ โดยบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยในระหว่างการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญรับฟังความคิดเห็นของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประชาชน ประกอบด้วย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำหนด

เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบ และให้คณะรัฐมนตรีแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว โดยให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำมาตรา ๓๗ วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก วรรคเจ็ด และวรรคแปด มาตรา ๓๗/๑ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๓๙/๑)

(๒) **สภาพขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ** เมื่อสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ สิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๘ มิให้มีสภาพปฏิรูปแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้อีก และให้มีสภาพขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศขึ้นแทนสภาพปฏิรูปแห่งชาติเพื่อดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ด้านการปกครองท้องถิ่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านพลังงาน ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อสารมวลชน ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ ตามมาตรา ๒๗ สืบต่อจากสภาพปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่ และให้นำมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง (๑) และ

(๖) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งของหลักนิติธรรม และการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนและทุกระดับ

(๗) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการปรับโครงสร้างและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน และป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างค่านิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว

(๘) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของรัฐให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและตอบสนองต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนโดยสอดคล้องกับสถานะทางการเงินการคลังของประเทศ และกลไกการตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ

(๙) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันมิให้มีการทำลายหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญจะได้วางไว้

(๑๐) กลไกที่จะผลักดันให้มีการปฏิรูปเรื่องสำคัญต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ต่อไป

ให้คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาถึงความจำเป็นและความคุ้มค่าที่ต้องมีองค์การตามรัฐธรรมนูญหรือองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่มีจำเป็นต้องมี ให้พิจารณามาตรการที่จะให้การดำเนินงานขององค์กรดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย”

วรรคสอง^๖ เรื่องอำนาจหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกิน ๒๐๐ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทย โดยการเกิดและมีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปี โดยให้แต่งตั้งให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สภาปฏิรูปแห่งชาติสิ้นสุดลง โดยให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเป็นประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศคนหนึ่ง และเป็นรองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไม่เกิน ๒ คน ตามมติของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้นำมาตรา ๑๓^๗ เรื่องการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาตรา ๑๘^๘ เรื่องเอกสิทธิ์ความคุ้มครองของสมาชิกสภา

^๖รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า
“มาตรา ๓๑ สภาปฏิรูปแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำ แนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๗ เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการอำนวยการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการอำนวยการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น ในการดำเนินการตาม (๑) หากเห็นว่ากรณีใดจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป ในกรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้จัดทำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ”

^๗รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๓ การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา และกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การเสนอญัตติ การอภิปราย การลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่”

^๘รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๘ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๘ ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด จะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คุ้มครองถึงกรรมการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา รายงานการประชุมตามคำสั่งของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือคณะกรรมการ บุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย แต่ไม่คุ้มครองสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และถ้อยคำนั้นมิได้ขณะเป็นความผิดอาญา หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในกรณีที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติถูกควบคุมหรือขัง ให้ปล่อยปละเมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติร้องขอ หรือในกรณีถูกฟ้องในคดีอาญา ให้ศาลพิจารณาคดีต่อไปได้ เว้นแต่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติร้องขอให้งดการพิจารณาคดี”

นิติบัญญัติแห่งชาติ และมาตรา ๒๙^๙ ลักษณะต้องห้ามและการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติมาใช้บังคับแก่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศโดยอนุโลม แต่การวินิจฉัยในกรณีที่มิมีปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๙ วรรคสอง ให้เป็นอำนาจของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๓๙/๒)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้นำมาตรา ๔๐^{๑๐} และมาตรา ๔๑^{๑๑} มาใช้บังคับแก่ประธาน รองประธานและสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและประธานและกรรมการร่างรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม (มาตรา ๓๙/๓)

๗) ได้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้าของมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๗ วรรคสี่เดิม มาเป็นมาตรา ๓๗ วรรคแปด กล่าวคือ เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้โดยให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และให้นำมาตรา ๓๗ วรรคแปดมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมายเหตุ :-

- รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลให้ใช้บังคับตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป)

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า “มาตรา ๒๙ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙) และให้นำความในมาตรา ๙ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติโดยอนุโลม แต่การวินิจฉัยตามมาตรา ๙ วรรคสอง ให้เป็นอำนาจของสภาปฏิรูปแห่งชาติ”

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “มาตรา ๔๐ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานสภาและรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานสภาและรองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และกรรมการกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา”

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๑ บัญญัติว่า “มาตรา ๔๑ ในกรณีที่มิชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมายใดกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็น ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ กรรมการกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ ข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา”

▶ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ W.F. ๒๕๕๘

- ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๑๘ ก หน้า ๑๗

หลักการและเหตุผล

โดยที่ปัจจุบันไม่มีมาตรการป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศที่ชัดเจนส่งผลให้บุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศไม่ได้รับความคุ้มครองและไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร สมควรมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนสากลตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญโดยสรุป

๑) บทนิยาม (มาตรา ๓)

“การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ

“กรม” หมายความว่า กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒) ผู้รักษาการตามกฎหมาย (มาตรา ๔)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกระเบียบหรือประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายนี้ โดยระเบียบหรือประกาศเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๓) คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (หมวด ๑ มาตรา ๕ ถึง มาตรา ๑๒)

๓.๑) ที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการ

กฎหมายกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ สทพ.” ซึ่งประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๑๑ คน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรสตรีและองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างเพศไม่น้อยกว่า ๕ ปี จำนวน ๖ คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์ ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคมศาสตร์ หรือด้านจิตวิทยา จำนวน ๓ คน โดยมีอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกิน ๒ คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา ๕)

กฎหมายได้กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และเมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้วอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ (มาตรา ๗)

๓.๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สทพ.

(๑) กำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติงานเพื่อให้มีการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(๒) เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งกฎหมายนี้

(๓) กำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ชดเชยและเยียวยา หรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคล ซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

(๔) ตรวจสอบ แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้

(๕) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

(๖) ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลจำแนกเพศ รวมทั้งเสนอรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

(๗) วางระเบียบเกี่ยวกับการกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายนี้

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สทพ. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ ให้รวมถึงการกำหนดมาตรการพิเศษดังต่อไปนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศอย่างแท้จริง

(๑) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงสิทธิในด้านต่าง ๆ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

(๒) ปรับปรุงแบบแผนความประพฤติทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างเพศเพื่อขจัดอคติวิธีปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานของความเหลื่อมล้ำ และความรุนแรง เพราะเหตุแห่งเพศเพื่อขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิในด้านต่าง ๆ (มาตรา ๑๐)

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการ สทพ. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ สทพ. มอบหมายได้ด้วย (มาตรา ๑๒)

๔) คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (หมวด ๒ มาตรา ๑๓ ถึงมาตรา ๑๖)

๔.๑) ที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการ

กฎหมายกำหนดให้มี “คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ วลพ.” ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่น้อยกว่า ๘ คน แต่ไม่เกิน ๑๐ คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยการสรรหาจากผู้ซึ่งมิใช่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ สทพ. ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมหรือส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ จำนวน ๓ คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน ด้านนิติศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านแรงงาน อย่างน้อยด้านละ ๑ คน โดยให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา ๑๓)

กฎหมายได้กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และเมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้วอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ (มาตรา ๑๕)

๔.๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ วลพ.

(๑) วินิจฉัยปัญหาที่มีการยื่นคำร้องว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามมาตรา ๑๘

(๒) กำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๙

(๓) ออกคำสั่งตามมาตรา ๒๐

(๔) ยื่นเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๑ ในกรณีที่คณะกรรมการ วลพ. วินิจฉัยว่า มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ วลพ. (มาตรา ๑๔)

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการ วลพ. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ วลพ. มอบหมายได้ (มาตรา ๑๕)

๔.๓) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กฎหมายกำหนดให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวรับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ สทพ. และคณะกรรมการ วลพ. และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำร้องว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ พร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ สทพ. คณะกรรมการ วลพ. หรือคณะอนุกรรมการ แล้วแต่กรณี

(๒) ดำเนินการให้มีการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

(๓) ประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อให้ความคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

(๔) จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ เสนอคณะกรรมการ สทพ. เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่รัฐมนตรี คณะกรรมการ สทพ. คณะกรรมการ วลพ. หรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย (มาตรา ๑๖)

๕) การตรวจสอบการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (หมวด ๓ มาตรา ๑๗ ถึงมาตรา ๒๓)

๕.๑) บทต้องห้ามในการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ ประกาศ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศนั้น จะกระทำมิได้ แต่หากการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย หรือการปฏิบัติตามหลักการทางศาสนา หรือเพื่อความมั่นคงของประเทศ ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

๕.๒) การยื่นคำร้องหรือฟ้องคดีต่อศาล

บุคคลใดเห็นว่าตนได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ วลพ. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศหรือไม่ โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วลพ. นั้น ให้เป็นที่สิ้นสุด

โดยการร้องขอดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องในอันที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินให้แก่บุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษให้แก่บุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศไม่เกิน ๔ เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้ ซึ่งการฟ้องคดีนั้น กฎหมายกำหนดให้ฟ้องภายในระยะเวลา ๒ ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ วลพ. มีคำวินิจฉัย หรือนับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี แต่ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิยื่นคำร้องหรือฟ้องคดีต่อศาล กฎหมายกำหนดให้บุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศนั้นอาจขอให้องค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ยื่นคำร้องหรือฟ้องคดีแทนก็ได้ (มาตรา ๑๘)

ทั้งนี้ ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ คณะกรรมการ วลพ. อาจกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคล ซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศเท่าที่จำเป็นและสมควรแก่กรณีก็ได้ (มาตรา ๑๙)

๕.๓) อำนาจในการออกคำสั่งของคณะกรรมการ วลพ.

ในกรณีที่คณะกรรมการ วลพ. วินิจฉัยว่า เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ให้มีอำนาจออกคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วยวิธีใดที่เห็นเหมาะสม เพื่อระงับและป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

(๒) ให้การชดเชยและเยียวยาผู้เสียหายตามความในหมวด ๔

โดยคำสั่งของคณะกรรมการ วลพ. จะต้องแสดงเหตุผลอย่างชัดเจน และอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็น รวมทั้งจะมีข้อสังเกตเสนอต่อคณะกรรมการ สทพ. เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ (มาตรา ๒๐)

สำหรับในกรณีที่คณะกรรมการ วลพ. วินิจฉัยว่า มีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้คณะกรรมการ วลพ. ยื่นเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณา ยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (มาตรา ๒๑)

๕.๔) อำนาจหน้าที่ของกรรมการ วลพ. อนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ กฎหมายกำหนดให้ กรรมการ วลพ. อนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการ วลพ. มอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องโดยมีหมายค้น

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่ง สิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

ทั้งนี้ ให้ผู้เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก ชี้แจงข้อเท็จจริง ตอบหนังสือ สอบถาม หรือส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กรรมการ วลพ. อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในการปฏิบัติการตามหน้าที่ในข้างต้นด้วย โดยให้ กรรมการ วลพ. อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามกฎหมายนี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา พร้อมทั้งให้แสดงบัตรประจำตัว ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้งในขณะปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓)

๖) การชดเชยและเยียวยาผู้เสียหาย (หมวด ๔ มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๒๗)

๖.๑) การยื่นคำขอรับการชดเชยและเยียวยาผู้เสียหาย

เมื่อคณะกรรมการ วลพ. ได้มีคำวินิจฉัยว่ามีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะขอรับการชดเชยและเยียวยาโดยการยื่นคำขอต่อกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวตามแบบที่อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประกาศกำหนดภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วลพ. โดยสิทธิขอรับการชดเชยและเยียवादังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่อาจโอนกันได้ และไม่ตกทอดทางมรดก (มาตรา ๒๔)

ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่ผู้เสียหายไม่สามารถยื่นคำขอรับการชดเชยและเยียवाद้วยตนเองได้ กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล สามีหรือภริยา ผู้ดูแลหรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอแทนก็ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประกาศกำหนด (มาตรา ๒๕)

๖.๒) ลักษณะของการชดเชยและเยียวยาผู้เสียหาย

การชดเชยและเยียวยาผู้เสียหายให้กระทำโดยให้ความช่วยเหลือประการหนึ่งประการใด หรือให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบ การงานได้ตามปกติ

(๒) ค่าสูญเสียโอกาสที่เป็นค่าเสียหายในเชิงพาณิชย์ซึ่งสามารถ คำนวณเป็นเงินได้

(๓) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ

(๔) การชดเชยและเยียวยาในรูปแบบหรือลักษณะอื่น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และจำนวนเงินในการชดเชยและเยียวยาผู้เสียหาย ดังกล่าวนั้น ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ สทพ. กำหนด แต่การได้รับการชดเชยและเยียवादังกล่าว ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องเรียก ค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสอง เรื่องการฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาล และมาตรา ๑๘ วรรคสาม เรื่องการให้บุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศอาจขอให้องค์กร ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ยื่นคำร้องหรือฟ้องคดีแทน มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗)

๗) กองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (หมวด ๕ มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๓)

๗.๑) การจัดตั้งและวัตถุประสงค์ของกองทุน

ให้จัดตั้ง “กองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ” ในกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศตามกฎหมายนี้ โดยให้กองทุน ประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๒) เงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน
- (๔) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้
- (๕) ผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
- (๖) รายได้อื่น

ซึ่งเงินและทรัพย์สินดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้ส่งเข้ากองทุน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งเงินในกองทุนนี้ให้ใช้จ่ายภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อกิจกรรมหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ
- (๒) เพื่อคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
- (๓) เพื่อช่วยเหลือ ขาดเซยและเยียวยา หรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคลซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามมาตรา ๒๖
- (๔) เพื่อการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้
- (๕) เพื่อส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
- (๖) เพื่อการติดต่อและประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
- (๗) เพื่อการอื่นตามที่คณะกรรมการ สทพ. เห็นสมควร (มาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๐)

๗.๒) คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ

ให้คณะกรรมการบริหารกองทุน ประกอบด้วย อธิบดีเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิ

ซึ่งคณะกรรมการ สทพ. แต่งตั้งจำนวน ๔ คน ในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชน ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ จำนวน ๓ คน และด้านการบริหารกองทุน จำนวน ๑ คน เป็นกรรมการ โดยให้รองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนจะแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกิน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้ (มาตรา ๓๑)

กฎหมายได้กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และเมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้วอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ (มาตรา ๓๒)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ

(๑) บริหารกองทุน การรับ การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการระดมทุน การลงทุน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ สทพ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๒) พิจารณานุมัติการจ่ายเงินชดเชยและเยียวยาแก่ผู้เสียหายเนื่องจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามระเบียบที่คณะกรรมการ สทพ. กำหนด

(๓) รายงานสถานะทางการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการ สทพ. (มาตรา ๓๓)

๘) บทกำหนดโทษ (หมวด ๖ มาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๓๖)

๘.๑) ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ วลพ. ตามมาตรา ๒๐ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๔)

๘.๒) ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง กล่าวคือ ไม่อำนวยความสะดวก ชี้แจงข้อเท็จจริง ตอบหนังสือสอบถาม หรือส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กรรมการ วลพ. อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ที่คณะกรรมการ วลพ. มอบหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๕)

๘.๓) บรรดาความผิดตามกฎหมายนี้ ถ้าเจ้าพนักงานดังต่อไปนี้เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

(๑) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร

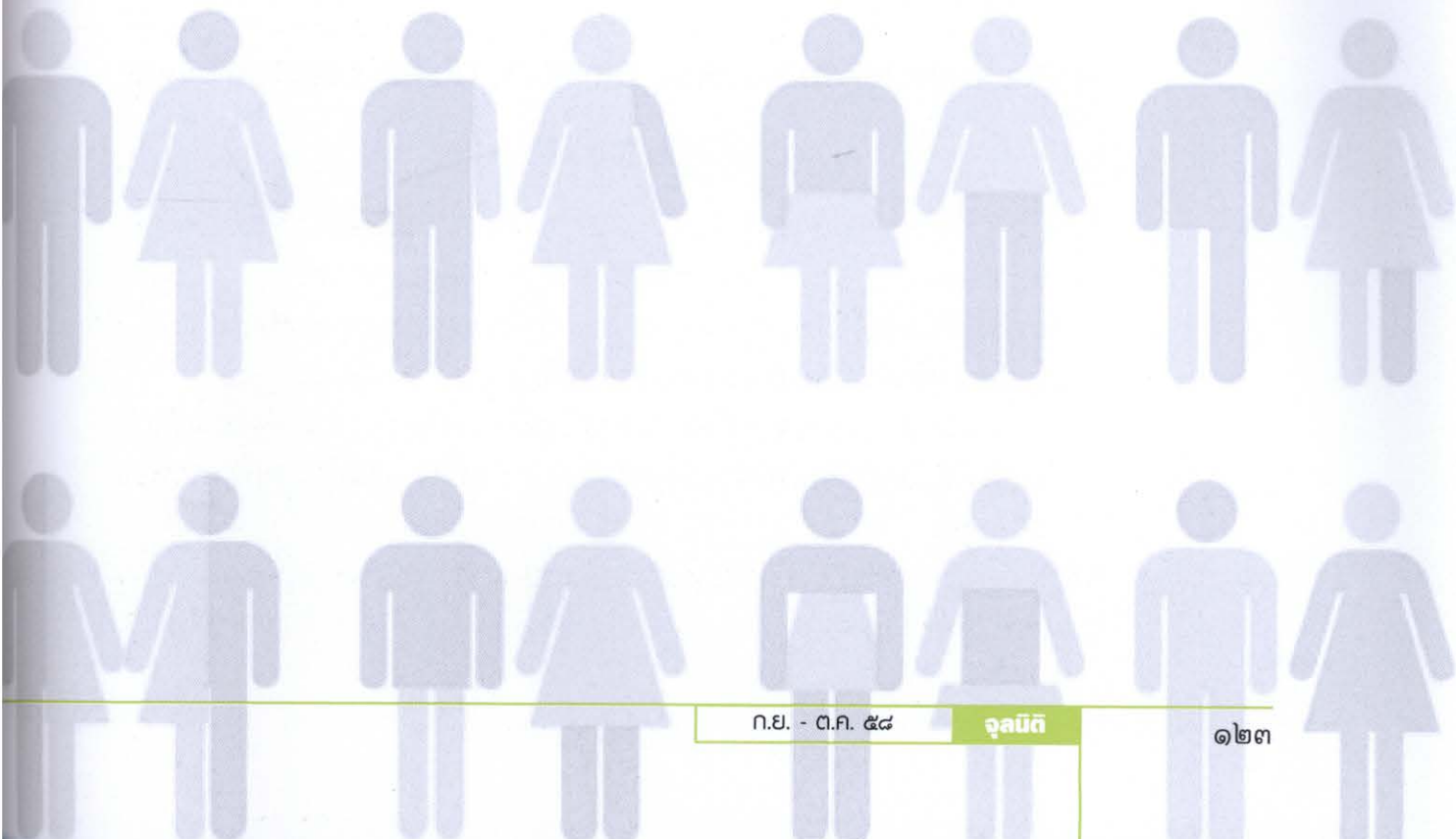

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่น

ในกรณีที่มีการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามกฎหมายนี้และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบตาม (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่บุคคลนั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายใน ๓๐ วันแล้วกฎหมายให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๓๖) **จ**

หมายเหตุ :-

- พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (มีผลให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป)

...การทำดีนั้นมีหลายอย่าง อย่างที่ท่านทำดีโดยที่ได้ร่วมกุศลเป็นเงิน เพื่อที่จะแปะไปช่วยผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากนั้น ก็เป็นการกระทำที่ดีอย่างหนึ่ง การกระทำที่ดีอีกอย่างที่ได้กล่าวก็คือมีความปรองดองสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อุดหนุนกัน แล้วก็ไม่เบียดเบียนกัน โดยเฉพาะอย่างหมู่คณะที่ตั้งขึ้นมาอย่างนี้ก็ช่วยกันในทางวัตถุและในทางจิตใจ ความสามัคคีนี้ก็เป็นการทำดีอย่างหนึ่ง การทำดีอีกอย่างซึ่งจะดูลึกซึ้งกว่าคือปฏิบัติด้วยตนเอง ปฏิบัติให้ตัวเองไม่มีความเดือดร้อน คือพยายามหันเข้าไปในทางปัจจุบันให้มาก อย่างง่าย ๆ ก่อน คือพิจารณาดูว่าตัวเองกำลังคิดอะไร กำลังทำอะไร ให้รู้ตลอดเวลา แล้วรู้ว่าทำอะไรอย่างนี้เป็นวิธีอย่างหนึ่งที่จะทำให้ไม่มีภัย ถ้าเราคอยระมัดระวังตลอดเวลา ให้รู้ว่าตัวทำอะไร ให้รู้ว่าการทำนี้เราทำอะไร ตลอดเวลาที่จะไม่ผิดพลาด เพราะว่าโดยมากความผิดพลาดมาจาก

ความไม่รู้ในปัจจุบัน...

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะครูใบฎีกาเล็ก (กานุดุตโร) และคณะ เฝ้าถวายเงินและต้นเทียนพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔

นางพิมพ์พัชร อริยะฉานกุล
นิติกร สำนักกฎหมาย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ พ. ๑๑/๒๕๕๘ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎที่ออกโดยความเห็นชอบ
ของคณะรัฐมนตรี

คดีหมายเลขดำที่ พ. ๑๔๓/๒๕๕๘
คดีหมายเลขแดงที่ พ. ๑๑/๒๕๕๘

ระหว่าง	{	นายฐาปนวงศ์ ตั้งอุไรวรรณ ที่ ๑	ผู้ฟ้องคดี
		นางอรพรรณ เมธาดีลกกุล ที่ ๒	
		นายเชิดชู อริยศรีวัฒนา ที่ ๓	
		นายเทพ เวชวิสิฐ	ผู้ร้องสอด
		นายรัฐมนตรี ที่ ๑	
		รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่ ๒	ผู้ถูกฟ้องคดี

๑. ข้อเท็จจริงในคดีโดยสรุป

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสามฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขและประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ เป็นข้าราชการบำนาญประกอบวิชาชีพเวชกรรม ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อ

ยึดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ และ ได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาฉบับลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยได้กำหนดให้ใช้บังคับเมื่อพ้น กำหนดสองร้อยสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้ฟ้องคดีทั้งสามเห็นว่ากฎกระทรวง ฉบับดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบริการสาธารณสุขด้านการสาธารณสุข และไม่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งยกเลิกเพิกถอนกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดง เจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยึดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือ เพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓

ผู้ร้องสอดได้ร้องขอเข้าร่วมมาในคดีนี้ว่า ผู้ร้องสอดประกอบวิชาชีวะเวชกรรม มีหน้าที่ในฐานะ แพทย์ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับพิพาท และมีสถานะเป็นประชาชนที่เป็นผู้ป่วยที่มีสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จะมีหนังสือแสดงเจตนาเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตน ตามที่กฎกระทรวงฉบับพิพาทนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการไว้ โดยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ร้องสอดทั้งในฐานะแพทย์และฐานะผู้ป่วย ที่จะได้รับรอง คุ่มครอง หรือบังคับ ตามสิทธิที่ผู้ร้องมีอยู่ และผู้ร้องยังเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดี จึงขอเข้าเป็น ผู้ถูกฟ้องคดีร่วมในคดีนี้ และขอให้นำบทความของศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส เข้ามาในคดีด้วย ศาลอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเป็นคู่ความฝ่ายที่ ๓

๒. ประเด็นพิจาร์ณาวินิจฉัย

กรณีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุข ที่เป็นไปเพียงเพื่อยึดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือ แสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยึดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายบัญญัติหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยึด การตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นเรื่องสิทธิ ในการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยึดการตายในวาระ สุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นสาระตลเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายที่บุคคล พึงมี ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ซึ่งรัฐมีหน้าที่จัดให้มี

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีนี้ ปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้จัดประชุมเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำร่างกฎกระทรวงพิพาท เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ต่อมา ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำร่างกฎกระทรวงพิพาท เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ จัดสัมมนาการทำเป็นหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ มีการประชุมปรับเนื้อหาของร่างกฎกระทรวงพิพาท ครั้งที่ ๑ จนถึงครั้งที่ ๓ ต่อมาได้มีการรับฟังความคิดเห็นทางจดหมายและเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศ แพทยสภาได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างกฎกระทรวงพิพาท เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หลังจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติร่วมกับกรมการแพทย์จัดประชุมวิชาการเพื่อให้เข้าใจเจตนารมณ์ของร่างกฎกระทรวงพิพาท กรณีจึงเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏมาดังกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นแล้วว่ารัฐได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว อีกทั้งร่างกฎกระทรวงดังกล่าวได้เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบและได้เสนอร่างกฎกระทรวงดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงตามที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเสนอและได้สั่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา หลังจากนั้น จึงได้นำเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองลงนามในร่างกฎกระทรวงพิพาท ร่างกฎกระทรวงดังกล่าวได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาโดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองร้อยสิบวันนับแต่วันที่ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา กรณีจึงเป็นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

ดังนั้น การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงเป็นไปตามหลักการและวิธีการที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้แล้ว

ประเด็นที่สอง ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ ว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามธรรมชาติสิ่งที่ยืนยันความเป็นมนุษย์คือ เสรีภาพอันมีอาจ ก้าวล่วงได้ แต่เสรีภาพย่อมถูกจำกัดเมื่อล่วงล้ำเสรีภาพของบุคคลอื่นภายใต้การรับรองของบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เสรีภาพจึงเป็นการกระทำโดยอิสระของบุคคลที่มีได้อยู่ภายใต้ บังคับของบุคคลอื่น สำหรับสิทธินั้นเป็นเครื่องยืนยันถึงเสรีภาพดังกล่าวของบุคคล ทำให้มีสภาพบังคับ ต่อบุคคลภายนอก ฉะนั้น สิทธิและเสรีภาพจึงเป็นสิ่งเดียวกันที่มีอาจแยกออกจากกันได้ ส่วนที่บุคคลใด เลือกที่จะมีชีวิตอยู่หรือเลือกที่จะไม่มีชีวิตนั้นย่อมเห็นได้ชัดว่าเป็นเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย แต่การที่บุคคลแสดงเจตนาในการไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตาย ในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย ซึ่งมีผลทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพ เวชกรรมต้องเคารพการตัดสินใจดังกล่าวนั้น การดังกล่าวย่อมเรียกว่าสิทธิของบุคคล ทั้งสิทธิ ดังกล่าวมิใช่สิทธิที่จะเลือกไม่มีชีวิตอยู่แต่เป็นสิทธิในการเลือกที่จะปฏิเสธการรักษาพยาบาลเพื่อที่ จะได้ตายโดยธรรมชาติ และหากพิจารณาหลักการและเหตุผลของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืด การตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว กฎกระทรวง ที่พิพาทได้กำหนดค่านิยาม “บริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย” หมายความว่า วิธีการที่ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมนำมาใช้กับ ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาเพื่อประสงค์จะยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตออกไปโดยไม่ทำให้ผู้ทำ หนังสือแสดงเจตนาพ้นจากความตายหรือยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย ทั้งนี้ ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา ยังคงได้รับการดูแลรักษาแบบประคับประคอง “วาระสุดท้ายของชีวิต” หมายความว่า ภาวะของ ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาอันเกิดจากการบาดเจ็บหรือโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้และผู้ประกอบการวิชาชีพ เวชกรรมผู้รับผิดชอบการรักษาได้วินิจฉัยจากการพยากรณ์โรคตามมาตรฐานทางการแพทย์ว่า ภาวะนั้น นำไปสู่การตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระยะเวลาอันใกล้จะถึงและให้หมายความรวมถึงภาวะที่สูญเสีย หน้าทีอย่างถาวรของเปลือกสมองใหญ่ที่ทำให้ขาดความสามารถในการรับรู้และติดต่อสื่อสารอย่างถาวร โดยปราศจากพฤติกรรมตอบสนองใด ๆ ที่แสดงถึงการรับรู้ได้ จะมีเพียงปฏิกิริยาสนองตอบอัตโนมัติ เท่านั้น “การทรมานจากการเจ็บป่วย” หมายความว่า ความทุกข์ทรมานทางกายหรือทางจิตใจ ของผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาอันเกิดจากการบาดเจ็บหรือจากโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้

เมื่อพิจารณาตามถ้อยคำของบทนิยามของกฎกระทรวงที่พิพาทแล้ว ย่อมพิจารณาได้ว่า ประการที่หนึ่ง การที่บุคคลทำหนังสือแสดงเจตนาไว้ล่วงหน้าว่าไม่ประสงค์จะรับบริการ สาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจาก การเจ็บป่วยเป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนได้หรือไม่ เห็นว่า การทำหนังสือดังกล่าวเป็นการแสดงสิทธิในชีวิตและร่างกายตามมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น โดยเป็นการยื่นความประสงค์ ไว้ล่วงหน้าเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบความประสงค์ของตนว่าจะใช้สิทธิเช่นใด จึงหาเป็น การกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนไม่

ประการที่สอง หากความประสงค์ดังกล่าวเป็นไปต้องตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว ก็มีข้อพิจารณาต่อไปว่าข้อกำหนดในกฎหมายที่พิพาทเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า เมื่อพิจารณาตามกฎหมายที่พิพาทแล้ว กฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดองค์ประกอบของการแสดงสิทธิไว้ว่า หากมีผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตหรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย หนังสือแสดงเจตนาต้องครบถ้วนบริบูรณ์ โดยผู้ประกอบวิชาชีพสาธารณสุขที่มีอำนาจหน้าที่ในการทำให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาถึงแก่ความตายโดยวิธีการใด ๆ ไม่ และผู้ทำหนังสือแสดงเจตนายังคงได้รับการดูแลแบบประคับประคอง ทั้งนี้ ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาดังกล่าวจะต้องมีภาวะตามที่กระทรวงพิพาทกำหนดไว้ โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่รับผิดชอบการรักษาที่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยพยากรณ์โรคตามมาตรฐานทางการแพทย์ และหากผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาดังกล่าวต้องการตายอย่างธรรมชาติ

ดังนั้น ตามองค์ประกอบของกฎหมายที่พิพาทจึงหาใช่การปล่อยให้ผู้ป่วยเสียชีวิตลงโดยดော်ไม่ให้การรักษา หรือการใส่ยาและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์บางอย่างเพื่อยุติชีวิต และถึงแม้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาประสงค์จะให้ใช้วิธีการปล่อยให้ผู้คนเสียชีวิตลงโดยดော်ไม่ให้การรักษา หรือการใส่ยาและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์บางอย่างเพื่อยุติชีวิตก็หาต้องตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ และหาทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนาที่มิชอบด้วยกฎหมายแต่ประการใดไม่ หากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขกระทำตามหนังสือแสดงเจตนาที่มิชอบด้วยกฎหมายก็ต้องถือว่ากระทำความผิดและไม่พ้นจากความรับผิดชอบทั้งปวงตามนัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ นอกจากนี้ การปฏิบัติตามกฎหมายที่พิพาทนี้มีได้เป็นการทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ เนื่องจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมยังคงมีหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยแบบประคับประคองดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น กรณีจึงหาต้องตามมาตรา ๓๐๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาไม่ อีกทั้ง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ออกกฎหมายที่พิพาทโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ที่มีวัตถุประสงค์ในการวางกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์แตกต่างกับกฎหมายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองอ้าง เช่น พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการควบคุมดูแล และกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้ปฏิบัติตามวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งการดังกล่าวแม้จะอยู่ภายใต้การดูแลโดยแพทยสภา แต่การออกกฎหมายที่พิพาทซึ่งเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมีได้เป็นการกำหนดมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมแต่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดการงานด้านสุขภาพของประเทศ รวมทั้งกฎหมายที่พิพาทก็มิได้มีเนื้อหาสาระเกินกว่า

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นเพียงการอธิบายความ กำหนดขั้นตอนและวิธีการ ในการจัดทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตาย ในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการป่วยเท่านั้น ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองได้ออกประกาศกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนา ไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติ การทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงไม่เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนา ไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตหรือ เพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ มิได้เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และองค์ประกอบ อันมีความหมายในการปล่อยให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาเสียชีวิตลงโดยงดเว้นไม่ให้การรักษา หรือการใช้ยาและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์บางอย่างเพื่อยุติชีวิต แต่เป็นการรักษาอย่าง ประคับประคองเพื่อให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาดังกล่าวตายอย่างเป็นธรรมชาติเพื่อมิให้ยื้อความตาย อย่างสิ้นหวังหรือทำให้ผู้นั้นต้องทรมานจากการเจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่หากไม่มีบริการ สาธารณะที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการ เจ็บป่วยแล้ว ผู้นั้นควรจะตายอย่างธรรมชาติแล้ว เมื่อวินิจฉัยเนื้อหาสาระของกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุข ที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว ไม่ปรากฏว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมาย

๓. ผลคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด

โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษายกฟ้อง ๑

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อลงมติให้ความเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

บทนำ

ในขณะที่เขียนต้นฉบับคอลัมน์คมความคิด เข็มทิศรัฐธรรมนูญนี้ ปรากฏว่าทางคณะกรรมการกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อให้สภาปฏิรูปแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ^๑ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ มาตรา ๓๗ วรรคสอง ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ได้กำหนดให้องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาหรือระบบสองสภา

สำหรับหลักการใหม่ในส่วนของ “วุฒิสภา” นั้น (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘) จะประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกิน ๒๐๐ คน ซึ่งมีที่มาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นหักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่าซึ่งเป็นตำแหน่งบริหาร และข้าราชการฝ่ายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการเหล่าทัพ ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนประเภทละไม่เกิน ๕ คน

(๒) ผู้แทนสภาวิชาชีพ องค์กรวิชาชีพ หรืออาชีพ ที่เป็นนิติบุคคลและมีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนไม่เกิน ๑๕ คน

^๑ในคราวประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๘ เป็นพิเศษ วันอาทิตย์ที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๘ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช โดยลงมติให้ความเห็นชอบ ๑๐๕ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑๓๕ เสียงงดออกเสียง ๗ เสียง จึงถือว่าสภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

(๓) ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลหรือจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ด้านเกษตรกรรม ด้านแรงงาน ด้านวิชาการและการศึกษา ด้านชุมชน และด้านท้องถิ่นและท้องที่ ซึ่งมาจากการสรรหา จำนวนด้านละไม่เกิน ๖ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมด้านการเมือง ความมั่นคง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การเศรษฐกิจ การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและผังเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและชาติพันธุ์ ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม คุ้มครองผู้บริโภค ด้านเด็กและเยาวชน ด้านสตรี ด้านผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ และด้านอื่น ซึ่งมาจากการสรรหา รวมกันแล้วมีจำนวนไม่เกิน ๖๘ คน

(๕) ผู้ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน โดยให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงและลับและให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ในกรณีที่มิจังหวัดเพิ่มขึ้น ให้ลดจำนวนที่พึงมีตาม (๔) เมื่อถึงคราวที่มีการสรรหา และเพิ่มจำนวนตาม (๕) ให้ได้เท่าจำนวนจังหวัดที่เพิ่มขึ้น

โดยสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภานั้น มีกำหนดคราวละ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองวาระมิได้ และตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๗๗ (๒) ยังได้กำหนดให้ในวาระเริ่มแรกนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามารัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง (๑) มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามาตรา ๑๑๘ (๕) และให้คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาในส่วนที่เหลือจนครบจำนวน โดยคำนึงถึงที่มาตามมาตรา ๑๑๘ (๑) (๒) (๓) และ (๔) และให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้มาตามอนุमतรานี้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๓ ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภามาตามอนุमतรานี้ที่จะสมัครเข้ารับการเลือกตั้งหรือสรรหาใหม่

ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๗๗ (๒) สมัครเข้ารับการเลือกตั้งหรือรับการสรรหาใหม่หลังจากที่พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๗๗ (๒) แล้ว มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๑ (๕) และมาตรา ๑๒๒ รวมทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งและการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระตามมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง มาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาคราวถัดไปหลังจากที่บุคคลดังกล่าวสิ้นสุดสมาชิกภาพตามอนุमतรานี้ และมีให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๑ (๕) และมาตรา ๑๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลงเพราะเหตุที่วุฒิสภามารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามารัฐธรรมนูญฉบับนี้ คอลัมน์ คมความคิด เข้มทิศรัฐธรรมนูญจึงขอนำเสนอเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ” ดังนี้

๑. ด้านการกลั่นกรองกฎหมาย

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑.๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

๑) วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบและเสนอมานั้นให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน^๑ ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗)

๒) ภายใต้งบบังคับมาตรา ๑๔๒ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘)

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑^๓

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาดังบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

๓) ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๔๘ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๔๘ (๒) และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๔๘ (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑

^๑ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๔๔ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร
- (๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณแผ่นดิน
- (๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ
- (๔) เงินตรา

”ลาฯ

”ลาฯ”

^๓ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๑ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๕๑ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจยกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑

ร่างพระราชบัญญัติใดที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอตามมาตรา ๑๔๒ (๔) ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นต้องเป็นอันตกไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา อาจร้องขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ตามข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๙)

๔) ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตามมาตรา ๑๔๘ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศและการปรองดองแห่งชาติ จะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้มิได้ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐)

๕) ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๕๑ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๑๕๒ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง (๑))

๑.๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๑) วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบและเสนอมานั้นให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๔๗)

๒) เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่วินิจฉัยว่า ข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตราขึ้นโดยไม่ถูกต้อง ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลทำให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไปตามวรรคสอง ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณา ตามลำดับ ในกรณีเช่นนี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อมิให้ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญได้ โดยมติในการแก้ไขเพิ่มเติมให้ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๑๕๑ หรือมาตรา ๑๕๒ แล้วแต่กรณี ต่อไป อนึ่ง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๕๑ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิในการ ดำเนินการตามมาตรา ๒๒๐^๔ และมาตรา ๒๒๑^๕ (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗)

๑.๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณ

วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ ก็ได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๑ แต่ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ วรรคสาม)

๑.๔ การพิจารณาอนุมัติพระราชกำหนด

๑) พระราชกำหนดทั่วไป
ในการพิจารณาพระราชกำหนดนั้น ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนด ต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอกการเปิดสมัยประชุมสามัญ จะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณา

^๔ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๐ บัญญัติว่า
“มาตรา ๒๒๐ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอกการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ จะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้”

^๕ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๑ บัญญัติว่า
“มาตรา ๒๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมี คำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ และวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการใช้สิทธิตามมาตรานี้ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าว ไว้พิจารณาก็ได้”

อนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎร อนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติ แห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไป ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภา ไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ซึ่งการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณี ที่ไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา การพิจารณาพระราชกำหนดของ สภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรก ที่มีการประชุมสภานั้น ๆ (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๗)

ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ แต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็น ไปตามมาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง^๖ และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้ง คำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับ แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตาม มาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของ จำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๘)

๒) พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา

ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือ เงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้ พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากร หรือเงินตรานี้ จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายใน ๓ วันนับแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและผลของการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๗๙)

^๖ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๗๗ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทาง เศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

๒. ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเป็นอำนาจหน้าที่หลักของรัฐสภาตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ซึ่งวุฒิสภาถือเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

๒.๑ การตั้งกรรมการ

วุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกวุฒิสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา แล้วรายงานต่อวุฒิสภามติตั้งคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกับกิจการหรือเรื่องอันอยู่ในอำนาจของกรรมการอื่น (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๓๙)

๒.๒ การตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ และนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องตอบโดยเร็ว แต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๕๙)

๒.๓ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาโดยไม่มีการลงมติ

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ ทั้งนี้ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปนี้ จะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๖๓)

๓. ด้านการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๓.๑ การให้ความเห็นชอบและถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่ง ดังนี้

๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๑๕)

ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา และได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๒ คน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จำนวน ๓ คน โดยต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมหาชนอย่างน้อย ๑ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารภาครัฐ จำนวน ๒ คน

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๒) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๔๔)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๕ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุม และเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง

๓) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๒)

การตรวจเงินแผ่นดินให้กระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง โดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๗ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง กฎหมาย หรือด้านอื่น

๔) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๕๓)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณวุฒิ ทักษะ หรือความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านรัฐศาสตร์ ด้านการเงินและบัญชี ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการบริหารงานภาคเอกชน หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๔.๒ อำนาจถอดถอนในส่วนของของวุฒิสภา (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๘ วรรคสอง)

ให้วุฒิสภามีอำนาจพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ซึ่งมีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือ กฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงออกจากตำแหน่งได้

- (๑) ประธานศาลฎีกา
- (๒) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๔) อัยการสูงสุด
- (๕) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๖) กรรมการการเลือกตั้ง
- (๗) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๘) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๙) กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ^๑
- (๑๐) กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (๑๑) ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๑๒) ผู้พิพากษา
- (๑๓) ตุลาการ
- (๑๔) ข้าราชการอัยการ
- (๑๕) ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

อนึ่ง สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อให้รัฐสภา หรือวุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๓๘ ออกจากตำแหน่ง (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๙ (๑))

๕. ด้านการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญของแผ่นดิน

๕.๑ กรณีวุฒิสภาให้ความเห็นชอบร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมร่วมกัน ของรัฐสภา (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๔๐)

- (๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๙
- (๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑
- (๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์

พระพุทธรูปรัชกาลที่ ๑๐ ตามมาตรา ๒๒

^๑ สำหรับการถอดถอนกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- (๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๓
- (๕) การมีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติได้ตามมาตรา ๑๓๒ วรรคสี่
 - (๖) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๓๒ วรรคหก
 - (๗) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๓๓
 - (๘) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๔๑
 - (๙) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๖
 - (๑๐) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๑๕๒
 - (๑๑) การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ วรรคสอง
 - (๑๒) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง
 - (๑๓) การให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามมาตรา ๑๗๐
 - (๑๔) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๗๑
 - (๑๕) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๘๒
 - (๑๖) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๘๓
 - (๑๗) การมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔๐
 - (๑๘) การมีมติให้ความเห็นชอบให้บทบัญญัติในภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างความปรองดองยังคงใช้บังคับอยู่ต่อไป ตามมาตรา ๒๕๘ (๒)
 - (๑๙) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๗๐ และมาตรา ๒๗๑
 - (๒๐) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๕.๒ กรณีการประชุมวุฒิสภาในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้ (ร่างรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๓๗)

- (๑) การประชุมวุฒิสภาตามมาตรา ๗ วรรคสอง หรือการประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๑๘๒
- (๒) การประชุมที่ให้วุฒิสภำทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ตามมาตรา ๑๒๖
- (๓) กรณีอื่นที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อให้งานของวุฒิสภาหรืองานด้านนิติบัญญัติสามารถดำเนินต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร

การเรียกประชุมวุฒิสภาในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎร
ถูกยุบ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมวุฒิสภา
ตามมาตรา ๓๓ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

อนึ่ง ในกรณีอื่นที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้เพื่อให้งานของ
วุฒิสภาหรืองานด้านนิติบัญญัติสามารถดำเนินต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ตาม (๓)
สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจร้องขอ
ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

บทสรุป

เมื่อได้พิจารณาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ)
ดังกล่าวแล้วจะพิจารณาเห็นได้ว่าทางคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ออกแบบให้วุฒิสภา
เป็นสภาพหุ่นยนต์โดยมีที่มาทั้งจากการเลือกตั้งและการสรรหาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวมีส่วนร่วมจาก
ทุกภาคส่วนของสังคมให้เข้ามาใช้อำนาจในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร
ตามหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา โดยกำหนดให้วุฒิสภาเป็นสภาถ่วงดุล
กฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่
ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ได้มีการปรับปรุงบทบาท
และอำนาจหน้าที่ในส่วนของกรให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งและการถอดถอนบุคคล
ออกจากตำแหน่งใหม่เพื่อให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับที่มาของวุฒิสภา ทั้งนี้ เพื่อสร้างความชอบธรรม
ในการใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันจะทำให้วุฒิสภาเป็นสภาผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการสะท้อนความเห็นและเหตุผลของกลุ่มอาชีพที่หลากหลายเพื่อสร้างดุลยภาพในการถ่วงดุล
กับสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสภาที่สะท้อนความต้องการของประชาชนในเชิงพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้กลไก
การทำงานของรัฐสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสนับสนุนภารกิจในการสนับสนุน
การปฏิรูปประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน สืบไป ๑

นายารชัย แสนศิริ
นติกร สำนักกฎหมาย

ผลบังคับทางกฎหมาย กรณีการจัดประชุม โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ความนำ

ในโลกยุคปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล นั้น ทำให้ต้องมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และบริการรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงสามารถสื่อสารระหว่างกันได้อย่างไร้พรมแดน ตลอดจนได้มีการนำเทคโนโลยีหลายอย่างมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานภายในองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อันส่งผลให้กระบวนการทำงานได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเมื่อเทียบกับในอดีต ตัวอย่างเช่น การนำเอาเทคโนโลยีไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronics mail) เข้ามาใช้ภายในองค์กร ทำให้สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่ต้องใช้พนักงานเดินหนังสือ อีกทั้งยังสามารถส่งข่าวสารไปถึงบุคคลที่ต้องการได้เป็นจำนวนมากและรวดเร็ว หรือการนำเอาเทคโนโลยีสำนักงานอัตโนมัติ (office automation) เข้ามาใช้ในการประสานงานในองค์กรซึ่งทำให้กระบวนการทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำให้ผู้ร่วมประชุมซึ่งอยู่คนละสถานที่กันสามารถร่วมประชุมปรึกษาหารือกันได้โดยไม่ต้องเดินทางมาร่วมประชุมในสถานที่เดียวกัน ซึ่งเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของกรณีที่ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการเดินทางไปร่วมประชุม แทนการประชุมรูปแบบเดิมที่ผู้ร่วมประชุมต้องเดินทางมาเข้าร่วมประชุมในสถานที่เดียวกันเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันนี้องค์กรภาคธุรกิจต่างก็ได้มีการใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กันอย่างแพร่หลาย

แต่เมื่อพิจารณาในกรณีการจัดประชุมตามที่กฎหมายฉบับต่าง ๆ ได้บัญญัติให้ต้องมีการประชุมในรูปของคณะกรรมการ อาทิ การประชุมคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายซึ่งได้มีปรากฏอยู่ในกฎหมายเป็นจำนวนมากหลายฉบับ นั้น ได้มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่น่าสนใจว่า การจัดประชุมโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน จะสามารถนำมาปรับใช้กับการประชุมตามที่กฎหมายได้บัญญัติให้ต้องมีการประชุมคณะกรรมการคณะต่าง ๆ ได้หรือไม่ และจะมีผลบังคับในทางกฎหมายหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นข้อกฎหมายในเรื่องดังกล่าวนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้เคยให้ความเห็นตามที่ปรากฏในบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจัดประชุมโดยวิธีอื่นใดซึ่งผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน (เรื่องเสร็จที่ ๑๑๓๓/๒๕๕๕) ซึ่งทางสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๔๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๕ แต่เนื่องจากในการประชุมคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน ปรากฏว่ากรรมการแต่ละท่านมีภารกิจหน้าที่ราชการประจำที่สำคัญที่ต้องปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ของทางราชการและเป็นการอำนวยความสะดวกในการประชุม คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน จึงขอหารือกรณีการจัดประชุมโดยวิธีอื่นใดซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานจะจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันจะสามารถทำได้หรือไม่ และจะมีผลบังคับตามกฎหมายหรือไม่ หากที่ประชุมมีมติให้ออกประกาศอัตราเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตามข้อ ๔ (๔) ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๔/๒๕๔๗ เรื่อง กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๗ อันมีผลทำให้ผู้ต้องปฏิบัติตามประกาศนำเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง

๒. หากไม่สามารถจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน จะต้องดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งประการใดจึงจะสามารถจัดประชุมโดยวิธีการดังกล่าวได้ เพื่อให้มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย และสอดคล้องกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗

กรณีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน จะสามารถทำได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) มีความเห็นว่า คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานเป็นคณะกรรมการที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติตามมาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติ

^๑มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพลังงาน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานเป็นกรรมการและเลขานุการ.

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙^๖ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยออกคำสั่งคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๔๕ การประชุมของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานจึงต้องเป็นไปตามมาตรา ๙ วรรคสาม ที่บัญญัติให้นำมาตรา ๗^๗ และมาตรา ๘^๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๗ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์ประชุมที่ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และวิธีการได้มาซึ่งประธานในที่ประชุมในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม หรือกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม และมาตรา ๘ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมและการออกเสียงลงคะแนนของกรรมการ เห็นได้ว่า จากบทบัญญัติมาตรา ๗ การประชุมต้องเป็นการประชุมโดยวิธีที่กรรมการต้องมาประชุมร่วมกันในสถานที่เดียวกันเท่านั้น และไม่มีบทบัญญัติอื่นใดในพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ แต่งตั้งขึ้นสามารถจัดการประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันแต่อย่างใด

ส่วนการที่มาตรา ๑๔^๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติเกี่ยวกับองค์ประชุมและสิทธิเบิกเบี้ยประชุม นั้น บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่าย

^๖มาตรา ๙ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติอาจแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมอบหมายได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง หรือของคณะอนุกรรมการตามวรรคสองให้นำมาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม.

^๗มาตรา ๗ การประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม.

^๘มาตรา ๘ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด.

^๙มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการต้องมีกรรมการหรืออนุกรรมการร่วมประชุมอย่างน้อย กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหรืออนุกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และมีสิทธิเบิกเบี้ยประชุมตามพระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่

เบี้ยประชุมสำหรับการประชุมที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องเท่านั้น มิได้เป็นการบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องไว้แต่ประการใด

ดังนั้น คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานจึงไม่อาจจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันได้

ข้อพิจารณาต่อมา การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันโดยให้ถือว่าเป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย จะต้องทำอย่างไร

สำหรับข้อพิจารณาดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) มีความเห็นว่า เมื่อไม่มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้จัดการประชุมด้วยวิธีการเช่นว่านั้นได้แล้ว หากคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานประสงค์จะจัดประชุมโดยวิธีการดังกล่าวต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องไว้ในกฎหมายดังกล่าวเสียก่อน เช่นเดียวกับการประชุมของคณะรัฐมนตรีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘^๖ วรรคสาม แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้นายกรัฐมนตรีกำหนดวิธีการประชุมคณะรัฐมนตรีโดยวิธีอื่นใดซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันก็ได้ หรือมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจออกหลักเกณฑ์กำหนดวิธีการประชุม และได้ออกหลักเกณฑ์กำหนดวิธีการประชุมโดยการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีเช่นว่านั้น เช่น พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น.

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการประชุมที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกาศพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งที่จัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการกำหนดให้สามารถใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้กรรมการหรืออนุกรรมการไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวในที่ประชุมด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งใช้วิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ร่วมประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้น และมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม.

^๖มาตรา ๘ การประชุมคณะรัฐมนตรี ในกรณีปกติให้ดำเนินการได้เมื่อมีรัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะรัฐมนตรีทั้งหมดที่มีอยู่

ในกรณีจำเป็นเพื่อเป็นการรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศ หรือมีกรณีฉุกเฉิน หรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาความลับ นายกรัฐมนตรีอาจพิจารณาเรื่องใดกับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องตามที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อมีมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นได้ และเมื่อมีการประชุมเป็นกรณีปกติให้นายกรัฐมนตรีแจ้งให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีทราบมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วย

วิธีการประชุมคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการโดยเชิญรัฐมนตรีมาร่วมประชุม ณ สถานที่ที่กำหนด หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งผู้ร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด.

พ.ศ. ๒๕๕๓ กสทช. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๓๓^๗ และมาตรา ๕๘^๘ ออกระเบียบคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการประชุม ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยข้อ ๑๑^๙ กำหนดให้คณะอนุกรรมการสามารถกำหนดวิธีการประชุมนอกเหนือการประชุมปกติได้ แต่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนสามารถสนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและเห็นภาพการดำเนินการประชุมได้อย่างต่อเนื่อง หรือ กสทช. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๓^{๑๐} วรรคหนึ่ง ออกระเบียบคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยข้อ ๒๕^{๑๑} วรรคสอง กำหนดให้การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสามารถดำเนินการแบบทางไกลผ่านสื่อได้

^๗มาตรา ๓๓ ให้ กสทช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายได้

อนุกรรมการและคณะทำงานต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ ข. (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) และ (๑๑).

^๘มาตรา ๕๘ ให้ กสทช. มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน กสทช. โดยให้รวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑.

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขาธิการ กสทช. พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. ตลอดจนค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของกรรมการอื่นและอนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑.

^๙ข้อ ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการในแต่ละคณะอาจกำหนดวิธีการประชุม นอกเหนือจากการประชุมตามปกติได้ แต่ทั้งนี้ วิธีการประชุมดังกล่าวจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนสามารถสนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและเห็นภาพการดำเนินการประชุมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องจัดทำรายงานการประชุมหรือบันทึกการประชุมเป็นหนังสือ และให้ถือว่าการประชุมดังกล่าวเป็นการประชุมที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบนี้.

^{๑๐}มาตรา ๒๓ การประชุม การลงมติ และการปฏิบัติงานของ กสทช. ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสทช. กำหนด ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม ในการปฏิบัติหน้าที่ กสทช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนปฏิบัติงานแทน กสทช. ได้ แต่ กสทช. จะปฏิเสธความรับผิดชอบที่ได้มอบหมายให้กรรมการไปทำแทนแล้วไม่ได้.

^{๑๑}ข้อ ๒๕ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาในที่ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการแบบทางไกลผ่านสื่อ ให้มีได้ในการประชุมแบบเปิดเผยแต่ต้องได้รับการอนุมัติจากประธานล่วงหน้า

บุคคลผู้เข้าร่วมประชุมได้ นอกจากเลขาธิการแล้วให้เป็นไปตามที่ประธานสั่งการ หรือประธานในที่ประชุมอนุญาต หรือตามมติของคณะกรรมการ

ให้ประธาน กรรมการ เลขาธิการ และบุคคลผู้เข้าร่วมประชุมตามวรรคสาม ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในการประชุมทุกครั้ง.

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) มีข้อสังเกตว่า การจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมสามารถปรึกษาหารือกันได้แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน นั้น เป็นวิธีการประชุมที่ก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่พัฒนาไปมาก โดยผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งอยู่ต่างสถานที่จะได้รับความสะดวก เพราะไม่ต้องเดินทางมาร่วมประชุมในสถานที่เดียวกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การจัดประชุมโดยวิธีการดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมกับการประชุมในบางกรณี เช่น การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องที่เป็นความลับ ซึ่งจำกัดผู้เข้าร่วมประชุมเฉพาะกรรมการที่ไม่มีส่วนได้เสียเท่านั้น จึงไม่อาจแน่ใจได้ว่ามีบุคคลอื่นนอกจากกรรมการที่ไม่มีส่วนได้เสียอยู่ร่วมในสถานที่ที่ติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีนั้นด้วยหรือไม่ และการตรวจสอบก็ทำได้ยาก หรือการประชุมตามวาระปกติแต่มีการเสนอเรื่องอื่นหรือเรื่องด่วนเข้ามาเป็นวาระจร ทำให้กรรมการไม่สามารถตรวจดูเอกสารในวาระจรได้อย่างละเอียดเพียงพอ ดังนั้น การจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดังกล่าวจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเรื่องที่จะพิจารณาและผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งกรณีนี้จะไม่เกิดขึ้นกับการประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมมาอยู่ในสถานที่เดียวกัน นอกจากนี้ โดยที่การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันเป็นการมาประชุมในสถานที่เดียวกัน หากคณะรัฐมนตรีประสงค์ให้เป็นทางเลือกแก่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่จะสามารถจัดประชุมโดยวิธีการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องได้ด้วย เห็นสมควรมีกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมด้วยวิธีการดังกล่าว โดยอาจพิจารณามอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. และกรมบัญชีกลางร่วมกันยกร่างและนำข้อสังเกตข้างต้นมาประกอบการพิจารณา

กฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน

จากข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เห็นสมควรให้มีกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันสามารถดังกล่าวข้างต้น นั้น ปัจจุบันคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นมา โดยประกาศฉบับดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน สามารถที่จะกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ และมีผลบังคับตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ดังนี้

๑) บทนิยาม

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยผู้ร่วมประชุมอย่างน้อย ๑ ใน ๓ ขององค์ประชุม ต้องอยู่ในที่ประชุมแห่งเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม แม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่ารวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ

๒) ขอบเขตในการบังคับใช้

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

- (๑) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
- (๒) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- (๓) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (๔) การประชุมอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๓) หลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้ได้กำหนดให้การประชุมตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม นอกจากจะดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับแล้ว ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย แต่ประกาศฉบับนี้ได้กำหนดห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องที่มีการกำหนดชั้นความลับตามระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในส่วนของวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ได้กำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา^{๑๒}

สำหรับการส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม นั้น จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องดำเนินการจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนร่วมการประชุม จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ และจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบ

^{๑๒}โปรดดู ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๒๔๖ ง หน้า ๑๒).

อิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงาน

ทั้งนี้ หากมีกรณีที่ต้องจ่ายเบี้ยประชุมให้แก่ผู้ร่วมประชุม ก็ให้จ่ายเบี้ยประชุมแก่ผู้ร่วมประชุม ซึ่งได้แสดงตนเข้าร่วมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

๔) การรับรองความชอบด้วยกฎหมายของการประชุม

สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้ ให้ถือว่าเป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาตินี้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย ทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

บทสรุป

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดจะพิจารณาเห็นได้ว่า การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้ร่วมประชุม มิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน จะนำมาปรับใช้กับการประชุมตามที่กฎหมายฉบับต่าง ๆ ได้บัญญัติให้ ต้องมีการประชุมได้โดยให้ถือว่าเป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น สามารถที่จะดำเนินการได้รวม ๒ แนวทางด้วยกัน กล่าวคือ

แนวทางแรก คือ การอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจในการประชุมผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันโดยการบัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับ ที่บัญญัติให้มีการประชุม ซึ่งหากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เปิดช่องให้จัดการประชุมด้วยวิธีการ เช่นว่านั้นได้แล้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนั้น ๆ ก็จะต้องดำเนินการเสนอเพื่อให้มีการแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายฉบับนั้น ๆ โดยเพิ่มบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้เสียก่อน

แนวทางที่สอง คือ การอาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถือเป็นกฎหมายกลางเพื่อกำหนดให้การประชุม บางอย่างที่กฎหมายต่าง ๆ บัญญัติให้ต้องประชุม สามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้และมีผลบังคับ ตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่า หลักการของประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๔/๒๕๕๗ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่กำหนดเงื่อนไขของการ ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ว่า ผู้ร่วมประชุมอย่างน้อย ๑ ใน ๓ ขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุม แห่งเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรขณะที่มีการประชุม นั้น ในอนาคตสมควร หรือไม่ประการใดที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขประกาศดังกล่าวโดยผ่อนคลายนเงื่อนไขหรือข้อจำกัด บางประการลง ทั้งนี้ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาปรับใช้ ดำเนินงานตามภารกิจในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้สะดวกมากยิ่งขึ้น **จ**

กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

“น้ำ” เป็นสารประกอบซึ่งมีองค์ประกอบของธาตุก๊าซไฮโดรเจนและก๊าซออกซิเจนในอัตราส่วน ๑ : ๘ โดยน้ำหนัก เมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี กลิ่น รส มีประโยชน์มาก เช่น ใช้ดื่ม ชำระล้างสิ่งสกปรก^{*} ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีการหมุนเวียนเคลื่อนที่จากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง และเปลี่ยนแปลงจากสถานะหนึ่งไปเป็นอีกสถานะหนึ่งได้ เช่น ของแข็ง ของเหลว เป็นต้น โดยน้ำถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในด้านการบริโภคและอุปโภค การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การทำนาเกลือ การผลิตกระแสไฟฟ้า การคมนาคมขนส่ง และการนันทนาการ สำหรับความสำคัญของทรัพยากรน้ำต่อสังคมไทยนั้นพบว่าวิถีชีวิตของคนไทยมีความผูกพันและพึ่งพาอาศัยทรัพยากรน้ำในการดำรงชีวิตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจมาช้านาน โดยความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันป่าต้นน้ำลำธารถูกทำลายลงไปเป็นอย่างมาก ประกอบกับแหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้นมีจำนวนไม่เพียงพอ หรือเสื่อมสภาพ ชำรุด ตื้นเขิน ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ อีกทั้งยังมีการใช้ทรัพยากรน้ำโดยขาดจิตสำนึกในการใช้และการอนุรักษ์ ทำให้ประเทศต้องประสบกับปัญหาภัยแล้งขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายก็ทำให้เกิดปัญหาอุทกภัยในฤดูฝนส่งผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่เพาะปลูก

ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพของน้ำอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังไม่มีกฎหมายแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่จะกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมอีกด้วย และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้กระบวนการจัดการทรัพยากรน้ำสามารถสัมฤทธิ์ผล จัดให้มีน้ำใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภคอย่างเพียงพอทั่วถึง มีการใช้ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้การพัฒนาอย่างยั่งยืน

^{*}พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ หน้า ๖๒๕.

และสามารถป้องกันและแก้ไขภัยธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับน้ำและมลพิษทางน้ำได้ โดยทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ คอลัมน์ การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM จึงขอนำเสนอบทความ เรื่อง “กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” ดังนี้

๑. ทรัพยากรน้ำของประเทศไทย

ทรัพยากรน้ำมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ พืช และสัตว์ นอกจากนี้ ทรัพยากรน้ำยังก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ สำหรับประเทศไทยทรัพยากรน้ำในประเทศได้รับมาจาก ๓ แหล่งด้วยกัน คือ น้ำฝน น้ำผิวดินหรือน้ำท่า และน้ำใต้ดิน

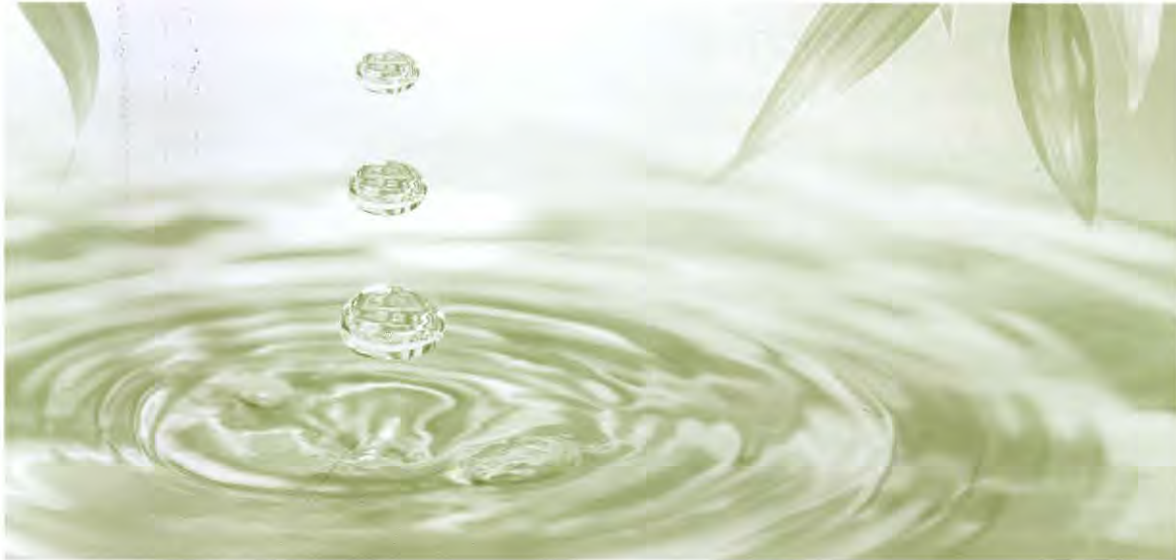
๑.๑ แหล่งน้ำในประเทศไทย^๑

น้ำฝน เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของประเทศ ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีของประเทศไทยนั้นนับว่ามีปริมาณมากพอสมควร โดยฝนส่วนใหญ่จะตกในฤดูฝนซึ่งมีระยะเวลาประมาณ ๕ - ๖ เดือน ส่วนฤดูร้อนและฤดูหนาวจะมีฝนตกน้อย ยกเว้นภาคใต้และบางส่วนของภาคตะวันออกที่มีฝนตกตลอดปี ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยทางธรรมชาติหลายประการทำให้แต่ละภาคของประเทศได้รับปริมาณน้ำฝนไม่เท่ากัน ภาคใต้เป็นภาคที่ได้รับปริมาณน้ำฝนมากที่สุด ส่วนภาคที่ได้รับปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดคือภาคตะวันตก และโดยที่การเกษตรกรรมของไทยต้องพึ่งพาอาศัยน้ำจากน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ การเพาะปลูกพืชจึงเป็นการเพาะปลูกตามฤดูกาล ซึ่งในบางครั้งความไม่แน่นอนของฝนได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตเป็นอย่างมาก

น้ำผิวดินหรือน้ำท่า เป็นน้ำที่ขังหรือที่ไหลอยู่ตามผิวดิน เช่น น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ห้วย ลำธาร และอ่างเก็บน้ำ ปริมาณของน้ำผิวดินจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปริมาณน้ำฝน เพราะน้ำฝนที่ตกลงมาบางส่วนจะซึมลงใต้ดิน บางส่วนจะไหลไปตามผิวดินลงสู่แม่น้ำลำธารหรือขังอยู่ตามแอ่ง ตามที่ลุ่มต่าง ๆ และบางส่วนจะระเหยกลับสู่บรรยากาศ ในช่วงฤดูฝนจะพบว่าแหล่งน้ำผิวดินจะมีระดับน้ำสูงกว่าในช่วงฤดูหนาวหรือฤดูร้อน แหล่งน้ำผิวดินมีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ลำธาร ห้วย หนอง บึง กว๊าน และการที่ประเทศไทยอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้นได้รับปริมาณน้ำฝนค่อนข้างมากจึงมีแหล่งน้ำชนิดนี้ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รวมทั้งคลองชลประทาน คูคลองส่งน้ำ เป็นต้น

น้ำใต้ดิน เป็นน้ำที่แทรกอยู่ในช่องว่างระหว่างเนื้อดินหรือเนื้อหินชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับผิวดินลงไป โดยอาจแบ่งออกเป็นน้ำในดิน (soil water) เป็นน้ำที่แทรกอยู่ในช่องว่างของเนื้อดิน และน้ำใต้ดิน (underground water) เป็นน้ำที่อยู่ในระดับลึกอาจแทรกอยู่ในชั้นทรายละเอียดถึงหยาบหรือชั้นกรวด ปิดกั้นด้วยหินเนื้อแน่น ไม่ซึมน้ำ หรือขังอยู่ในรอยแตก รอยร้าวหรือโพรงหินเนื้อแน่นไม่ซึมน้ำ แหล่งน้ำใต้ดินที่สำคัญของประเทศไทยส่วนมากมักอยู่ในเขตที่ราบลุ่มน้ำ เช่น ที่ราบลุ่มน้ำ

^๑จันทวัน เบญจวรรณ. ทรัพยากรน้ำ. สืบค้นจากเว็บไซต์ human.tru.ac.th/elearning/Human%20Being/human-detail3_6.html สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๘.

ภาคกลางตอนล่างบริเวณกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีน้ำบาดาลมากที่สุดและใหญ่ที่สุดของประเทศ นอกจากนั้นแหล่งน้ำบาดาลยังอาจมีปริมาณมากได้ในบริเวณแอ่งของกลุ่มน้ำขนาดใหญ่ เช่น แอ่งแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน แอ่งแม่วัง จังหวัดลำปาง รวมทั้งบริเวณใกล้ริมฝั่งแม่น้ำขนาดใหญ่ เช่น พื้นที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ตั้งแต่เขตจังหวัดหนองคายไปจนถึงจังหวัดนครพนม เป็นต้น

๑.๒ ปัญหาของทรัพยากรน้ำ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีทรัพยากรน้ำอันอุดมสมบูรณ์ แต่ในบางพื้นที่หรือในบางช่วงเวลากลับพบว่ายังคงมีปัญหาในด้านปริมาณของน้ำและคุณภาพของน้ำ กล่าวคือ **มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง** ไม่สามารถจัดหาน้ำให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนได้ โดยการขาดแคลนน้ำมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น ปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละท้องถิ่นไม่เท่าเทียมกัน การกระจายของฝนที่มีไม่สม่ำเสมอตลอดปี หรือเกิดจากคุณสมบัติของดิน ซึ่งบางพื้นที่เป็นดินร่วนปนทรายความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำจึงกักเก็บน้ำไว้ได้น้อย หรือปัจจัยจากมนุษย์ เช่น การบุกรุกทำลายป่าโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่สูงชันซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร การขาดจิตสำนึกในการใช้และการอนุรักษ์น้ำ ความเจริญของบ้านเมือง การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรซึ่งทำให้ความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำเพิ่มมากขึ้น **มีปัญหาน้ำท่วมในหน้าฝน** ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยสาเหตุของภัยธรรมชาติประเภทนี้อาจเกิดจากปริมาณฝนที่ตกหนักและตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน หรืออาจเกิดจากการบุกรุกทำลายป่า การชะล้างพังทลายของผิวดิน หรือเกิดจากสิ่งก่อสร้างที่ปิดกั้นทางเดินของน้ำ **มีปัญหาคุณภาพน้ำ** ปัจจุบันแหล่งน้ำจำนวนมากมีปัญหาด้านคุณภาพน้ำ ไม่ว่าจะเป็นน้ำเน่าเสีย มีกลิ่นเหม็น มีความขุ่นสูง มีการปนเปื้อนของสารพิษ หรือมีการรุกรานของน้ำเค็ม นอกจากนี้ ในบางกรณียังมี**ปัญหาความขัดแย้งจากการใช้น้ำ** เช่น ความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรที่อยู่ต้นน้ำกับปลายน้ำ เป็นต้น อีกด้วย

๒. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

สืบเนื่องจากสภาพปัญหาของทรัพยากรน้ำทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพของน้ำดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำภายในประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นระบบ ดังนี้

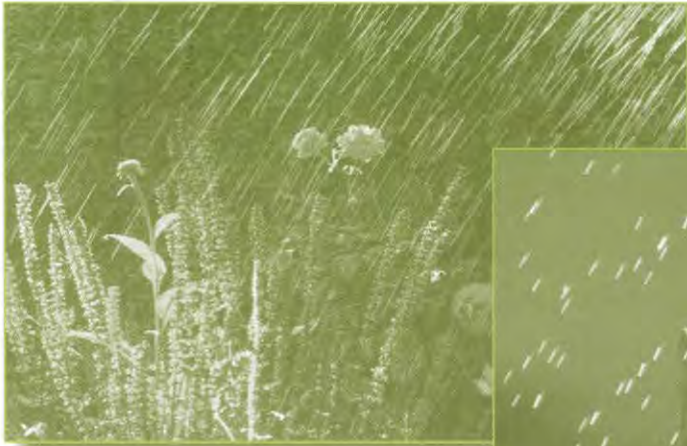
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หมายถึง การดำเนินการ การควบคุม การกำกับ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้านหลายประเด็น มีกิจกรรมได้แก่ การจัดหาและการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ การจัดสรรทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ให้เกิดความเป็นธรรม การอนุรักษ์น้ำ อนุรักษ์แหล่งน้ำ การบรรเทาและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และรวมทั้งการแก้ไขปัญหาน้ำเสียด้วย^๓ โดยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำนั้นจะต้องเป็นการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ๑) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจะต้องมีแผนการบริหารจัดการแบบองค์รวม บูรณาการเป็นระบบลุ่มน้ำ^๔ ด้วยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ดิน ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไป ๒) โดยกิจกรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการลุ่มน้ำ ต้องประกอบด้วย การจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มเติม การปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำ อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเสื่อมโทรมและขาดแคลนน้ำ มีกระบวนการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมให้กับทุกภาคส่วน และมีการสร้างระบบกระจายน้ำไปยังพื้นที่รับประโยชน์ถึงระดับสวนไร่นาให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศเพื่อสนองความต้องการใช้น้ำและช่วยในการบรรเทาอุทกภัย ๓) ต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ผู้ใช้น้ำเพื่อให้พร้อมในการปฏิรูประบบการเกษตรกรรม เช่น การเลือกปลูกพืชที่เหมาะสมมีมูลค่าสูงในแต่ละพื้นที่ตามความต้องการของตลาด หรือสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและวิทยาการในการผลิต เป็นต้น ๔) ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพดิน ๕) ต้องสร้างจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ อนุรักษ์ และฟื้นฟูแหล่งน้ำ และ ๖) ต้องพัฒนากลไกในการบริหารจัดการน้ำให้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

๒.๒ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในปัจจุบัน^๕ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอันมีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำในทุกระดับ ทุกมิติ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากต้องประสบกับปัญหาด้านนโยบายและแผนหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของภาครัฐ ที่ยังขาดความชัดเจนและไม่เป็นรูปธรรมเพียงพอที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาหรือจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมมากกว่าการให้ความสำคัญกับการจัดสรรน้ำบนพื้นฐานของความเป็นธรรมและ

^๓ปราโมทย์ ไหมกลัด. ยุทธศาสตร์การตรากฎหมาย เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการแก้ไขปัญหาอุทกภัยของประเทศไทย. วารสารจลนิต ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ ประจำเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๕๕ หน้า ๓.

^๔ประเทศไทยแบ่งลุ่มน้ำออกเป็นลุ่มน้ำสำคัญ ๒๕ ลุ่มน้ำ เช่น ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำป่าสัก และแบ่งออก ๒๕๔ ลุ่มน้ำย่อย มีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งประเทศประมาณ ๕๑๑,๓๖๑ ตารางกิโลเมตร โดยยังไม่รวมถึงพื้นที่เกาะต่าง ๆ ๑๖ เกาะภูเก็ต.

^๕รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาปฏิรูปแห่งชาติ วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (รอบ ๒) เรื่อง การปฏิรูปกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. หน้า ๒ - ๕.

เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม **ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน** **ปัญหาด้านการจัดการองค์กร** การทำงานระหว่างหน่วยงานยังไม่เป็นระบบและมีเอกภาพเท่าที่ควร กลไกคณะกรรมการระดับนโยบาย ที่มีอยู่ไม่สามารถผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ **ปัญหาด้านงบประมาณ** งบประมาณมีจำกัดและค่อนข้างคงที่ การจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานต่าง ๆ ยึดตามที่หน่วยงานเคยได้รับโดยไม่พิจารณาจากปัญหาที่แท้จริงในภาพรวมด้านทรัพยากรน้ำของประเทศ ทำให้การแก้ไขปัญหาของแต่ละหน่วยงานในแต่ละพื้นที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ครบถ้วน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การใช้งบประมาณทำได้ค่อนข้างยาก ไม่มีประสิทธิผลที่ชัดเจน **ปัญหาด้านข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน** เนื่องจากหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำมีเป็นจำนวนมากจึงทำให้ข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานต่างจัดทำขึ้นมีความซ้ำซ้อน ข้อมูลไม่สอดคล้องกัน และยังยากต่อการเข้าถึงข้อมูลจากแต่ละแหล่งข้อมูลอีกด้วย

นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ **ปัญหาด้านกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง** เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่จะกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม พร้อมทั้งการแบ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ทับซ้อนกัน ในขณะที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มีความล้าสมัย ไม่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความเหมาะสม จึงไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำยังสามารถจำแนกออกได้เป็นกฎหมายทั่วไป กฎหมายเฉพาะ อีกทั้งหากมีการจำแนกตามกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ การจัดสรรทรัพยากรน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำแล้ว จะพบว่ามีความหมายที่เกี่ยวข้องมากกว่า ๕๐ ฉบับ และในแต่ละกิจกรรมของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งกฎหมายที่มีเป็นจำนวนมากและมีลักษณะกระจัดกระจายนี้ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายเท่าที่ควร

๓. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ สามารถแก้ไขปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ การแย่งชิงน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และเกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรน้ำ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายแม่บทเพื่อให้การแก้ไขปัญหากับทรัพยากรน้ำดำเนินการไปอย่างเป็นระบบและเป็นธรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจุบันส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พยายามที่จะผลักดันให้มีกฎหมายแม่บทสำหรับบริหารจัดการทรัพยากรน้ำขึ้น กล่าวคือ

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ขึ้น โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ

๑) กำหนดให้รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำ โดยเปลี่ยนรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำ

๒) กำหนดให้บุคคลมีสิทธิใช้น้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่ไม่เป็นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

๓) กำหนดให้มี “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดกระทรวงและอธิบดี ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ผู้ทรงคุณวุฒิและภาคเอกชน เป็นกรรมการ โดยให้ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามที่กำหนด และให้กรมทรัพยากรน้ำทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ กนช.

๔) กำหนดให้การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ กนช. แต่งตั้ง “คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ” ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ

๕) กำหนดให้บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงและอยู่ในลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ เพื่อประโยชน์ในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

๖) กำหนดให้การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ประเภทที่ ๑ เพื่อการดำรงชีพ ประเภทที่ ๒ เพื่อการเกษตร อุตสาหกรรม ประเภทที่ ๓ เพื่อกิจการขนาดใหญ่ และให้การอนุญาตการใช้น้ำเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

๗) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งเกี่ยวกับการประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะดังกล่าว เป็นต้น

๘) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การจัดทำระบบเตือนภัย และกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะดังกล่าว เป็นต้น

๙) กำหนดให้มีการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยการกำหนดให้แหล่งต้นน้ำลำธารเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ การคุ้มครอง หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ การห้ามทิ้ง หรือระบายสิ่งใด ๆ ที่ส่งผลเสียต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๑๐) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการควบคุมและการตรวจตราทรัพยากรน้ำ และกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

สำหรับสถานะของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้น คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติไปเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ และปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓.๒ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นร่างพระราชบัญญัติที่สมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ขอรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายในการดำเนินการยกร่าง ภายหลังจากที่คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้ดำเนินการสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ทางวิชาการ และรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้จัดส่งร่างพระราชบัญญัติพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อใช้พิจารณาประกอบการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๘

๓.๓ ร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ที่กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อไม่ให้ทับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้พิจารณาศึกษาจากร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ของกรมทรัพยากรน้ำและร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ฉบับภาคประชาชน และของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย นำมาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย และประมวลเข้ากับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำที่ได้มาจากการสัมมนา รวมทั้งข้อคิดเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากนั้นจึงยกร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ขึ้น โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน มีหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำ ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำของประเทศได้อย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับ นำมาสู่ความยั่งยืนของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศต่อไป ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติได้ลงมติเห็นชอบในหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ในคราวประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๘^๖ เมื่อวันที่อังคารที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๕. บทสรุป

มาตรการทางกฎหมายเป็นเพียงวิธีการหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเท่านั้น หากต้องการที่จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนแล้ว คนไทยทุกคนก็ต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้ ๑) การใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า การประหยัดน้ำและการรู้คุณค่าของน้ำนอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำลงได้แล้วยังทำให้ปริมาณน้ำเสียที่จะทิ้งลงแหล่งน้ำลดลง และยังเป็น การป้องกันการขาดแคลนน้ำด้วย ๒) การสงวนน้ำไว้ใช้ เมื่อใดก็ตามที่ปริมาณน้ำมีมากควรมีการกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ เพื่อประโยชน์ในด้านการเกษตร ด้านการผลิตกระแสไฟฟ้า ป้องกันการเกิดอุทกภัย ป้องกันการชะล้างหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ๓) การพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำควรมีการจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม เพื่อสำรองน้ำเอาไว้ใช้ทั้งในครัวเรือน และในด้านการเกษตรอย่างเพียงพอ ๔) การป้องกันน้ำเสีย ต้องไม่ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล และสารพิษลงในแหล่งน้ำ และน้ำเสียที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมควรมีการบำบัดและขจัดสารพิษก่อนที่จะปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง ๕) การนำน้ำเสียกลับไปใช้ น้ำที่ไม่สามารถใช้ได้ในกิจการหนึ่งอาจสามารถใช้ได้ในอีกกิจการหนึ่ง เช่น น้ำทิ้งจากการล้างภาชนะอาหารสามารถนำไปรดต้นไม้ หรือใช้ในการซักล้าง เป็นต้น หากดำเนินการได้ดังนี้แล้วเชื่อว่าปัญหาของทรัพยากรน้ำทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพคงสามารถแก้ไขได้อย่างแน่นอน ๖

^๖บันทึกการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

CLASS ACTION

นางสาวอริยพร โพธิ์ใส
นิติกร สำนักกฎหมาย

หลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

บทนำ

“การดำเนินคดีแบบกลุ่ม” (Class Action) คือการดำเนินคดีแพ่งในกรณีที่มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก โดยผู้เสียหายเหล่านั้นได้รับความเสียหายจากการกระทำที่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกัน และในการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้นจะต้องมีการพิจารณาตั้งตัวแทนของกลุ่มเพื่อทำหน้าที่เป็นโจทก์ในการดำเนินคดีเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองและผู้เสียหายคนอื่น ๆ ในกลุ่ม โดยประการสำคัญผู้เสียหายคนอื่น ๆ นั้นไม่ต้องเข้ามาเป็นคู่ความในคดีและไม่ต้องมอบอำนาจให้โจทก์ดำเนินคดีแทน แต่คำพิพากษาของศาลจะผูกพันผู้เสียหายในกลุ่มทุกคน การดำเนินคดีแบบกลุ่มจึงมีประโยชน์มากเนื่องจากเป็นวิธีที่คุ้มครองผู้เสียหายได้หลายคนจากการดำเนินคดีเพียงครั้งเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียหายที่ไม่สามารถฟ้องคดีเองได้เพราะมีทุนทรัพย์ไม่เพียงพอ หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อยซึ่งจะไม่คุ้มค่ากับการฟ้องคดีด้วยตนเอง

สำหรับแนวคิดในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) นั้น ได้มีการนำไปใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจนประสบความสำเร็จ และมีการนำไปใช้ในกลุ่มประเทศ Common law เช่น ในประเทศแคนาดา ออสเตรเลีย และแม้กระทั่งในกลุ่มประเทศ Civil law เช่น ประเทศอิตาลี จีน อินโดนีเซีย รวมทั้งประเทศไทยด้วย^๑

ในส่วนของประเทศไทยนั้น คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

^๑ทัศนีย์ อังสนานนท์ “การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action)” วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, ๒๕๕๑.

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การดำเนินคดีแบบกลุ่ม) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและลงมติในวาระที่สาม เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังกล่าว ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๒๔๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งจะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่จะถึงนี้ เป็นต้นไป

ดังนั้น คอลัมน์ “สารพันปัญหากฎหมาย” ฉบับนี้ จึงใคร่ขอเสนอเรื่อง “หลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง” ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้มีโอกาสรับทราบและมีความเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินคดีแพ่งแบบกลุ่ม ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ดังนี้

๑. ความเป็นมาของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

การดำเนินคดีแบบกลุ่ม เป็นการดำเนินคดีแพ่งที่บุคคลหนึ่งหรือหลายคนได้ดำเนินคดีเพื่อตนเองหรือเพื่อกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน โดยสมาชิกกลุ่มทุกคนไม่ได้เข้าร่วมในการพิจารณาคดีในฐานะคู่ความ สำหรับแนวคิดเรื่องการดำเนินคดีแบบกลุ่มในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้มีความคิดริเริ่มจากการที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มีมติเห็นชอบที่จะนำแนวความคิดเรื่องการดำเนินคดีแบบกลุ่มของประเทศสหรัฐอเมริกาไปปรับใช้กับการดำเนินคดีแบบกลุ่มที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติการดำเนินคดีแบบกลุ่มเกี่ยวกับหลักทรัพย์ พ.ศ. ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนรายย่อยให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้สามารถได้รับการเยียวยาความเสียหายตามสิทธิได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีด้วยตนเอง

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้ยกร่างพระราชบัญญัติการดำเนินคดีแบบกลุ่มเกี่ยวกับหลักทรัพย์ พ.ศ. เสร็จแล้ว จึงได้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาก่อนที่จะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นควรนำหลักการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้กับคดีที่มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากอันเกิดจากมูลละเมิดการผิดสัญญา หรือความเสียหายที่เกิดจากกฎหมายเฉพาะ ในด้านต่าง ๆ ที่มุ่งประสงค์

จะคุ้มครองบุคคลผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก โดยให้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง^๒

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในด้านเศรษฐกิจแล้วจะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้นเป็นวิธีการที่สามารถคุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำอย่างเดียวกันซึ่งมีจำนวนมากได้เป็นอย่างดี เช่น ในคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งความเสียหายที่ผู้เสียหายแต่ละรายได้รับนั้นอาจจะไม่คุ้มค่ากับการนำคดีไปฟ้องเป็นคดีสามัญ ดังนั้นการให้ผู้เสียหายทั้งหมดมารวมตัวกันเพื่อฟ้องเป็นคดีแบบกลุ่มโดยมีทนายความเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายต่อศาลจึงเป็นมาตรการที่จะคุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อยให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายได้เป็นอย่างดี และเป็นวิธีการที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอีกทางหนึ่งด้วย ขณะเดียวกันในแง่ของผลกระทบต่อศาลก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่อาจถูกฟ้องล้มละลาย และกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมและอาจกระทบในเชิงสังคมในกรณีที่มีการรวมกลุ่มฟ้องคดีเพื่อปิดบังคืบคลานนี้ให้ชำระหนี้โดยไม่มีเจตนาคุ้มครองสมาชิกในกลุ่มคนอื่น ๆ

๒. หลักการสำคัญของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

การดำเนินคดีแบบกลุ่มมีหลักการที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

(๑) ความเหมือนกันในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของตัวโจทก์และสมาชิกในกลุ่ม กล่าวคือ ผู้ที่จะสามารถดำเนินคดีแบบกลุ่มได้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากข้อเท็จจริงหรือการกระทำอย่างเดียวกันและจากข้อกฎหมายอย่างเดียวกัน

(๒) ผลของคำพิพากษาผูกพันสมาชิกกลุ่มทุกคนที่ไม่ได้เข้ามาในคดีด้วยไม่ว่าจะโดยวิธีการแจ้งหรือการประกาศ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของคดีและทราบถึงสิทธิของตนในการดำเนินคดี

(๓) การออกจากกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีสิทธิแสดงเจตนาต่อศาลในการออกจากความเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยไม่ประสงค์จะผูกพันในคำพิพากษาของศาลในการดำเนินคดีแบบกลุ่มและต้องการที่จะฟ้องคดีด้วยตนเอง

(๔) คุณสมบัติของโจทก์และทนายความฝ่ายโจทก์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น โจทก์และทนายความฝ่ายโจทก์จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่จะทำหน้าที่เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่มได้อย่างเพียงพอและเป็นธรรม โดยศาลจะต้องคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นโจทก์และทนายความฝ่ายโจทก์อย่างละเอียดรอบคอบ^๓

^๒ดวงทิพย์ บุญปลุก “การดำเนินคดีแบบกลุ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศในสหภาพยุโรป : มุมมองความเป็นไปได้ในการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ในประเทศไทย” วารสารตุลพาท เล่ม ๓ ปีที่ ๕๙ กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๕.

^๓บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การดำเนินคดีแบบกลุ่ม) เรื่องเสร็จที่ ๕๘๕-๕๘๖/๒๕๕๓.

ทั้งนี้เพราะบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นโจทก์ในคดีแบบกลุ่มนั้นจะต้องทำหน้าที่แทนสมาชิกกลุ่มทั้งหมดซึ่งมีเป็นจำนวนมากโดยที่บุคคลเหล่านั้นอาจไม่เคยรู้จักกับสมาชิกในกลุ่มมาก่อน จึงนับได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสำหรับผู้แทนกลุ่มที่จะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีโดยอาจไม่ได้รับคืนในกรณีที่แพ้คดี นอกจากนี้ ผู้แทนกลุ่มอาจทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับความเสียหายได้หากดำเนินคดีโดยไม่มีประสิทธิภาพ กรณีจึงมีความจำเป็นที่ศาลจะต้องเข้าควบคุมตรวจสอบบุคคลที่จะเป็นผู้แทนของกลุ่มในการดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยเคร่งครัด

สำหรับคุณสมบัติสำคัญของโจทก์หรือผู้แทนกลุ่ม ประการแรก คือ ข้อเรียกร้องและข้อต่อสู้ของผู้แทนกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจะต้องเป็นอย่างเดียวกันกับสมาชิกกลุ่ม ผู้แทนกลุ่มผู้นั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีด้วยตนเอง หากคดีส่วนตัวของผู้แทนกลุ่มไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ แล้ว ศาลก็ไม่สามารถอนุญาตให้เป็นผู้แทนกลุ่มได้ ประการที่สอง คือ ผู้แทนกลุ่มจะต้องสามารถคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเท่าเทียมและเหมาะสม เนื่องจากโจทก์ในคดีแบบกลุ่มนั้น นอกจากจะฟ้องคดีเพื่อปกป้องสิทธิของตนแล้ว ยังจะต้องทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ด้วย

ส่วนคุณสมบัติของทนายความฝ่ายโจทก์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น ทนายความฝ่ายโจทก์เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก เนื่องจากทนายความจะเป็นผู้ที่รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายทั้งจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกันและรวบรวมพยานหลักฐานและจ่ายเงินท่ตรงในการดำเนินคดีทั้งหมดไปก่อน เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐาน ค่าใช้จ่ายในการประกาศและส่งคำบอกกล่าวเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มทราบ ซึ่งคดีแบบกลุ่มที่มีจำนวนผู้เสียหายเป็นจำนวนมากก็จะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเป็นจำนวนมากด้วย และในการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น แม้ว่าสมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะมีทนายความของตนเองอยู่แล้ว แต่ทนายความของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนนั้นก็ไม่สามารถเข้ามาเป็นทนายความของกลุ่มได้ทุกคน แต่สามารถมีทนายความฝ่ายโจทก์ได้หลายคน โดยอาจจะทำในรูปแบบคณะทนายความในคดีแบบกลุ่มเพื่อวางแผนทางการดำเนินคดีแบบกลุ่มร่วมกันได้

๓. หลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๑ การขออนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม

“การดำเนินคดีแบบกลุ่ม” คือ การดำเนินคดีที่ศาลอนุญาตให้เสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงสิทธิของโจทก์และสมาชิกกลุ่ม^๕ ซึ่งการขออนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มเป็นหลักเกณฑ์ที่คู่ความฝ่ายที่ประสงค์จะให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มจะต้องแสดงให้เห็นว่าคดีของตนมีองค์ประกอบครบถ้วนสำหรับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม โดยประเภทของคดีที่สามารถร้องขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ ได้แก่ คดีละเมิด คดีผิดสัญญา และคดีเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค แรงงาน หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ การแข่งขันทางการค้า^๖ จะเห็นได้ว่าคดีที่สามารถร้องขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้นั้นจะต้องเป็น “คดีแพ่ง” ที่มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากเท่านั้น

ในการร้องขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มให้โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องเริ่มคดีเพื่อขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม โดยคำร้องขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น โจทก์ต้องแสดงเหตุตามสมควรที่ศาลจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ คำฟ้องของโจทก์ต้องทำเป็นหนังสือและแสดงโดยชัดแจ้งซึ่งสภาพแห่งข้อหา คำขอบังคับ รวมทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาของโจทก์และของกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเดียวกับโจทก์ และในกรณีที่โจทก์มีคำขอบังคับให้จำเลยชำระหนี้เป็นเงิน คำขอบังคับของกลุ่มบุคคลต้องระบุหลักการและวิธีการคำนวณเพื่อชำระหนี้ให้แก่สมาชิกกลุ่มเท่าที่จะระบุได้ แต่ไม่จำเป็นต้องแสดงจำนวนเงินที่สมาชิกกลุ่มแต่ละรายจะได้รับด้วย^๗

การพิจารณาคำร้องขออนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ศาลจะอนุญาตได้ต่อเมื่อเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า

(๑) สภาพแห่งข้อหา คำขอบังคับ และข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาของโจทก์และของกลุ่มบุคคล กล่าวคือ คำฟ้องของโจทก์ต้องทำเป็นหนังสือและแสดงโดยชัดแจ้งซึ่งสภาพแห่งข้อหา คำขอบังคับ รวมทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาของโจทก์และของกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเดียวกับโจทก์ด้วย

(๒) โจทก์ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่เหมือนกันของกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อให้รู้ได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลใด

(๓) กลุ่มบุคคลมีสมาชิกกลุ่มจำนวนมาก ซึ่งการดำเนินคดีอย่างคดีสามัญจะทำให้เกิดความยุ่งยากและไม่สะดวก

^๕พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๑

^๖พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๘

^๗พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๙

(๔) การดำเนินคดีแบบกลุ่มจะเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากกว่าการดำเนินคดีอย่างคดีสามัญ

(๕) โจทก์ได้แสดงให้เห็นว่าโจทก์เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีคุณสมบัติส่วนได้เสีย รวมตลอดทั้งการได้มาซึ่งสิทธิการเป็นสมาชิกกลุ่ม ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (ถ้ามี) และโจทก์รวมทั้งทนายความที่โจทก์เสนอให้เป็นทนายความของกลุ่มสามารถดำเนินคดีคุ้มครองสิทธิของกลุ่มบุคคลได้อย่างเพียงพอและเป็นธรรม^๖

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ให้ศาลสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาและเมื่อได้ส่งหมายเรียกให้จำเลยแล้ว ให้จำเลยทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในหนึ่งเดือนและให้ถือว่าทนายความของโจทก์เป็นทนายความของกลุ่มด้วย แต่ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอย่างคดีสามัญ

๓.๒ การพิจารณาคดีแบบกลุ่ม

เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว ให้ศาลสั่งให้โจทก์นำเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาวางต่อศาลตามจำนวนที่เห็นสมควรภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ในกรณีที่โจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวและไม่แจ้งให้ศาลทราบเหตุแห่งการเพิกเฉยเช่นนั้น ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มและให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอย่างคดีสามัญ หากต่อมาปรากฏว่าค่าใช้จ่ายที่วางไว้มีจำนวนไม่เพียงพอ ศาลจะสั่งให้มีการวางเงินค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ ในกรณีที่โจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการตามคำสั่งศาลดังกล่าวและไม่แจ้งให้ศาลทราบเหตุแห่งการเพิกเฉยเช่นนั้น ให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง^๗ ทั้งนี้ ให้ศาลส่งคำบอกกล่าวคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มทราบและประกาศทางหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายเป็นเวลา ๓ วันติดต่อกัน รวมทั้งทางสื่อมวลชนอื่นหรือวิธีการอื่นใดเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร

แต่อย่างไรก็ดี ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้นสมาชิกกลุ่มมีสิทธิออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มได้โดยแจ้งความประสงค์เป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน และให้ถือว่าสมาชิกกลุ่มที่แจ้งความประสงค์นั้นไม่เป็นสมาชิกกลุ่มนับแต่วันที่ได้แจ้งความประสงค์นั้นต่อศาล ทั้งนี้บุคคลที่ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มแล้วจะร้องขอกลับเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มอีกไม่ได้ และนอกจากนี้จะ “ร้องสอด” เข้ามาเป็นโจทก์ร่วมในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

^๖พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๑๒

^๗พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๑๔

โดยอาศัยสิทธิตามมาตรา ๕๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่ได้^๙ ส่วนสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้แจ้งความประสงค์ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มย่อมมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (๑) เข้าฟังการพิจารณาคดี
- (๒) ร้องขอให้ศาลสั่งแสดงว่าโจทก์มิได้มีคุณสมบัติ ส่วนได้เสียรวมตลอดทั้งการได้มาซึ่งสิทธิการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- (๓) ขอตรวจเอกสารทั้งหมดหรือบางส่วนในสำนวนความหรือขอคัดสำเนาเอกสารเหล่านั้น
- (๔) จัดหาทนายความคนใหม่มาดำเนินคดีแทนทนายความของกลุ่ม
- (๕) ร้องขอเข้าแทนที่โจทก์
- (๖) คัดค้านการร้องขอเข้าแทนที่โจทก์ การที่โจทก์ขอถอนฟ้อง การตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดี การที่คู่ความตกลงกันเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาด
- (๗) ตรวจสอบและโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้^{๑๐}

อย่างไรก็ดี ศาลมีอำนาจที่จะสั่งยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอย่างคดีสามัญโดยให้ถือว่ากระบวนการพิจารณาที่ได้กระทำไปแล้วมีผลผูกพันการดำเนินคดีสามัญของโจทก์และจำเลยต่อไปด้วย ทั้งนี้เมื่อปรากฏว่าการดำเนินคดีแบบกลุ่มจะไม่คุ้มครองหรือเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่มหรือไม่มีความจำเป็นที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มอีกต่อไป

เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มและจำเลยได้ยื่นคำให้การแล้ว ให้ศาล “กำหนดวันนัดพร้อม” โดยสั่งให้คู่ความทุกฝ่ายมาศาลเพื่อดำเนินการ ดังนี้

- (๑) โกล่เกลี่ยหรือนำวิธีอนุญาตตุลาการมาใช้เพื่อให้คดีเสร็จไปทั้งหมดหรือบางส่วน
- (๒) ให้คู่ความนำต้นฉบับพยานเอกสารหรือพยานวัตถุทั้งหมดที่ประสงค์จะอ้างอิงและอยู่ในความครอบครองของตนที่สามารถนำมาศาลได้มาแสดงต่อศาล เพื่อให้ศาลและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบดู
- (๓) ให้ศาลตรวจคำคู่ความและคำแถลงของคู่ความแล้วนำข้ออ้างข้อเถียง ที่ปรากฏในคำคู่ความและคำแถลงของคู่ความเทียบกันดูและสอบถามคู่ความทุกฝ่ายถึงข้ออ้าง ข้อเถียง และพยานหลักฐานที่ยื่นต่อศาลว่าฝ่ายใดยอมรับหรือโต้แย้ง

^๙พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๑๖

^{๑๐}พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๑๗

อย่างไร ข้อเท็จจริงใดที่คู่ความยอมรับกันก็เป็นอันยุติไปตามนั้น ส่วนข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งยกขึ้นอ้างแต่คู่ความฝ่ายอื่นไม่รับและเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับประเด็นข้อพิพาทตามคำคู่ความ ให้ศาลกำหนดไว้เป็นประเด็นข้อพิพาทและกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานหลักฐานมาสืบในประเด็นข้อใดก่อนหรือหลังก็ได้

(๔) กำหนดระยะเวลาทั้งหมดในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

(๕) กำหนดวัน เวลา วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

ที่จำเป็น^{๑๑}

เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้วโจทก์จะถอน

คำฟ้องไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ในกรณีที่ยื่นคำให้การแล้ว ห้ามไม่ให้ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องโดยมิได้ฟังจำเลยก่อน และในกรณีที่ได้มีการส่งคำบอกกล่าวกับประกาศให้สมาชิกกลุ่มทราบแล้ว

หากศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำฟ้อง ให้ศาลกำหนดวันตามที่เห็นสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่า ๔๕ วันเพื่อให้สมาชิกกลุ่มคัดค้านโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาล และสั่งให้โจทก์นำเงินค่าใช้จ่ายมาวางศาล รวมทั้งแจ้งเรื่องการถอนฟ้องให้สมาชิกกลุ่มทราบในกรณีที่โจทก์เพิกเฉยไม่นำเงินค่าใช้จ่ายมาวางศาลโดยไม่แจ้งให้ศาลทราบเหตุแห่งการเพิกเฉยเช่นนั้น ให้ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ถอนคำฟ้อง^{๑๒}

๓.๓ คำพิพากษาและการบังคับคดีแบบกลุ่ม

คำพิพากษาของศาลในการดำเนินคดีแบบกลุ่มมีผลผูกพันคู่ความและสมาชิกกลุ่มและในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี ให้โจทก์หรือทนายความฝ่ายโจทก์มีอำนาจดำเนินการบังคับคดีแทนโจทก์และสมาชิกกลุ่ม ในการนี้สมาชิกกลุ่มมีสิทธิที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่ไม่มีสิทธิที่จะดำเนินการบังคับคดีด้วยตนเอง และหากความปรากฏต่อศาลว่าทนายความฝ่ายโจทก์ไม่สามารถดำเนินการบังคับคดีเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มได้อย่างเพียงพอและเป็นธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์และสมาชิกกลุ่มจัดหาทนายความคนใหม่มาดำเนินการบังคับคดีต่อไปได้^{๑๓}

^{๑๑}พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๒๐

^{๑๒}พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๒๘

^{๑๓}พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๒๒/๓๕

บทสรุป

จากที่ได้กล่าวมาโดยลำดับจะพิจารณาเห็นได้ว่าการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น ถือเป็นกระบวนการดำเนินคดีแพ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน ทั้งนี้ เนื่องจากว่าการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้นเป็นวิธีการที่สามารถคุ้มครองผู้เสียหายที่มีเป็นจำนวนมากให้สามารถดำเนินคดีได้เพียงครั้งเดียว และเป็นการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่สามารถฟ้องคดีเพื่อเยียวยาความเสียหายด้วยตนเองได้ หรือผู้เสียหายที่ได้รับ ความเสียหายจำนวนเพียงเล็กน้อย การดำเนินคดีแบบกลุ่มจึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความเป็นธรรมและความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้ว การดำเนินคดีแบบกลุ่มยังเป็นวิธีการที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทั้งยังช่วยลดความซ้ำซ้อนในการฟ้องคดีและความขัดแย้งกันของคำพิพากษา ตลอดจนเป็นมาตรการในการลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อกฎหมายเริ่มมีผลใช้บังคับแล้ว (๔ ธันวาคม ๒๕๕๘) ก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีแก่ผู้เสียหายในคดีประเภทเดียวกันซึ่งมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากให้สามารถดำเนินคดีได้โดยสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ๑

...เป็นความจริงอยู่โดยธรรมดา ที่บุคคลในสังคมนั้นย่อมมีอัชฌาสัย
จิตใจแตกต่างกันเป็นหลายระดับ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานภูมิธรรม
ของตน ๑ บางคนก็มีความคิดจิตใจสูง มีความประพฤติปฏิบัติดีงาม เป็นคุณ
เป็นประโยชน์อยู่แล้วเป็นปรกติ. แต่บางคนไม่สามารถจะทำเช่นนั้นได้
เพราะยังไม่เห็นคุณค่าของการปฏิบัติ จึงมักก่อปัญหาให้เกิดแก่สังคม. คนเรานั้น
สำคัญอยู่ที่ควรจะได้ปรารถนาที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้ชีวิตเป็นสุข
และเจริญรุ่งเรือง...

พระบรมราชาชาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธิกสมาคมทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๖

ณ วัดศิริวงศ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๔

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตาม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

ปัจจุบันภาคธุรกิจและการค้าการลงทุนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศนั้น มีการแข่งขันกันสูงมากโดยเฉพาะผู้ประกอบการกิจการประเภทเกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเทคโนโลยีของตนในทุกๆ ด้านเพื่อให้ทันสมัยต่อความเปลี่ยนแปลงตาม ภาวะเศรษฐกิจของโลก ประกอบกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางระบบคอมพิวเตอร์ มีความก้าวหน้ามากขึ้น จึงได้มีการนำข้อมูลการบริหารสิทธิ (rights management information) และมาตรการทางเทคโนโลยี (technological measures) มาใช้ในการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะปัญหาการนำเอาเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นไปใช้ประโยชน์โดยไม่ขออนุญาต ทำให้ผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของลิขสิทธิ์เกิดความเสียหายและไม่ได้รับความเป็นธรรม ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้มีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงบทลงโทษให้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาที่มีการถกเถียงกันในสังคมว่า การติดต่อสื่อสารทาง Social media ที่มีการแชร์รูปภาพหรือคลิปวิดีโอ ต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย รวดเร็ว นั้น หากมีการนำรูปภาพที่มีการลบลายน้ำดิจิทัลออก แล้วนำไปแชร์ลง Social media ต่างๆ ผู้ที่แชร์ข้อมูลหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าว จะมีความผิดฐานด้วยหรือไม่ ประการใด

ดังนั้น คอลัมน์เกร็ดกฎหมายน่ารู้ฉบับนี้ จึงขอเสนอเรื่อง “การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘” เพื่อให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว โดยมีเนื้อหาสาระอันประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย ความหมายของลิขสิทธิ์และงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งปัญหาน่ารู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนี้

๑. ประวัติความเป็นมาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย^๑

แต่เดิมในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นได้มีการออก “ประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ ร.ศ. ๑๑๑ (พ.ศ. ๒๔๓๕)” โดยมีมูลเหตุจากการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการก่อตั้ง “หอพระสมุดวชิรญาณ” ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ และทรงตั้ง “กรรมการสัมปาทิกสภา” เป็นคนละบุคคลขึ้นบริหาร ต่อมาภายหลังก่อตั้งหอพระสมุดวชิรญาณได้ประมาณ ๘ ปี จึงมีพระบรมราชานุญาตให้ออกประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ โดยห้ามมิให้ผู้ใดเอาเรื่องราวที่ลงในหนังสือวชิรญาณพิมพ์ เว้นแต่จะได้ขออนุญาตต่อกรรมการสัมปาทิกสภาก่อน ประกาศฉบับนี้มีลักษณะบังคับตามหลักของลิขสิทธิ์ อันถือว่าเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้มีการตราพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. ๑๒๐ ขึ้น กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ใช้คำว่า “ลิขสิทธิ์” แต่ใช้คำว่า “กรรมสิทธิ์” โดยเป็นบทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในหนังสือที่จะมีอำนาจพิมพ์ คัด แปล จำหน่ายหนังสือได้แต่ผู้เดียวตลอดอายุของผู้แต่งหนังสือและต่อไปอีก ๗ ปี แต่ถ้ารวมกันไม่ครบ ๔๒ ปี ก็ให้กรรมสิทธิ์คงอยู่ตลอดไปจนนับรวมได้ ๔๒ ปี นับแต่วันที่ได้กรรมสิทธิ์ จึงถือเป็นการคุ้มครองงานแต่งหนังสือประเภททั่วไป การกระทำละเมิดตามกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการละเมิดทางแพ่งไม่มีบทบัญญัติกำหนดความผิดและโทษทางอาญาไว้ และในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อขยายความคุ้มครองให้มากขึ้น*

คำว่า “ลิขสิทธิ์” ได้มีการนำมาใช้ครั้งแรก โดยแปลจากคำว่า “copyright”

ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ จึงได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔” โดยมีหลักการสำคัญคือ เพิ่มประเภทสิ่งที่ได้รับการคุ้มครอง โดยขยายขอบเขตถึงงานวรรณกรรมและศิลปกรรม การคุ้มครองครอบคลุมงานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ การยกเลิกแบบพิธีการได้รับการคุ้มครองโดยไม่ต้องไปจดทะเบียน และการกำหนดโทษทางอาญารัฐานละเมิดลิขสิทธิ์ พระราชบัญญัตินี้จึงนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของระบบกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาด้านลิขสิทธิ์ของไทย กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่เกิดจากปัจจัยด้านภายนอกประเทศในฐานะสมาชิกประชาคมโลก โดยประเทศไทยต้องอนุวัติตามแนวทางและข้อเรียกร้องของประชาคมโลก ทั้งนี้ ด้วยขณะนั้นประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสหภาพเบอร์น

^๑ สุจิตตา ศรีโรจน์วิทย์ , ปัญหาและแนวทางการคุ้มครองงานแพร่เสียงแพร่ภาพตามกฎหมายลิขสิทธิ์, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://tdc.thailis.or.th> เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘.

* พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. ๒๔๕๗.

และต้องผูกพันตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ หลักปฏิบัติอย่างคนชาติ (National Treatment) ทำให้ประเทศไทยต้องปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับความผูกพันตามอนุสัญญาดังกล่าว และโดยเหตุนี้คำว่า “ลิขสิทธิ์” จึงได้มีการนำมาใช้ครั้งแรกโดยแปลจากคำว่า “copyright” นั่นเอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑” โดยเหตุผลในการประกาศใช้ คือ กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิมไม่ทันสมัยและไม่ให้การคุ้มครองกว้างขวางเพียงพอ และอัตราโทษที่กำหนดไว้ต่ำเกินไป ดังนั้น สาระสำคัญที่ได้รับการปรับปรุงคือ การขยายการคุ้มครองโดยครอบคลุมงานประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ การกำหนดโทษฐานละเมิดลิขสิทธิ์สูงขึ้น การกำหนดอายุการคุ้มครองสิทธิ การบัญญัติหลักเกณฑ์การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศให้สามารถยืดหยุ่นคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์โดยให้เป็นไปตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนดไว้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการตรา “พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗” ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันขึ้นใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ เนื่องจากปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญ โดยมีการประชุมเจรจาระดับโลกซึ่งเรียกว่า การเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยของความตกลงว่าด้วยการค้าและพิภักดิ์ภาษีศุลกากร (general agreement on trade and tariffs) โดยได้กำหนดให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า จนสำเร็จเป็นความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPs) จึงทำให้ประเทศไทยปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างประเทศ และเป็นไปตามอนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรม และศิลปกรรม (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works) ฉบับแก้ไข ณ กรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๗๑ และ TRIPs ดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญคือ การปรับปรุงมาตรการ คุ้มครองด้านลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมของประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานในด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

สำหรับ “พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘” ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๖ ก หน้า ๗ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีการนำข้อมูลการบริหารสิทธิและมาตรการทางเทคโนโลยีมาใช้ในการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง สมควรกำหนดให้มีการคุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิและมาตรการทางเทคโนโลยี รวมทั้งกำหนดข้อยกเว้นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดงเพิ่มขึ้น อีกทั้งสมควรกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่ทำให้งานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเข้าถึงโดยสาธารณชนได้อย่างแพร่หลาย ต้องจ่ายค่าเสียหายเพิ่มขึ้น และสมควรกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งรับหรือสั่งทำลายสิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิด และสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร

อันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงได้ด้วย^๒ และ“พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘” ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๖ ก หน้า ๑๔ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ เนื่องจากปัจจุบันมีปัญหาการทำซ้ำโดยการบันทึกเสียงหรือภาพ หรือทั้งเสียงและภาพ จากภาพยนตร์ในระหว่างการฉายในโรงภาพยนตร์ทั้งภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยไม่ได้รับอนุญาต แล้วนำไปทำซ้ำในสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นซีดี หรือแผ่นดีวีดี เป็นต้น ออกจำหน่าย สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ และอาศัยข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน โดยอ้างว่าเป็นการทำซ้ำเพื่อประโยชน์ของตนเอง จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยกำหนดให้การกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดเฉพาะ และมีอัตราโทษ เช่นเดียวกับการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อการค้า นอกจากนี้ สมควรกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ของคนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยิน คนพิการทางสติปัญญา และคนพิการประเภทอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่จะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น^๓

ประเทศไทยปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างประเทศ และเป็นไปตามอนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works) ฉบับแก้ไข ณ กรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๗๒ และ TRIPS

๒. ความหมายของลิขสิทธิ์และงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

“ลิขสิทธิ์” หมายความว่า สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น อันได้แก่ การทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์สโตนทัศน์ ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิเกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้^๔

^๒ ในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิ) แล้วลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย

^๓ ในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (กำหนดความผิดเกี่ยวกับการถ่ายวิดีโอในโรงภาพยนตร์) แล้วลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย

^๔ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๕.

“งานอันมีลิขสิทธิ์” ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร แต่การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์^๔

๓.สาระสำคัญของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘^๕

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูล การบริหารสิทธิและกำหนดข้อยกเว้นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดง โดยพระราชบัญญัตินี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน “Digital Economy” ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่จะอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ตในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ การแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อคุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิและกำหนดข้อยกเว้นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดง จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เว็บไซต์ต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตปลอดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) คุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์และคุ้มครองสิทธิในข้อมูลที่เกี่ยวข้องลิขสิทธิ์ที่ใช้บริหารจัดการสิทธิของตนไม่ให้คนอื่นมาลบล้างหรือเปลี่ยนแปลงโดยไม่ชอบ ซึ่ง “ข้อมูลการบริหารสิทธิ” หมายถึง ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงผู้สร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ นักแสดง การแสดง เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือระยะเวลาและเงื่อนไขการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ ตลอดจนตัวเลขหรือรหัส แทนข้อมูลดังกล่าว โดยข้อมูลเช่นนี้ติดอยู่หรือปรากฏเกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง ได้แก่ การใส่ลายน้ำในภาพถ่าย หรือการเขียนระบุชื่อคนถ่าย หรือการระบุชื่อเจ้าของอินสตาแกรม ฯลฯ โดยหากบุคคลใด ลอบ หรือเปลี่ยนแปลง ข้อมูลดังกล่าว ถือว่ามีความผิดฐานละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ และหากมีการแชร์รูปภาพนั้นต่อในโซเชียลมีเดีย ก็จะมีฐานเผยแพร่ลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย

อย่างไรก็ตาม มาตรา ๕๓/๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า การกระทำใดๆ ต่อไปนี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ

๑) การลบล้างหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การรักษา

๒) การลบล้างหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิโดยสถาบันการศึกษา หอจดหมายเหตุห้องสมุด หรือองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพสาธารณะ ที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร

๓) การเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานหรือสำเนาอันมีลิขสิทธิ์ที่มีการลบล้างหรือเปลี่ยนแปลง ข้อมูลการบริหารสิทธิ โดยสถาบันการศึกษา หอจดหมายเหตุ ห้องสมุด หรือองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ สาธารณะ ที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร

^๔ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖.

^๕ กฎหมายลิขสิทธิ์ช่วยขับเคลื่อน “Digital Economy” คุ้มครองผู้สร้างสรรค์งานบนอินเทอร์เน็ต กำหนดโทษการละเมิด ๑๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ หรือทั้งจำทั้งปรับ, กรมทรัพย์สินทางปัญญา, สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.pthailand.go.th> เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘.

(๒) คุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีที่เจ้าของลิขสิทธิ์นำมาใช้ปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนเพื่อป้องกันการทำซ้ำหรือการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ โดย “มาตรการทางเทคโนโลยี” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันการทำซ้ำหรือควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง โดยเทคโนโลยีเช่นนี้ได้นำมาใช้กับงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดงนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น พาสเวิร์ด (password) ที่เจ้าของลิขสิทธิ์นำมาใช้ในการควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยหากบุคคลใดทำลายมาตรการทางเทคโนโลยีดังกล่าว โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ยินยอมถือว่ามี ความผิดฐานละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี

การแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อคุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิและกำหนดข้อยกเว้นการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ และสิทธิของนักแสดง จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เว็บไซต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตปลอดภัยจากการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย

(๓) กำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์การทำซ้ำชั่วคราว (Exception for Temporary Reproduction) เพื่อกำหนดให้ชัดเจนว่าการทำซ้ำชั่วคราวโดยความจำเป็นของเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียกดูงานอันมีลิขสิทธิ์ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากการดูภาพยนตร์หรือฟังเพลงจากเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์จำเป็นต้องมีการทำซ้ำงานเพลงหรือภาพยนตร์ดังกล่าวไว้ในหน่วยความจำ (RAM) ทุกครั้ง ด้วยความจำเป็นทางเทคนิคดังกล่าวทำให้ทุกครั้งที่มีการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้งานจะต้องทำซ้ำงานด้วยเสมอ การทำซ้ำลักษณะนี้เป็นการทำซ้ำชั่วคราว ที่ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(๔) เพิ่มเติมเรื่องการกำหนดข้อจำกัดความรับผิดของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Liability Limitation of ISP) เพื่อให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เช่น เจ้าของเว็บไซต์ Youtube ไม่ต้องเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องละเมิดลิขสิทธิ์ โดยให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเอาไฟล์ละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากเว็บไซต์ ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องแสดงหลักฐานต่างๆ ต่อศาลอย่างเพียงพอ และเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้เอาไฟล์ละเมิดออกจากเว็บไซต์แล้ว และเจ้าของเว็บไซต์ดำเนินการตามคำสั่งศาล เจ้าของเว็บไซต์ไม่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว

(๕) เพิ่มข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์กรณีการจำหน่ายต้นฉบับหรือสำเนาอันมีลิขสิทธิ์ โดยนำหลักการระงับไปซึ่งสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Exhaustion of Rights) มากำหนดให้ชัดเจนว่าการขายงานอันมีลิขสิทธิ์มือสองสามารถทำได้โดยไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การขายภาพเขียน หนังสือ ซีดีเพลง ซีดีภาพยนตร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากเป็นการขายซีดีภาพยนตร์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ด้วย มิฉะนั้น แม้ไม่ผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ แต่อาจมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ได้

(๖) เพิ่มเติมเรื่องสิทธิทางศีลธรรมของนักแสดง (Moral Right) เพื่อเพิ่มสิทธิให้นักแสดงมีสิทธิทางศีลธรรมเท่าเทียมกับสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ โดยนักแสดงมีสิทธิระบุชื่อตนในการแสดงที่ตนได้แสดง และห้ามไม่ให้บุคคลใดกระทำการแสดงของตนจนทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ

(๗) เพิ่มบทบัญญัติเรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (Punitive damages) โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงจ่ายค่าเสียหายเพิ่มขึ้นไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหาย ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือมีเจตนาในทางอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงสามารถเข้าถึงโดยสาธารณชนได้อย่างแพร่หลาย

(๘) กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งริบหรือทำลายสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำละเมิด และสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง โดยให้ผู้กระทำละเมิดเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น

๔. สารสำคัญของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘^๓

(๑) การทำซ้ำโดยการบันทึกเสียงหรือภาพหรือทั้งเสียงและภาพจากภาพยนตร์อันมีลิขสิทธิ์ ในโรงภาพยนตร์ตามกฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยไม่ได้รับอนุญาต ในระหว่างการฉายในโรงภาพยนตร์ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และมีให้นำมาตรา ๓๒ วรรคสอง (๒) มาใช้บังคับ กล่าวคือ จะอ้างว่าใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิทมิได้ (มาตรา ๒๘/๑)

(๒) เพิ่มบทบัญญัติข้อยกเว้นการกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์โดยมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการ โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

(๒.๑) การทำซ้ำ หรือดัดแปลง เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒.๒) ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

(๒.๓) รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ และองค์กรผู้จัดทำ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(๓) กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๒๘/๑ โดยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือนถึง ๔ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาทถึง ๘๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๙/๑)

๕. ปัญหาที่น่ารู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์^๔

เพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและคำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และเพื่อลดความสับสนในสังคมที่มีคำถามว่า สิ่งใดทำได้สิ่งใดทำไม่ได้ จึงขอเสนอ

^๓ สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.ipthailand.go.th> เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘.

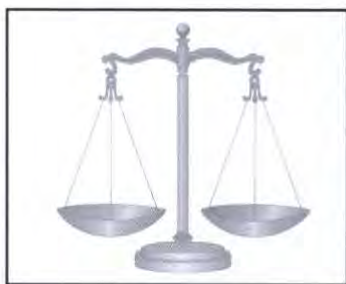
^๔ ๑๐ ข้อต้องรู้ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ ฉบับล่าสุด ก่อนตกเป็นจำเลย - ส่งต่อรูปดอกไม้ผิดไหม, สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.Matichon.co.th> เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘.

ประเด็นคำถามและคำตอบที่สำคัญ ๆ ตามที่ปรากฏในเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์มติชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นกรณีศึกษาตัวอย่าง ดังนี้

(๑) ลิขสิทธิ์คุ้มครองอะไรบ้าง มีอะไรที่เราสามารถเอามาใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตหรือไม่

ตอบ ลิขสิทธิ์คุ้มครองงานสร้างสรรค์ เช่น บทความ หนังสือ ซอฟต์แวร์ เพลง รูปภาพ ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพข่าว ภาพยนตร์ ละคร เป็นต้น แต่ข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งข่าวประจำวันทั่วไป ในส่วนของข้อเท็จจริงที่รายงานเพียงแค่ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่เข้าข่ายงานอันมีลิขสิทธิ์ เราจึงสามารถเอามาใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตไม่สามารถแก้ไขได้เพียงความร่วมมือของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้บังคับใช้กฎหมายเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงประชาชนทุกภาคส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(๒) เราสามารถดาวน์โหลดภาพยนตร์หรือเพลงจากอินเทอร์เน็ตมาฟังและแชร์ต่อให้เพื่อนได้ไหม

ตอบ การดาวน์โหลดถือเป็นการทำซ้ำที่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ กรณีเว็บไซต์ลิขสิทธิ์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้ดาวน์โหลดได้ฟรีก็สามารถดาวน์โหลดได้ แต่ไม่สามารถแชร์ต่อได้ ส่วนกรณีเว็บไซต์ที่ให้บริการโดยเก็บค่าใช้จ่ายในการดาวน์โหลด เมื่อผู้ใช้เสียค่าบริการแล้วจึงจะดาวน์โหลดมาเพื่อรับชมหรือรับฟังได้ แต่ไม่สามารถแชร์ต่อได้เช่นกัน

(๓) การคัดลอกบทความหรือรูปภาพจากเว็บไซต์มาใส่ facebook ของเรา หรือแชร์ต่อทางไลน์ ทำได้หรือไม่

ตอบ บทความหรือรูปภาพเป็นงานลิขสิทธิ์ การนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการก๊อปปี้หรือแชร์ต่อ ควรพิจารณาประกอบกับเงื่อนไขการอนุญาตให้ใช้เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นๆ ว่าทำได้มากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม ถ้านำมาใช้ในปริมาณน้อย เช่น ๑ ถึง ๒ ภาพที่ไม่ได้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ (economic value) อย่างมีนัยสำคัญและไม่ได้เป็นการใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือหากำไร โดยมีการแสดงที่มาของบทความหรือรูปถ่ายก็อาจถือว่าการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม (fair use) ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(๔) การนำงานมาใช้และเผยแพร่โดยอ้างอิงที่มาหรือให้เครดิตผู้สร้างสรรค์เพียงพอหรือไม่ ที่จะไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ตอบ การนำงานมาใช้และเผยแพร่ต้องอ้างอิงที่มาหรือให้เครดิตเสมอจึงจะไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และต้องเป็นกรณีที่ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ รวมทั้งต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรด้วย

(๕) การแฮ็กหรือหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงงานลิขสิทธิ์ เช่น รูปภาพหรือคลิปวิดีโอบนอินเทอร์เน็ต และลบไลยน้ำดิจิทัลออก และปรับแต่งรูปภาพหรือคลิปวิดีโอและโพสต์ไว้บนเว็บไซต์ของเรา มีความผิดอย่างไร และมีโทษเท่าใด

ตอบ การแฮ็กหรือหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงงานลิขสิทธิ์โดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำดังกล่าวอาจจูงใจหรือก่อให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงถือว่ามีความผิดฐานละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีและหากทำการลบไลยน้ำดิจิทัลออกโดยรู้อยู่แล้วว่าการกระทำนั้นอาจจูงใจให้เกิด ก่อให้เกิด ให้ความสับสน หรือปิดกั้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถือว่ามีความผิดฐานละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ ส่วนการปรับแต่งรูปภาพหรือคลิปวิดีโอของผู้อื่นและโพสต์ไว้บนเว็บไซต์ของเรา โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นมีความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์โดยการดัดแปลงและเผยแพร่งานลิขสิทธิ์นั้นต่อสาธารณชน

- โทษฐานละเมิดลิขสิทธิ์ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาทถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อการค้า ๑๐๐,๐๐๐ บาทถึง ๘๐๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุก ๖ เดือนถึง ๔ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

- โทษฐานละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิและมาตรการทางเทคโนโลยี ปรับ ๑๐,๐๐๐ บาทถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาทเพื่อการค้า ปรับ ๕๐,๐๐๐ ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุก ๓ เดือน ถึง ๒ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๖) การก๊อปปี้ภาพหรือบทความจากอินเทอร์เน็ตมาใช้ในลักษณะอย่างไรจึงจะต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ และอย่างไรจึงไม่ต้องขออนุญาต

ตอบ กรณีที่ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น การนำภาพหรือบทความนั้นไปใช้ในเชิงพาณิชย์ เป็นต้น กรณีที่ไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ ต้องเป็นการใช้ในปริมาณพอสมควร เช่น นำมาใช้ในการวิจัยหรือศึกษางานซึ่งไม่ใช่เพื่อหากำไร ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท ใช้ในการติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น ใช้ในการเสนอข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น และใช้ในการเรียนการสอน เป็นต้น

(๗) การทำบล็อกแล้ว embed โพสต์ของยูทูปมาไว้ที่บล็อกของเรา ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่

ตอบ การทำบล็อกแล้ว embed โพสต์ของยูทูปมาไว้ที่บล็อกของเรา ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวถือเป็นการทำซ้ำงานลิขสิทธิ์ในบล็อกและถือเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย ซึ่งสิทธิในการทำซ้ำและสิทธิในการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชน เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ และในกรณีของการแชร์ลิงค์ (link) เพื่อแนะนำและบอกที่มาของเว็บไซต์ ก็อาจไม่เข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์

(๘) หากซื้อซีดีเพลง หนังสือ หรือรูปภาพอย่างถูกต้อง เมื่อใช้แล้วจะนำออกขายต่อได้หรือไม่ กรณีซื้อโดยดาวน์โหลดซอฟต์แวร์ ภาพยนตร์ เพลงจากเว็บไซต์ จะขายต่อได้หรือไม่

ตอบ การซื้อซีดีเพลงหรือรูปภาพ ผู้ซื้อได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในแผ่นซีดีหรือรูปภาพนั้นจึงสามารถนำออกขายต่อได้ แต่ผู้ซื้อไม่สามารถทำสำเนาเพื่อให้นำออกขายได้ เนื่องจากสิทธิในการ

ทำซ้ำและการนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ สำหรับกรณี การซื้อมาโดยวิธีการดาวน์โหลดนั้น เป็นการที่เจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สิทธิ (License) ดังนั้น ไม่สามารถนำไฟล์งานดังกล่าวออกขายต่อได้

(๙) ผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต (ISPs) เช่น YouTube Google True DTAC จะมีความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยหรือไม่ หากผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตอัปโหลดหนังหรือเพลงละเมิดลิขสิทธิ์

ตอบ ผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต (ISPs) ไม่ต้องรับผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์หากให้ความร่วมมือกับเจ้าของลิขสิทธิ์ในการนำงานละเมิดออกจากเว็บไซต์ตามคำสั่งศาล

(๑๐) จะทำอย่างไรเมื่อมีคนนำงานลิขสิทธิ์ของเราไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

ตอบ เมื่อพบว่ามีการละเมิดเกิดขึ้น เจ้าของลิขสิทธิ์อาจแจ้งเตือนให้ผู้กระทำละเมิดหยุดการกระทำดังกล่าว หรือเจ้าของลิขสิทธิ์อาจไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจหรือฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล หรืออาจขอให้มีการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทโดยใช้บริการไกล่เกลี่ยของกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือศาล

บทสรุป

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดตามลำดับจะพิจารณาเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น เป็นกฎหมายหลักที่ได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองด้านลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมของประเทศและระหว่างประเทศ และเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งาน ในด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม และงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นกล่าวโดยเฉพาะพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีหลักการ ในการกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต เนื่องจากปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตไม่สามารถแก้ไขได้เพียงความร่วมมือของเจ้าของ ลิขสิทธิ์หรือผู้บังคับใช้กฎหมายเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงประชาชนทุกภาคส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาด้วย กฎหมายฉบับนี้จะเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตลดน้อยลง ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์มั่นใจต่อการคุ้มครองงานของตน และกล้าที่จะคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ขึ้นมา ส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน อีกทั้งยังช่วย ส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้ประเทศไทยมีความเจริญรุดหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ **จ**

ชุด อำนาจหน้าที่และการดำเนินงาน ของสภาขุนนางอังกฤษ

นายปณิธิร์ ปทุมวัฒน์
นิติกรชำนาญการ สำนักกฎหมาย

ตอนที่ ๒ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

ความนำ

ในฐานะเป็นต้นแบบสภาที่สองของรัฐสภานานาชาติ สภาขุนนางอังกฤษยังมีบทบาทนอกเหนือไปจากการเป็นสภากลั่นกรองกฎหมายในลักษณะที่เป็น “สภาตรวจสอบ” โดยที่มีอำนาจในการทักท้วงหน่วยงานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ตลอดจนพิจารณาสอบสวนการดำเนินงานของรัฐบาล^๑ ผ่านกลไกในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งจำแนกได้ ๔ ประการ ได้แก่ การตั้งกระทู้ถาม (Questions) การอภิปราย (Debates) การรับฟังการดำเนินนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล (Statements) และการตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยกลไกของคณะกรรมการ (Selected Committees) ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

การตั้งกระทู้ถาม (Questions)

การตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในที่ประชุมสภาขุนนาง โดยรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวจำต้องกล่าวชี้แจงตอบในที่ประชุมด้วย และหากเกิดเหตุจำเป็นเร่งด่วนขึ้น เช่น ภาวะสงครามกับต่างประเทศหรือวิกฤตการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน สภาขุนนางก็อาจมีการตั้งกระทู้ถามเป็นการด่วนต่อรัฐบาลได้^๒

^๑House of Lords, *Role and Work*, (London: 2015), p.1.

^๒Ibid., p.2.

ทั้งนี้ Phillip Norton ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของการตั้งกระทู้ถามต่อการเมือง การปกครองของประเทศอังกฤษไว้ตอนหนึ่งว่า

“ช่วงเวลาของการตั้งกระทู้ถามได้นำประโยชน์อันมีค่ายิ่งมาสู่ทุกภาคส่วน ทั้งต่อสมาชิก รัฐสภา รัฐสภา และต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศอังกฤษ”^๓ และได้มีความเห็นที่เกี่ยวกับ บทบาทของการตั้งกระทู้ถามในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินไว้ว่า การตั้งกระทู้ถามเป็นกลไก การสร้างความตระหนักต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารได้เป็นอย่างดี^๔

ในแต่ละวันที่มีการประชุม สมาชิกสภาขุนนาง ย่อมได้รับโอกาสในการตั้งกระทู้ถาม (Questions) จำนวนสูงสุด ๔ กระทู้ถาม ในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล และหยิบยกประเด็น ปัญหาสาธารณะ ตลอดจนเพื่อรับทราบข้อมูล จากรัฐบาล^๕ โดยกำหนดเวลาในการตั้งกระทู้ถามนั้น จะจัดให้มีขึ้นในเวลา ๓๐ นาทีแรกของการประชุมในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี โดยเมื่อมีสมาชิกสภาขุนนาง ได้กล่าวกระทู้ถามแล้ว โฆษกรัฐบาล (government spokesperson) จะเป็นผู้ตอบกระทู้ถาม จากนั้น ผู้เกี่ยวข้องสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นหรือมีการตั้งคำถามเสริมในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ และ โฆษกรัฐบาลจะกล่าวตอบโดยลำดับ ทั้งนี้ สมาชิกสภาขุนนางสามารถตั้งกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์ อักษรได้โดยรัฐบาลจะต้องตอบภายในระยะเวลา ๑๐ วันทำการ^๖

จากสถิติของการปฏิบัติหน้าที่ของสภาขุนนางในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ถึง ๒๐๑๔ กล่าวคือตั้งแต่ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๐๑๓ ถึง ๑๔ พฤษภาคม ๒๐๑๔^๗ สภาขุนนางใช้เวลาในสมัยประชุมในการ ตั้งกระทู้ถาม (Questioning government) ร้อยละ ๕^๘ โดยมีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน ๕๕๒ กระทู้ และการเสนอกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์อักษรต่อรัฐบาลจำนวนถึง ๗,๐๐๗ ฉบับ^๙

การอภิปราย (Debates)

สมาชิกสภาขุนนางสามารถอภิปราย (Debates) การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาและในประเด็นสำคัญอื่นในสภาวการณ์ขณะนั้นได้ อันเป็นการเปิดโอกาสให้

^๓Mark Franklin and Philip Norton, *Parliamentary Questions*, (New York: Oxford University Press, 1993), p.197.

^๔Ibid, p.198.

^๕House of Lords, *Guide to Work in the Chamber*, (London: 2014), p.8.

^๖Ibid.และ House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.1.

^๗House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.1.

^๘House of Lords, *Guide to Work in the Chamber*, (London: 2014), p.4.

^๙House of Lords, *Role and Work*, p.1. และ House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.15.

สมาชิกสภาขุนนางซึ่งมีที่มาและประสบการณ์จากหลากหลายสาขาอาชีพกระตุ้นเตือนให้รัฐบาลให้ความสำคัญของประเด็นเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี^{๑๐}

สมาชิกสภาขุนนางสามารถเสนอหัวข้อการอภิปรายรัฐบาลและสมาชิกอื่นสามารถร่วมอภิปรายในประเด็นนั้น ๆ ได้โดยลำดับตามที่ได้จัดไว้ โดยใช้ระยะเวลาในการอภิปรายโดยเฉลี่ยเท่าๆ กัน เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดแล้ว รัฐมนตรีที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับประเด็นการอภิปรายหรือโฆษกรัฐบาลจะชี้แจงตอบผู้อภิปรายเป็นลำดับสุดท้าย ในแต่ละสมัยประชุมนั้นจะจัดช่วงเวลาสำหรับการอภิปรายในช่วงเวลาหลังจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวันจันทร์และอังคาร วันละประมาณ ๑ ชั่วโมง และในวันพฤหัสบดี สมาชิกสภาขุนนางจะมีเวลาในการอภิปรายรัฐบาลถึง ๗ ชั่วโมงด้วยกัน^{๑๑}

จากสถิติของการปฏิบัติหน้าที่ของสภาขุนนางในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ถึง ๒๐๑๔ สภาขุนนางใช้เวลาในสมัยประชุมในการอภิปรายรัฐบาล(Debating policy issues) ถึงร้อยละ ๓๐^{๑๒} โดยมีการเปิดอภิปราย จำนวนทั้งสิ้น ๒๔๗ กรณี^{๑๓}

การรับฟังการดำเนินนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล (Statements)

สำหรับการรับฟังการดำเนินนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาลและการเสนอรายงานสถานการณ์ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาตินั้นจะจัดให้มีขึ้นในที่ประชุมของสภาสามัญและสภาขุนนางตามลำดับ เพื่อให้สมาชิกของทั้งสองสภาสามารถทราบถึงสถานการณ์ ได้ตั้งข้อสังเกตและตั้งคำถาม ตลอดจนตรวจสอบการตัดสินใจของรัฐบาลต่อประเด็นในคำแถลงการณ์การดำเนินงานของรัฐบาลได้เป็นระยะ^{๑๔}

สำหรับการรับฟังการดำเนินนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาลของสภาขุนนางนั้นจะมีได้มีการบรรจุในระเบียบวาระการประชุม แต่จะจัดให้มีขึ้นในวันประชุมของสภาขุนนางในเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ นาฬิกา หรือภายหลังช่วงเวลาการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล^{๑๕}

จากสถิติของการปฏิบัติหน้าที่ของสภาขุนนางในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ถึง ๒๐๑๔ สภาขุนนางได้ใช้เวลาในสมัยประชุมในการรับฟังการดำเนินนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาล ร้อยละ ๓^{๑๖} โดยมีการพิจารณาการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่แถลงด้วยวาจา จำนวน ๖๕ กรณี และการแถลงเป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน ๑,๑๗๗ ฉบับ^{๑๗}

^{๑๐}House of Lords, *Role and Work*, p.2. และ House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.15.

^{๑๑}House of Lords, *Guide to Work in the Chamber*, (London: 2014), p.14.

^{๑๒}Ibid., p.4.

^{๑๓}House of Lords, *Role and Work*, p.1. และ House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.14.

^{๑๔}Ibid., p.2.

^{๑๕}House of Lords, *Guide to Work in the Chamber*, (London: 2014), p.9.

^{๑๖}Ibid., p.4.

^{๑๗}House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.15.

การตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยกลไกของคณะกรรมการ

สภาขุนนางมีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินนโยบายของฝ่ายบริหารผ่านทางกลไกของคณะกรรมการในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาในภารกิจเฉพาะด้าน อันนับว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยองค์กรทั้งภายในและภายนอกรัฐสภาได้เป็นอย่างดี^{๑๘}

คณะกรรมการของสภาขุนนางประกอบด้วย สมาชิกที่สภาขุนนางแต่งตั้งจำนวนตั้งแต่ ๑๐ คน แต่ไม่เกิน ๑๘ คน ในสัดส่วนจำแนกตามสังกัดทางการเมือง เช่น คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๓ คน จะประกอบด้วย สมาชิกที่สังกัดพรรคอนุรักษนิยม (Conservative) จำนวน ๔ คน พรรคแรงงาน (Labour) จำนวน ๔ คน พรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democrat) จำนวน ๒ คน และบุคคลที่เป็นอิสระไม่สังกัดพรรคการเมืองใด (Crossbench) จำนวน ๓ คน^{๑๙}

ภารกิจสำคัญของคณะกรรมการได้แก่ การกระทำกิจการตามที่สภาขุนนางมอบหมายให้ ดำเนินการในนามของสภาขุนนาง โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาในขอบเขตการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่แตกต่างกันและมีขอบเขตการศึกษาทั้งที่ลงรายละเอียดเพียงประเด็นสำคัญ (narrowly focused investigations) ไปจนถึงมีขอบเขตการศึกษาที่เป็นไปอย่าง

ครอบคลุมกว้างขวางและในระยะเวลาการพิจารณาในระยะยาว (broad, long-term inquiries) จากนั้นเมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาแล้วจะมีการจัดทำและเสนอรายงานการศึกษาต่อสภาขุนนางเพื่อจัดให้มีการอภิปรายรัฐบาล (Debates) เกี่ยวกับผลการการศึกษาของคณะกรรมการแต่ละคณะต่อไป และรัฐบาลจำต้องตอบชี้แจงต่อข้ออภิปรายนั้นในที่ประชุมสภาขุนนางด้วย^{๒๐}

ปัจจุบัน การดำเนินงานของสภาขุนนางในการตรวจสอบฝ่ายบริหารได้กระทำโดยผ่านกลไกของคณะกรรมการ ๒ ประเภทหลัก ได้แก่ คณะกรรมการถาวร (Permanent Committees) และคณะกรรมการวิสามัญ (One-off, ad-hoc committees) โดยมีรายละเอียด ดังนี้^{๒๑}

ก. คณะกรรมการถาวร (Permanent Committees)

คณะกรรมการถาวรมีอำนาจหน้าที่และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีอำนาจในการพิจารณาประเมินผลการให้ความเห็นแนะนำไปยังรัฐบาลด้วยว่ามีความคืบหน้าหรือไม่ประการใด ในปัจจุบัน สภาขุนนางได้แต่งตั้งคณะกรรมการถาวร จำนวน ๕ คณะ ได้แก่

^{๑๘}Ibid., p.24.

^{๑๙}House of Lords, *Guide to work in Committees*, (London: 2014), p.4.

^{๒๐}House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.24-25.

^{๒๑}Ibid., p.25.

- (๑) คณะกรรมาธิการการสื่อสาร (Communications Committee)^{๒๒}
- (๒) คณะกรรมาธิการหลักรัฐธรรมนูญ (Constitution Committee)^{๒๓}
- (๓) คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ (Economic Affairs Committee)^{๒๔}
- (๔) คณะกรรมาธิการกิจการสหภาพยุโรป (European Union Committee)^{๒๕}
- (๕) คณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology Committee)^{๒๖}

จากสถิติของการปฏิบัติหน้าที่ของสภาขุนนางในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ถึง ๒๐๑๔ คณะกรรมาธิการถาวรของสภาขุนนางได้มีการพิจารณาศึกษาและเผยแพร่รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการเป็นจำนวน ๓๙ ฉบับ โดยมีสาระสำคัญหลากหลาย ตั้งแต่ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เขตอำนาจของสหภาพยุโรป (European Union) และการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของรัฐบาล โดยมีข้อมูลบ่งชี้ว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการในหลายกรณีด้วยกัน เช่น ผลทางหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการแยกตัวเป็นอิสระของสกอตแลนด์ การแปรรูปสิ่งปฏิกูลให้เป็นทรัพยากร (Waste bioeconomy) และผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากแก๊สธรรมชาติ^{๒๗}

ทั้งนี้ ในกรณีของการแปรรูปสิ่งปฏิกูลให้เป็นทรัพยากรนั้น การให้ความสำคัญของรัฐบาลได้ปรากฏในเอกสาร “Building a high value bioeconomy OPPORTUNITIES FROM WASTE” ที่จัดทำโดยรัฐบาล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อความเห็นของคณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์ฯ ของสภาขุนนาง ความตอนหนึ่งว่า

“The Government agreed with the conclusion of the March 2014 House of Lords Science and Technology Committee report, ‘Waste or resource? Stimulating a Bioeconomy’, that there is an enormous opportunity for growing the bioeconomy using a range of feedstocks, including waste. We undertook to oversee the delivery of a long-term plan for realising a high value bioeconomy, with an initial focus on waste as a feedstock.

In driving forward this agenda, the Government has established a cross-Whitehall and public sector working group to ensure a joined-up approach. In tandem with this work, the Government has commissioned an international benchmarking study as suggested by the Lord’s report.”^{๒๘}

^{๒๒}ดูเพิ่มเติม Ibid., p.26.

^{๒๓}ดูเพิ่มเติม Ibid., p.27.

^{๒๔}ดูเพิ่มเติม Ibid., p.28.

^{๒๕}ดูเพิ่มเติม Ibid., p.30.

^{๒๖}ดูเพิ่มเติม Ibid., p.32.

^{๒๗}Ibid., p.25.

^{๒๘}HM Government, *Building a high value bioeconomy OPPORTUNITIES FROM WASTE*[online]. 2015. Available from: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408940/BIS-15-146_Bioeconomy_report_-_opportunities_from_waste.pdf [2015, August 31], p.6-7.

ข. คณะกรรมาธิการวิสามัญ (One-off, ad-hoc committees)

คณะกรรมาธิการวิสามัญ (One-off, ad-hoc committees) คือ คณะกรรมาธิการที่สภาขุนนางแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาประเด็นสำคัญเฉพาะเรื่องเฉพาะคราวเท่านั้น และในบางกรณีอาจมีการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญร่วมกันกับสภาสมาญด้วย^{๒๙} ทั้งนี้ ข้อมูลล่าสุดในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๘^{๓๐} มีคณะกรรมาธิการวิสามัญที่ยังดำเนินภารกิจอยู่หลายคณะด้วยกัน เช่น

- Affordable Childcare Committee
- Arctic Committee
- Digital Skills Committee
- Equality Act 2010 and Disability Committee
- National Policy for the Built Environment Committee
- Sexual Violence in Conflict Committee
- Social Mobility Committee

ความส้งก่าย

จากกลไกในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของสภาขุนนางอังกฤษทั้ง ๔ ประการ กล่าวคือ การตั้งกระทู้ถาม (Questions) การอภิปราย (Debates) การรับฟังการดำเนินนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล (Statements) และการตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยกลไกของ

คณะกรรมาธิการ (Selected Committees) นั้นได้มีพัฒนาการมาโดยลำดับ แม้ว่าประเทศอังกฤษจะมีได้มีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Constitution) ทว่ากลับเป็นข้อส่งเสริมให้ระบบรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษมีความยืดหยุ่นและมีพัฒนาการสืบเนื่องมาหลายศตวรรษ ควบคู่ไปกับการที่สภาขุนนางได้ดำเนินบทบาทในการเป็นสภาที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านกลไกทั้งหลายที่ได้นำเสนอข้างต้น และจากการศึกษาได้พบว่าบทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของสภาขุนนางอังกฤษนั้นมีอิทธิพลอย่างสูงต่อคณะรัฐมนตรีตลอดจนมีผลสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญในการสร้างความตระหนักและส่งเสริมให้ฝ่ายบริหารจำต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน **๑**

^{๒๙}House of Lords, *Work of the House of Lords 2013-2014*, (London: 2015), p.25.

^{๓๐}UK Parliament. *House of Lords selected committees*[online]. 2015. Available from: <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/lords-select/> [2015, August 31]

www.thaistopiouufishing.com

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย หรือ ศปมผ. (Command Center for Combating Illegal Fishing : CCCIF) จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ โดยเป็นศูนย์เฉพาะกิจขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี และมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ศปมผ. ได้รวบรวมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อทำงานแบบบูรณาการและทำให้การแก้ปัญหาประสบผลสำเร็จโดยเร็วที่สุด นอกจากนี้ กำหนดให้มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก (Port In - Port Out Controlling Center) และศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จ (Fishing One Stop Service) ประจำในแต่ละจังหวัดชายทะเลตามที่ ศปมผ. กำหนด

www.ipthailand.go.th

กรมทรัพยากรสินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้จัดทำ “คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม” เพื่อไขข้อข้องใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นมาโดยเป็นคำถาม-คำตอบ ๑๐ ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการขจัดงานละเมิดบนอินเทอร์เน็ต และเจ้าของลิขสิทธิ์ที่นำเทคโนโลยีมาบริหารจัดการงานของตนเองนั้น อันเนื่องมาจากในปัจจุบันการแชร์เนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารหรือสื่ออื่น ๆ ผ่านทาง social network เช่น Line , facebook , youtube หรือการใช้ภาพและวิดีโอจากทางอินเทอร์เน็ตนั้นล้วนมีลิขสิทธิ์ หากมีการแชร์โดยไม่รู้กฎหมายลิขสิทธิ์ ก็อาจถูกฟ้องร้องเป็นคดีทั้งแพ่งและอาญาได้ ซึ่งผู้สนใจควรศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์นี้

www.kvis.ac.th

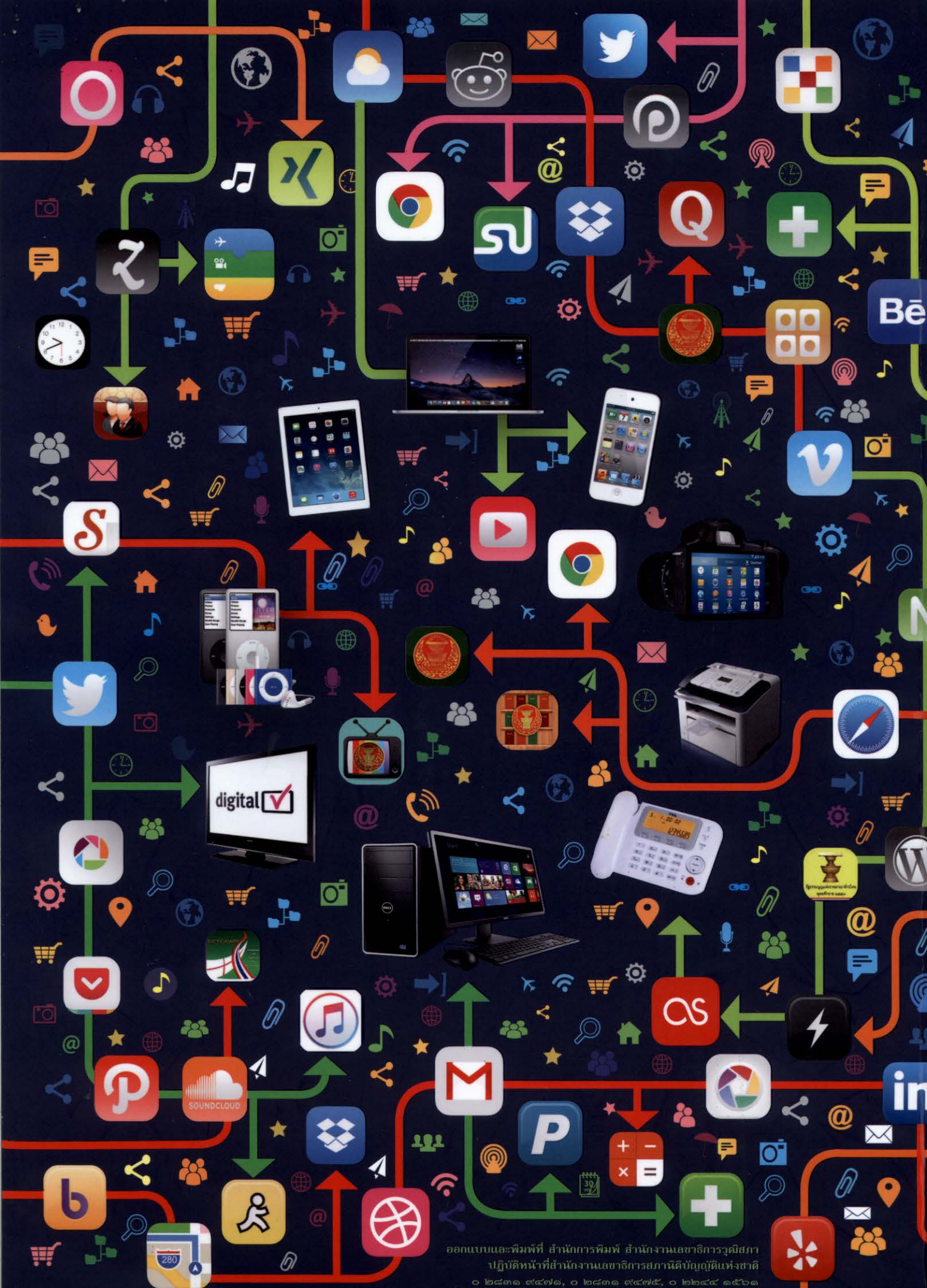
โรงเรียนกำเนิดวิทย์และสถาบันวิทยสิริเมธี (Kamnoetvidya Science Academy : KVIS) เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดตั้งโดยกลุ่ม ปตท. มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบ่มเพาะเยาวชนไทยผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในลักษณะของโรงเรียนประจำโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเป็นรายบุคคล มีคุณภาพทุกด้านไม่ต่ำกว่านักเรียนของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของนานาชาติ รวมถึงให้มีจิตวิญญาณของนักวิจัย นักประดิษฐ์และนักนวัตกรรม เพื่อพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ทันต่อสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบันที่ขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และแข่งขันได้ในเวทีโลก

www.thaiemmarket.com

ศูนย์กลางของผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์ของไทย เป็นเว็บไซต์ตลาดกลางสำหรับ E-COMMERCE ในรูปแบบ E-DIRECTORY รวมทุกร้านค้าออนไลน์ ตลอดจนวิสาหกิจชุมชน (OTOP) และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของไทยสามารถเชื่อมต่อไปยังร้านค้าต้นทางเพื่อทำการซื้อขาย โดยมั่นใจได้ว่าทั้งผู้ซื้อสินค้าและผู้ขายสินค้าจะสามารถทำธุรกรรมได้อย่างมั่นคงปลอดภัย พร้อมกันนี้ยังเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการโปรโมทร้านค้าออนไลน์ให้เข้าถึงผู้ซื้อมากยิ่งขึ้น

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๑, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๗๕, ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑